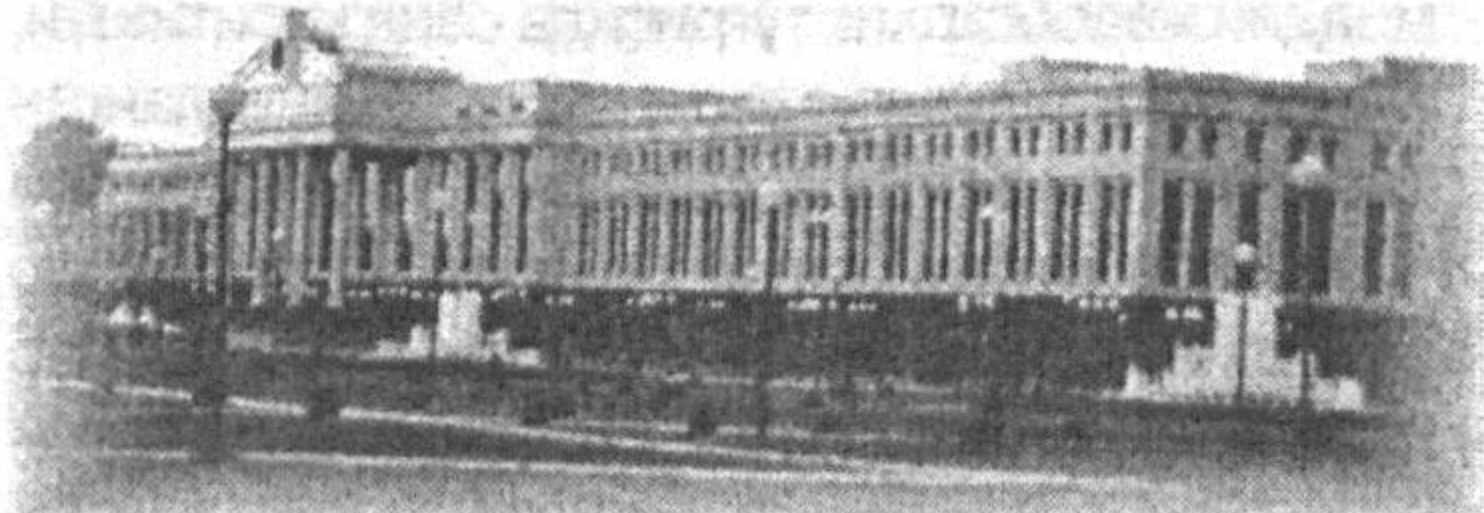

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

СОЛИҚЛАР БУХГАЛТЕРИЯ ҲУҚУҚ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

Парламент хабарлари

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИДА

Хорижий инвестициялар иқтисодий юксалишнинг энг муҳим омилларидан бири бўлиб, уларни жалб этиш иқтисодиёт тармоқларига замонавий технологиялар, ишлаб чиқаришни бошқариш тажрибасини олиб кириш, энг юқори халқаро стандартларга жавоб берадиган маҳсулотнинг юксак даражада рақобатбардошлигига эришиш ҳамда ўта талабчан халқаро бозорларга муваффақиятли тарзда кириб бориш имконини беради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримов Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йилда мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш яқунлари ҳамда 2007 йилда иқтисодий ислохотларини чуқурлаштиришнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган мажлисидаги маърузасида таъкидлаганидек, «бозор ислохотларни чуқурлаштириш, иқтисодиётни эркинлаштириш ва мулк ҳуқуқини ҳимоя қилишни мустаҳкамлашга қаратилган чораларнинг амалга оширилиши мамлакатимизда инвестиция муҳитини яхшилаш ҳамда ҳажми тобора ортиб бораётган хорижий сармояларни жалб қилишда ижобий таъсир кўрсатиши».

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг бўлиб ўтган мажлисида юқори палата кўмиталарининг хорижий инвесторлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва ташқи иқтисодий алоқаларни такомиллаштириш соҳасидаги қонунларнинг ижросини ўрганиш борасидаги ва-

зифалари муҳокама қилинди.

Шуни айтиб ўтиш керакки, ушбу мажлисга тайёргарлик кўриш жараёнида Сенат кўмиталари томонидан тегишли идоралар мутахассисларини, олимлар ва экспертларни жалб этган ҳолда бу соҳадаги ишларнинг аҳоли ўрганиб чиқилди, бир қатор семинар, конференция ва давра суҳбатлари ўтказилиб, уларда тегишли тавсиялар ва таклифлар ишлаб чиқилди.

Сенат Кенгашининг мажлисида мустақиллик йилларида Ўзбекистонда қулай ҳуқуқий инвестиция муҳити, хорижий инвесторлар учун кенг кафолат ва имтиёзлар тизими яратилганлиги қайд этилди. Хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар фаолиятини рағбатлантиришга қаратилган чора-тадбирлар яхлит тизими ишлаб чиқилди.

Қулай инвестиция муҳитини шакллантиришнинг асосий шартларидан бири хорижий инвесторларнинг асосий ҳуқуқ ва кафолатларини таъминлайдиган қонунчилик ҳамда норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштиришдан иборат. Ўзбекистон Республикасида хорижий инвестициялар билан боғлиқ муносабатларни тартибга солишнинг ҳуқуқий базасини «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»-ги Қонун билан бир қаторда «Чет эл инвестициялари тўғрисида», «Инвестиция фаолияти тўғрисида»-ги қонунлар, шунингдек, мамлакат Президентининг бир қатор Фар-

монлари ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ташкил этади. Яратилган норматив-ҳуқуқий база тўғридан-тўғри хусусий хорижий инвестицияларни жалб этишни бутун чоралар билан рағбатлантиришга ҳамда уларни ҳуқуқий ҳимоясини кучайтиришга қаратилган. Шу билан бир қаторда хорижий инвестицияларни жалб этиш ва улардан самарали фойдаланиш соҳасидаги давлат сиёсатини амалга ошириш учун жавобгар органлар ва муассасалар тизими шаклланди. Ўзбекистонда инвестиция муҳитини яхшилашга қаратилган бир қатор институциявий дастурларнинг амалга оширилиши муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Айни вақтда Сенат Кенгашининг мажлисида чет эл инвестициялари ҳақидаги қонун ҳужжатларини инвентаризациядан ўтказиш, уларнинг бирхиллаштирилишини таъминлаш, шу асосда инвестиция муҳитини янада яхшилаш юзасидан таклифлар ишлаб чиқишга қаратилган ишларни давом эттириш зарурлиги алоҳида таъкидланди. Мажлисида кўрсатиб ўтилганидек, хорижий инвестицияларни жалб этиш ва улардан самарали фойдаланишда халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари муҳим роль ўйнаши керак.

Муҳокама қилинган масала юзасидан Кенгаш тегишли қарор қабул қилди.

Мажлисида сенаторлар, вазирлик ва идораларнинг намояндлари, олимлар, мутахассислар, шунингдек экспертлар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этдилар.

**Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенатининг Матбуот хизмати.**

ҚОНУН ИЖРОСИГА БАҒИШЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси Меҳнат ва ижтимоий масалалар кўмитасининг «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»-ги Қонуннинг Андижон ва Навоий вилоятларидаги ижросига бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди.

корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари тузиш тўғрисидаги қонунда белгиланган талабнинг бажарилиши тегишли давлат органлари томонидан назоратга олинган. Ишлаб чиқаришда юз берган бахтсиз ҳодисалар оқибатида жабрланганларга белгиланган тартибда пенсия, нафақа, товон пуллари тўланмоқда.

Ушбу вилоятлардаги кўплаб корхона ва ташкилотларда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари фаолият кўрсатяпти. Ёнғин хавфсизлиги бурчаклари бирламчи ўт ўчириш воситалари билан таъминланган. Ходимлар белгиланган тартибда махсус кийим ва бошқа шахсий ҳимоя воситалари, тегишли озиқ-овқат маҳсулотлари билан бепул таъминланган.

Андижон вилоятидаги «ЎЗДЭУавто» акциядорлик жамияти, Навоий вилоятидаги Навоий кон-металлургия комбинати, «Навоийазот» ва «Қизилқумцемент» очик акциядорлик жамиятларида меҳнат муҳофазаси бўйича қонун талабларининг бажарилиши ҳамда жамоа шартномаларида белгиланган тадбирларнинг тўлиқ амалга оширилиши масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Шу билан бирга «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»-ги Қонунни бажариш юзасидан ҳар иккала вилоятда қатор камчилик ва нуқсонларга ҳам йўл қўйилаётгани кўрсатиб ўтилди. Жумладан, айрим корхона ва ташкилотларда ички меҳнат тартиби қоидалари ҳанузгача ишлаб чиқилмаган, кўргазмали воситалар ва тарғибот-ташвиқот ишлари яхши йўлга қўйилмаган. Меҳнат муҳофазаси бўйича лавозим йўриқномалари тўлиқ мавжуд эмас.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Мамлакатимиз парламентининг қуий палатасида ўтган навбатдаги семинар қонунлар лойиҳаларини Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси кўмиталари томонидан дастлабки

тарзда кўриб чиқиш тартиб-таомилларига бағишланди.

Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари кўмитаси томонидан ташкил этилган ушбу анжуманда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Аамалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институтининг илмий ходимлари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди. Уни кўмита раиси Н.Исмоилов бошқарди.

Тадбирда қонун чиқарувчи ҳокимиятнинг икки палатаси тизимда шакллантирилганлиги юртимизда изчиллик билан ўтказилаётган ислохотларнинг натижаси ўлароқ давлат ҳокимияти органларида ислохотларнинг янги босқичга кирганлиги ва бунинг натижасида республикамиз қонун ижодкорлиги институти фаолияти янада такомиллашганлиги таъкидланди.

Семинарда икки палатаси парламент шароитида қонун ижодкорлиги масалалари, бугунги амалиёт, муаммолар ҳамда уларни ҳал этиш борасида олиб борилаётган ишлар, шунингдек халқаро тажриба хусусида сўз урилди.

**ЎЗА материаллари асосида
тайёрланди.**

ГАЗЕТХОНЛАРИМИЗ ЭЪТИБОРИГА!

Газетани чиқариш жадвалининг ўзгариши муносабати билан «Норма маслаҳатчи»нинг навбатдаги сони **2007 йил 6 июлда** чиқади. Газетанинг ундан кейинги барча сонларининг чиқиш кунини бўлиб **жума** ҳисобланади.

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН ҚИЙМАТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2007 йил 26 июндан бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қийматини белгилади:*)

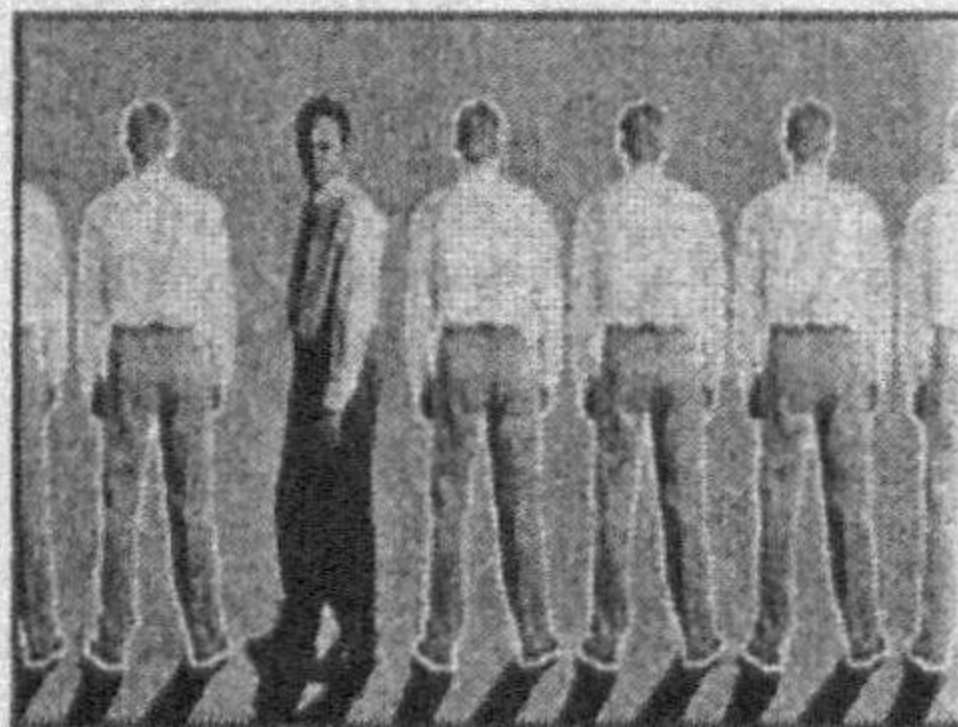
1 Австралия доллари	1068,56	1 Малайзия ринггити	367,73
1 Англия фунт стерлинги	2513,09	1 Польша злотийси	447,78
1 Дания кронаси	227,84	1 СДР	1908,86
1 БАА дирхами	344,44	1 Туркия лираси	969,74
1 АҚШ доллари	1265,02	1 Швейцария франки	1019,44
1 Миср фунти	222,34	1 евро	1695,38
1 Исландия кронаси	20,33	10 Жанубий Корея вони	13,65
1 Канада доллари	1184,36	10 Япония иенаси	102,36
1 Хитой юани	165,79	1 Россия рубли	48,71
		1 Украина гривнаси	250,50

*) Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

МДҲ ВА БОЛТИҚБЎЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИНИНГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	АҚШ доллари		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курси	бирлиги	курси	бирлиги	курси
Озарбайжон	25.06.2007	1	0,856	1	1,1526	1	0,0331
Арманистон	22.06.2007	1	343,25	1	459,85	1	13,22
Беларусь	23.06.2007	1	2145	1	2878,16	1	82,7
Грузия	23.06.2007	1	1,6725	1	2,2415	1	0,0645
Қозоғистон	23.06.2007	1	122,6	1	164,54	1	4,73
Қирғизистон	23.06.2007	1	37,95	1	50,9042	1	1,4632
Латвия	25.06.2007	1	0,525	1	0,702804	1	0,0202
Литва	25.06.2007	1	2,5742	1	3,4528	10	9,9262
Молдова	25.06.2007	1	12,2928	1	16,5079	1	0,4742
Тожикистон	23.06.2007	1	3,4393	1	4,6076	10	1,3261
Ўзбекистон	26.06.2007	1	1265,02	1	1695,38	1	48,71
Украина	25.06.2007	100	505	100	678,7705	10	1,9471
Эстония	22.06.2007	1	11,657	1	15,6466	1	0,449582

Манба: www.prime-tass.ru

ҲАФТАНИНГ САЛМОҚЛИ САВОЛИ

АУДИТОРЛИК ТАШКИЛОТИ БИЛАН ҲАМКОРЛИК БОРАСИДАГИ ТАЖРИБАНГИЗНИ ҚАНЧАЛИК ИЖОБИЙ (САЛБИЙ) ДЕБ БИЛАСИЗ? АУДИТОР НАЗОРАТ ҚИЛУВЧИ ИДОРЛАР БИЛАН НИЗОЛАШИЛГАН КЕЗЛАРДА СИЗНИНГ МАНФААТИНГИЗНИ КАТЪИЙ ҲИМОЯ ҚИЛА БИЛГАНЛИГИ ҲАҚИДА НИМАЛАР ДЕЯ ОЛАСИЗ? АУДИТОРЛИК ЭКСПЕРТИЗАСИДАН КЕЙИН ЎТКАЗИЛГАН ТЕКШИРУВДА СОЛИҚ ОРГАНЛАРИ ТОМОНИДАН АНИҚЛАНГАН ҚОИДАБУЗАРЛИКЛАР УЧУН ЖАРИМА ТЎЛАШИНГИЗГА ТЎҒРИ КЕЛГАНМИ, БУ ЗАРАРНИНГ ЎРНИНИ СИЗГА АУДИТОРЛАР ҚОПЛАГАН ҲОЛЛАР ҲАМ БЎЛГАНМИ?

● Бош бухгалтер Элмира Шокировна:

– Акциядорлик жамияти эмасмизми, бизда ҳар йили аудиторлик текширувлари ўтказилади. Ишлаётганимга саккиз йил бўлди, демак саккиз марта шундай текширувдан ўтдик. Аудиторлар фирма ишларининг бутун молиявий аҳолини фаол тарзда, синчковлик билан тафтиш қиладилар. Афсуски, улар назорат қилувчи идоралар билан низолашилганда бирон марта ҳам компаниямиз манфаатларини ҳимоя қила билмадилар. Адолат юзасидан айтиш керакки, назоратчилар унча катта камчилик топа олмадилар, табиийки, жарима ҳам катта бўлмади.

Аудиторлик текшируви бирон-бир қоидабузарлик аниқлай олмаган, солиқ инспекцияси эса кейинроқ қоидабузарликлар топган вазиятларда аудиторларимиз тоvon тариқасида бир сўм ҳам тўламадилар, чунки улар билан тузилган шартномада бундай шарт назарда тутилмаган. Умуман олганда, аудиторлар ўзлари хизмат кўрсатаётган фирма ёки корхонани ҳар қандай текширувлар вақтида ҳимоя этишлари керак, албатта. Чунки фирмадаги (корхонадаги) ишларнинг аҳолидан улар етарлича хабардор. Аммо шундай ҳам бўлдики, аудиторлар ишларни юритиш ботида бизга муайян таклиф-мулоҳазалар билдиргач, уни вақтида тузатдик. Кейинчалик, солиқ текширувлари вақтида бу мулоҳазалар тўғри эмаслиги маълум бўлди. Аудиторлар бунда жавобгарликдан ҳоли қола бердилар.

Шу сабабли ўзлари ўтказадиган текширувлар учун аудиторлик ташкилотларининг жавобгарлигини ошириш зарур деб ҳисоблайман. У ёки бу ташкилотдаги ишларнинг жорий аҳолини текшириш учун аудиторларни таклиф этиш амалиётининг ўзи дуруст нарсас. Негаки, бош бухгалтер ҳамма нарсани назорат қилиб бора олмайди, албатта. Аудитор эса молия ёки банк операциясининг ҳар бирини диққат-этибор билан кўриб чиқади, йўл-йўлакай фойдали маслаҳат ва ахборотлар беради.

● Илмий-тадқиқот институти бош бухгалтери Хадича Холиқовна:

– Биз ёрдам сўраб аудиторлик ташкилотига ҳеч қачон мурожаат этмаганмиз. Шак-шубҳасиз, уларнинг фойдаси тегиши мумкин. Шундай пайтлар ҳам бўладики, бошинг қотиб, кимга мурожаат этишни ҳам билмайсан баъзан.

Мабодо ўзим ҳал этишим мураккаб бўлган муайян масалалар чиқиб қолгудек бўлса, бизга мутасаддилик қилувчи юқори ташкилот – Соғлиқни сақлаш вазирлигига мурожаат қиламан, ўша ерда керакли ёрдам ва маслаҳатларни оламан ҳам.

● Бош бухгалтер Шамсияхон Икромовна:

– Биз аудиторларга мурожаат қилганимизча йўқ. Аммо кейинги вақтларда чиндан ҳам кўпгина корхоналар уларнинг хизматларидан фойдаланмоқда. Буни ижобий йўналишдаги тамойил деб биламан. Бинобарин, бу нарсаси ишларнинг жорий аҳоли хусусида раҳбариятнинг ҳам, ходимларнинг ҳам кўнгли тўқ бўлишини таъминлайди.

Рост, аудиторлар бирон бир камчилик, хатолик топмайдиган ҳоллар ҳам учрайди. Бир танишим ишлайдиган ташкилотда нимадир уларнинг эътиборидан четда қолибди. Солиқ текшируви чоғида шу нарсаси «лоп» этиб чиқиб қолган, натижада фирманинг яхшигина жарима тўлашига тўғри келган. Аудиторлар эса бу тўловга бир сўм ҳам қўшмадилар.

● Ахборот маркази бош бухгалтери Нодира Олимжоновна:

– Аудиторлар билан олиб бораётган иш тажрибамизни, ўзимга қолса, ижобий баҳолаган бўлур эдим. Муассисимиз давлат ташкилоти бўлганлиги сабабли бизда ҳар йили мажбурий тартибда аудиторлик текширувлари ўтказилади.

Солиқ солиш тизими ўзгаргунга қадар (ўшанда биз ягона солиқ тўловчилар эдик) экспорт қилинаётган маҳсулот бўйича солиқ имтиёзларига эга эдик. Аудиторлар навбатдаги текширув вақтида ягона солиқни нотўғри ҳисоблаб чиқарганлигимизга, бюджетга керагидан ортиқча пул тўлаганимизга эътибор бериб қолдилар. Ҳолбуки, имтиёздан фойдалансак, солиқ суммаси анчагина камроқ бўлар экан. Биз аудиторлар ёрдамида керакли ҳужжатларни тайёрладик, солиқ инспекцияси тафовут суммасини қайтариб берди. Бизнинг манфаатларимизни улар шу зайил ҳимоя этишди. Буни ижобий тажриба дейиш мумкин.

Лекин салбий мисоллар ҳам бор. Бир сафар аудиторлик текширувларидан кейин идорамизга солиқчилар келишди – текширув асосида боқимонда сумма аниқланди. Кейинчалик биз аудиторлар билан судлашдик. Иш бизнинг фойдамизга ҳал бўлди, аудиторлик ташкилоти текширув ўтказганликлари учун уларга тўлаган пулимизни қайтариб беришга мажбур бўлди. Шартномада улар текширув ўтказганларидан кейин қоидабузарлик аниқланган ҳолларда ижрочи, яъни аудиторлар ўтказган текширувлари учун олган пулларида кўп бўлмаган миқдордаги суммани қайтариш тўғрисида шарт борлиги ана шунда қўл келди.

● Уяли телефон компанияси бош бухгалтери Турсуной Содиковна:

– Бизга ҳар йили аудиторлик компанияси хизмат кўрсатади, уларнинг мутахассислари жуда билимдон. Улар билан ҳаммиша баҳслашганимиз-баҳслашган. Биз уларга ниманидир исботлашга ҳаракат қиламиз, улар

ҳам ниманидир исботлаган бўладилар. Лекин кўп ҳолларда муштарак бир фикрга кела олмаимиз. Буни нормал ҳол деб биламан. Шуниси ҳам борки, аудиторларимиз назорат қилувчи идоралар билан бўладиган низолаҳда бизга яхшигина ёрдам бермоқдалар. Ҳозир аниқ мисолларни, гарчи улар кўп бўлган эса-да, эслаш қийин.

Иш тажрибамда бир гал шундай бўлганки, аудиторлик текшируви чоғида ҳеч бир нуқсон аниқланмаган. ДСИ улардан кейин текширув ўтказиб, қоидабузарликни аниқлагач, жарима жазоси берди. Текширув ўтказган аудиторлик компанияси тузилган шартнома шартларига мувофиқ жарима суммасининг тенг ярмини тўлади. Тўғри, ўша кезлари мен ишлаган ташкилотга солинган бу жарима аудиторларнинг яхши ишламаганликлари оқибати эди. Ўшанда шартномада жариманинг қанча қисми улар чекига тушиши фоиз кўрсаткичи билан аниқ белгиланган бўларди. Эндиликда аудиторлар билан ҳамкорлигимизда шартлар бутунлай бошқача.

● Масъулияти чекланган жамият бош бухгалтери Зулайхо Қодировна:

– Аудиторлар билан олиб борилган иш тажрибамни батамом ижобий дея оламан. Бир вақтлар ўзим ҳам аудитор бўлиб ишлаганман, турли компанияларга яхшигина ёрдам берганмиз. Масалан, солиқ инспекцияси фирма йўл йўғими ёки бошқа мажбурий тўлов тўлаши керак деб кўрсатган бўлса, биз, аудиторлар, бутунлай аксини исботлай олганмиз. Натижада биз текширув ўтказган ташкилот тўлаши шарт бўлмаган ажратмалар ҳисобига ўз харажатларини анчагина қисқартиришга муваффақ бўлган.

Агар аудиторлик текшируви ўтказилаётган корхона аудиторларнинг барча талабларини бажариб, уларнинг фикрига қулоқ солса, маслаҳатига юрса, солиқ инспекцияси билан мулоқотда келгусида ҳам ҳеч қандай муаммо бўлмайди. Борди-ю, аудиторларнинг айби билан хатоликларга йўл қўйилган бўлса ёки текширилаётган субъектнинг иш юритувида қандайдир камчилик ва нуқсонларни аудиторлар сезмай қолган бўлса, шартнома шартларига биноан аудиторлик компанияси шартномада писанда қилиб ўтилган неустойка суммасини тўлаши керак. Шуниси ҳам айтиш жоизки, ўз амалиётимда бундай ҳодиса сира бўлмаган. Негаки, биз текширув ўтказган ташкилотлар ҳаммиша аудиторлар фикрига қулоқ солиб, ҳамма ишни тўғри бажаришар эди.

● Қўшма корхона бош бухгалтери Ўлмас Саъдиева:

– Аудиторлик текшируви зарурлигига бир сафар ишонч ҳосил қилганман. Ўшанда хорижий шеригимиз шундай текширув ўтказишни сўраган эди. Уларда албатта шундай қили-

шар экан. Чет эллик шериклар бир неча аудиторлик компаниясини суриштириб кўришни, уларнинг фаолияти ҳақида имкон қадар тўлиқроқ маълумотлар беришни сўрашди. Бир сўз билан айтганда, аудиторлик компанияларининг рейтингига қизиқишди. Биз ҳаммасини улар айтгандек бажаришга ҳаракат қилдик. Бозорда шу соҳада иш олиб бораётган компанияларда бирма-бир бўлдики, фаолиятлари тўғрисида маълумотлар сўрадик (ўша кезлари уларнинг хизматлари баҳоси анчагина баланд эди).

Лекин биронта ҳам компания биз билан шартнома тузишга унамади. Чунки шартномага моддий жавобгарлик тўғрисида банд киритишни, аудиторлик текширувларидан кейин аниқланган хатоликлар оқибатида солиқ инспекцияси соладиган жарималар ва пенялар тўлашни улар гарданига юклаш ҳақидаги шарт бўлишини талаб қилардик. Энг ён босган аудиторлик компанияси олган ҳақини қайтариш шартига кўнд, холос. Бу нарсаси, менимча, уларнинг профессионал даражасини кўрсатиб турибди. Тўғри ишлашлари, демак уларнинг ўзида ишонч йўқ. Қолаверса, аудиторлик ишига ўтиб олганларнинг кўпини шахсан биламан. Улар илгари режа иши билан шуғулланувчи иқтисодчи, ишлаб чиқариш-техника бўлими ходими, кассирлар эдилар. Булар 1995-2000 йиллардаги гаплар.

Ҳозир вазият бутунлай бошқа, албатта. Аудиторларнинг профессионализи ҳам, улар бажарадиган ишга талаб-эҳтиёж ҳам ошди. Уларнинг фаолияти лицензияланадиган бўлди. Эндиликда ким хоҳласа, аудиторлик фаолияти билан шуғулланаверадиган пайтлар ўтди. Барча ижобий ўзгаришларга қарамай, аудиторлик текширувлари билан бақамти бўлиб келаётган таниш бухгалтерлар аудиторларнинг ишидан унча мамнун эмас. Энг аввало, аудиторлар ўзларини бош бухгалтерни фаш этиб, унинг нотўғри ишлаётганлигини кўрсатишга бел болаган назоратчилардек тутишади.

Менга қолса, аудитор ўзини бош бухгалтерга мададкордек тутиши керак. Солиқ текшируви вақтида биронта муаммо чиқишига йўл қўймайдиган кўмакчи бўлсин у. Бироқ кўпинча аудиторлар иккинчи даражали масалалар билан ўралашиб қолиб, қайсидир ҳужжатда раҳбарнинг имзоси йўқлиги, қайсидир ҳужжатга тартиб рақами қўйилмагани, ўлчов бирлиги кўрсатилмагани сингари масалаларга берилиб кетишади. Ҳолбуки, энг муҳими корхона учун солиқлар тўғри ҳисоблаб чиқарилганлигини пухта текширишдир. Баъзан аудитордан бирон нарсани сўраб қолишади, жавоб қайтаради, лекин ўз сўзларини далиллаш учун норматив ҳужжат кўрсата олмайди. Ана шунда унинг фикри тўғрими-йўқми, билмайсан киши.

Бу соҳани такомиллаштириш юзасидан қабул қилинган янги ҳужжатлар аудиторларга ҳам, тадбиркорларга ҳам ёрдам беради деб умид қиламан. Ишончим комилки, соҳада маалаки профессионал мутахассислар ҳам кўпаяди. Лекин аудиторлик хизматлари ҳақи арзонроқ бўлгани маъқул. Ана шунда чоғроқ корхоналар ҳам уларнинг хизматидан бемалол фойдалана олган бўлур эди.

Ўтган ҳафта саволларига жавобларни Олег БУРЕНОВ ёзиб олди.

“КОДЕКСЛАР КУТУБХОНАСИ” ТУРКУМИДА

МЕХНАТ КОДЕКСИ

(ўзбек ва рус тилларида)

Тошкент ш., Навоий кўч., 22.
144-44-29, 132-18-80.

7000 сўм.

“КОДЕКСЛАР КУТУБХОНАСИ” ТУРКУМИДА

ЖИНОЯТ КОДЕКСИ

(ўзбек ва рус тилларида)

Тошкент ш., Навоий кўч., 22.
144-44-29, 132-18-80.

8000 сўм.

В СЕРИИ “БИБЛИОТЕКА ГАЗЕТЫ “НОРМА”

«3000 БУХГАЛТЕРСКИХ ПРОВОДОВ ПО НОВОМУ ПЛАНУ СЧЕТОВ»

(2-том)
Автор Ф. Гулямова

Тошкент ш., Навоий кўч., 22.
144-44-29, 132-18-80.

5000 сўм.

В СЕРИИ “БИБЛИОТЕКА ГАЗЕТЫ “НОРМА”

СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА

Артём Мокшин
Под ред. Ф. Отахонова

Тошкент ш., Навоий кўч., 22.
144-44-29, 132-18-80.

6000 сўм.

НАШРИЁТИДА КҲИДАГИЛАР СОТУВДА МАВЖУД:

«СБОРНИК НОРМАТИВНО-ПРАВОВЫХ АКТОВ ПО БУХГАЛТЕРСКОМУ УЧЕТУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН» (II-III тома)
Отв. ред. Х.Артиков

1 жилди учун 4 000 сўм.

Тошкент, Навои кўч., 22.
144-44-29,
132-18-80, 144-89-17.

ЯНГИ ХУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТАМИЗ

ЁФ-МОЙ САНОАТИ МОДЕРНИЗАЦИЯЛАНАДИ

Президент 2007 йил 12 июнда ПҚ-651-сон билан «2007-2011 йиллардаги даврда ёф-мой саноати корхоналарини модернизация қилиш ва техникавий қайта жиҳозлаш Дастури тўғрисида»ги қарорни имзолади. Қарор билан қуйидагилар маъқулланди:

- ёф-мой саноати корхоналарини модернизация қилиш ва техникавий қайта жиҳозлаш Дастурини амалга ошириш, асосий турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришнинг мақсадли прогноз параметрлари;
- ёф-мой саноати корхоналари томонидан талаб-эҳтиёжи юқори бўлган маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ҳамда янги турдаги рақобатбардош, экспортга йўналтирилган ва импорт ўрнини босадиган маҳсулот ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ҳажмлари;
- ёф-мой саноати корхоналарини модернизация қилиш ва техникавий қайта жиҳозлаш бўйича инвестиция лойиҳалари рўйхати;
- ёф-мой саноати корхоналарини модернизация қилиш ва техникавий қайта жиҳозлашга инвестицияларнинг технологик тузилмаси.

Республикада ишлаб чиқарилмайдиган ва Вазирлар Маҳкамасининг тасдиқланган рўйхати бўйича атир совун ишлаб чиқариш учун олиб келинадиган ҳам ашё ҳамда ишлатилмайдиган материаллар 2007-2011 йиллардаги даврда божхона тўловлари тўлашдан (ҚҚС ва божхона расмийлаштируви йиғимларидан ташқари) озод этилди.

ИНТЕРНЕТ-ТИЖОРАТ УЧУН РЕЖА

Вазирлар Маҳкамасининг 2007 йил 12 июндаги «Электрон тижоратни амалга оширишда тўловларни ўтказишни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 120-сон қарори билан 2007-2008 йилларда электрон тижоратни амалга оширишда тўловларни ўтказиш тизимларини янада такомиллаштириш тадбирлари режаси тасдиқланди («Норма маслаҳатчи»да чоп этилади).

Режага киритилган тадбирлар ичида электрон тижоратни амалга ошираётган чакана савдо корхоналарини солиққа тортиш ва ҳисобга олиш тартиби тўғрисида меъёрий ҳужжатни ишлаб чиқиш; банк ҳисобрақамларини масофадан бошқариш тизимларини (Интернет-банкнинг, мобил банк ва бошқаларни) жорий этиш чора-тадбирлари комплекси; банклараро «Uzkart» тўлов тизими доирасида Интернет тармоғи орқали банк тўлов карталари билан ҳақ тўлаш технологиясини ишлаб чиқиш ва жорий этиш бор.

Марказий банк, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигига манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда Тадбирлар режасида назарда тутилган бандларнинг ўз вақтида ва сифатли бажарилишини таъминлаш ва ҳар чорақда Вазирлар Маҳкамасига уларнинг амалга оширилиши тўғрисида ахборот тақдим этиш топширилди.

АДВОКАТЛАР УЧУН ЙЎРИҚНОМА АНИҚЛАШТИРИЛДИ

Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитасининг қўшма қарори билан Адвокатлик бюrolари, адвокатлар ҳайъатлари, адвокатлик фирмалари ва адвокатлар томонидан бюджетга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритилди (Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 11 июнда 1330-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди). Уларни 2005 йил 1 июлдан бошлаб микрофирмалар ва кичик корхоналар учун ягона солиқ ва бюджетдан ташқари жамғармаларга мажбурий ажратмаларни тўлаш ўрнига ягона солиқ тўловининг жорий этилгани тақозо этган.

Ҳужжат 2007 йил 21 июндан кучга кирди.

АТТЕСТАЦИЯДАН ЎТИШ УЧУН ЯНГИ ҚОИДАЛАР

Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги бошлигининг буйруғи билан Йўловчилар ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимларига ва юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган хусусий тадбиркорларга қўйиладиган малакавий талаблар тўғрисидаги низомга ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди («Норма маслаҳатчи»да чоп этилади).

Киритилаётган ўзгартишлар юкларни автомобиль транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимлари (ташувчи корхоналар раҳбарлари, раҳбар ўринбосарлари, мутахассислари) ва хусусий тадбиркорлар аттестациясини ўтказадиган Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлигининг аттестация комиссиясининг ваколатларига, унинг ишини шакллантириш ва ташкил қилишга дахлдор. Низом шунингдек аттестациядан ўтиш учун зарур бўлган ҳужжатлар рўйхати, уларни кўриб чиқиш ва аттестациядан ўтишга қўйиш тўғрисида қарор қабул қилиш тартибига аниқлик киритувчи ва уни ўтказиш таомилини тартибга соладиган бандлар билан тўлдирилди. Малака талабларига мувофиқ деб топилган аттестацияланадиган шахслар учун аттестация варақасининг амал қилиш муддати 3 йилни ташкил этади.

Буйруқ Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 14 июнда 1626-1-сон билан рўйхатдан ўтказилган ва 2007 йил 24 июндан кучга кирди.

ҚОНУН ХУЖЖАТЛАРИ ҲИСОБИ ЮРИТИЛАДИ

Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш қоидалари адлия вазирининг Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 14 июнда 1689-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланди («Норма маслаҳатчи»да чоп этилади).

Қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш Ўзбекистон Республикаси қонунчилигининг тармоқлари классификатори асосида кодларни беришдан, уларни қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш журналида ҳисобга олиш ва қонун ҳужжатларининг назорат нусхаларини юритишдан иборат.

Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий давлат ҳокимияти органларида қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, кодекслари ва қонунлари, Олий Мажлис ва унинг палаталарининг қарорлари, Президентнинг фармонлари, қарорлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, Қорақалпоғистон Республикасининг қонунлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг норматив-ҳуқуқий ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисоби юритилади. Қоидалар қонун ҳужжатларини сақлаш ва фойдаланиш тартибини ҳам мувофиқлаштиради. Қонун ҳужжатларининг туркумлаштирилган ҳисобини юритиш мажбурияти юридик хизмат ходими (юрисконсульт)га юклатилади.

Қоидаларнинг ҳўжалик бошқаруви органлари томонидан фойдаланилиши тавсиявий тусга эга.

Мазкур буйруқ 2007 йил 24 июндан кучга кирди.

КАСАБА УЮШМАЛАРИ ХАРАЖАТЛАРИ ҚЎЙИДАГИЧА

Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимо-

Меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларнинг қисқача шарҳлари «Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами»нинг 2007 йил 9 июндан 15 июнгача бўлган давр учун 24-сон асосида тайёрланди.

ий муҳофаза қилиш вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Марказий банк бошқаруви «Касаба уюшмалари органларининг ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун йўналтирилган маблағларни сарфлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» қарор қабул қилдилар (Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил 14 июнда 1690-сон билан рўйхатдан ўтказилган, 2007 йил 24 июндан кучга кирди) («Норма маслаҳатчи»нинг шу сонида чоп этилмоқда).

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг ижтимоий сўғурта бюджети республика қонун ҳужжатлари билан белгиланадиган, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашига ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун ягона ижтимоий тўловдан йўналтирилган ажратмалар ҳисобига ҳамда белгиланган тартибда ходимларга даволаниш ва дам олиш учун берилган йўлланмалар учун улардан олинган маблағлар ҳисобига; қонун ҳужжатлари билан тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобига шакллантирилади.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг маблағлари тегишли касаба уюшмалари органларининг қарорлари билан тасдиқланадиган бюджет ва сметаларда белгиланган мақсадларга мувофиқ қўйидагиларга:

- санаторий-курортларда даволаниш, пансионат ва дам олиш уйларига йўлланмалар олишга;
- корхоналар ва ўқув муассасаларидаги санаторий-профилакторийларда, санаторий-профилакторийларнинг ижтимоий сўғурта учун тасдиқланган сметасига мувофиқ, ходимлар ёки талабаларни соғломлаштириш харажатларини қисман қоплашга (ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга, даволанувчиларнинг овқатланиши, даволаниши, уларга маданий хизмат кўрсатишга);
- болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида болаларнинг таъминотида, болаларни соғломлаштириш оромгоҳларининг тасдиқланган сметаларига мувофиқ, ҳиссали иштирок этишга (ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга, болаларнинг овқатланиши, даволаниши, уларга маданий хизмат кўрсатишга);
- касаба уюшмалари ҳузуридаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари (БЎСМ) ходимларининг меҳнатига ҳақ тўлаш ва молиявий имкониятлари даражасида спорт анжомларини харид қилиш, ўқув-спорт тадбирларини ўтказиш учун қисман маблағ ажратишга;

- ўз спорт базалари бўлмаган тақдирда, ҳудудий бирлашмалар томонидан тасдиқланган БЎСМнинг сметасига мувофиқ, истисно тариқасида, биноларни ижарага олишга;
- ижтимоий сўғурта бўйича ташкилий-маъмурий харажатларни молиялаштиришга, шифокорлар ва соғломлаштириш тадбирларида иштирок этувчи бошқа кадрларни тайёрлаш, ўқитиш ва уларнинг таъминотида;
- Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг тасдиқланган сметаси ва реконструкция қилинадиган объектларнинг манзилли рўйхатига мувофиқ касаба уюшмалари соғломлаштириш муассасалари ва БЎСМ спорт иншоотларининг реконструкция қилинишига;

- Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раёсати томонидан тасдиқланган ижтимоий сўғурта бюджети ёки сметаси доирасидаги ижтимоий сўғурта маблағлари ҳисобига амалга ошириладиган, ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш билан боғлиқ бошқа тадбирларга сарфланади.

Касаба уюшмалари органларига ижтимоий сўғурта маблағларидан касаба уюшмаси эҳтиёжлари ёки ижтимоий сўғурта билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш ёки уларни ўзлаштириш тақиқланади.

АДВОКАТ МАВҚЕИНИ ЯНАДА ОШИРИШ ЙЎЛИДА

Адвокатура фуқаролик жамиятининг муҳим институтларидан бири сифатида суд-ҳуқуқ тизимида алоҳида ўрин тутати. Мамлакатимизда мазкур тизим тубдан ислоҳ қилиниб, унинг мустақиллигини таъминлаш ва адвокатлар ваколатларини кенгайтиришга қаратилган қонунлар қабул қилинган. Ўзбекистон Республикасининг «Адвокатура

тўғрисида», «Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий Ҳимояси тўғрисида»ги қонунлари шулар жумласидандир.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институтида мазкур қонунлар юзасидан олиб борилган мониторинг натижаларига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутатлари ва Сенати аъзолари, вазирликлар, суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар вакиллари, адвокатлар, олимлар ва оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Мамлакатимизда адвокатурани ривожлантириш масаласи суд-ҳуқуқ соҳасида давлатимиз раҳбари Ислон Каримов ташаб-

буси билан босқичма-босқич амалга оширилаётган ислохотларнинг устувор йўналишларидан бири сифатида жамиятни демократлаштириш ва янгилаш, мамлакатни модернизация ва ислоҳ қилишда муҳим аҳамият касб этапти. Соҳада олиб борилмаётган кенг кўламли ишлар натижасида адвокатуранинг жамият ҳаётида тутган ўрни тобора мустаҳкамланмоқда. Уларнинг ваколатларини ошириш, айблов ва Ҳимоянинг амалда тенглигини таъминлаш учун зарур ҳуқуқий асос ва шарт-шароит яратилгани бунга кенг йўл очмоқда. Давлат органлари томонидан адвокатура идораларининг ички ишларига аралашувга чек қўйилиб, Ҳимоя ҳуқуқининг дахлсизлиги таъминланмоқда.

Ҳозирги кунда юртимизда кўплаб адвокатлик ҳайъати ва фирмалари, беш юзга

яқин адвокатлик бюроси фаолият кўрсатаётир. Уларда тўрт мингга яқин адвокат меҳнат қилмоқда. Анжуманда юртимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларнинг ҳозирги босқичида мустақил суд ҳокимияти билан бир қаторда адвокатура тизими самарадорлигини янада кучайтириш лозимлигига эътибор қаратилди.

ЎЗА.

СОЛИҚ

ИШ ВАҚТИ ҲИСОБ-КИТОБИ (СОАТЛАРДА):

5 кунлик (40 соатли) иш ҳафтасида – 176
6 кунлик (40 соатли) иш ҳафтасида – 174
36 соатли иш ҳафтасида – 156

ИШ КУНЛАРИ СОНИ:

5 кунлик иш ҳафтасида – 22
6 кунлик иш ҳафтасида – 26

15

– июль ойи учун даромад (фойда) солиғи бўйича жорий тўловни тўлашнинг сўнгги куни**** (Солиқ кодекси, 43-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 13.03.2002 йилда 1109-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқариладиган Юридик шахсларнинг даромади (фойдаси)га солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 29-банди);

– июль ойи учун ҚҚС бўйича ҳисоб-китоб тақдим этиладиган сўнгги кун*** (Солиқ кодекси, 77-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 29.04.2003 йилда 1238-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқариладиган ва сотиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 53-банди);

– июль ойи учун ҚҚС тўланадиган сўнгги кун***** (Солиқ кодекси, 78-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 29.04.2003 йилда 1238-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқариладиган ва сотиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 54-банди);

– июль ойи учун импорт қилинадиган ишлар, хизматларга нисбатан қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.04.2002 йилда 1123-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси ҳудудига импорт қилинадиган ишлар, хизматларга нисбатан қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 12-банди);

– июль ойига транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига жисмоний шахслардан ундириладиган солиқ ҳисоб-китобини тақдим этишнинг сўнгги куни*** (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 3.01.2002 йилда 1092-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслардан транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 13-банди);

– куйидаги соҳаларда тадбиркорлик фаолиятини амалга оширадиган шахслар учун июль ойига қатъий белгиланган солиқни тўлашнинг сўнгги куни:

автотранспорт қисқа муддат сақланадиган автотўхташ жойлари (юридик шахслар);

болалар ўйин автоматлари;

бильярдхоналар (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 16.02.2003 йилда 1218-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Алоҳида турдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган юридик ва жисмоний шахслар учун қатъий белгиланган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида низомнинг 12-банди);

– июль ойи учун Республика йўл жамғармасига ажратмалар ҳисоб-китобини тақдим этишнинг сўнгги куни*** (Президентнинг 25.10.2006 йилдаги ПҚ-499-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси даромадларини шакллантириш ва сарфлаш тартиби тўғрисида низомнинг 31-банди);

– 2007 йил II чораги учун ёлланиб ишловчиларга иш ҳақи ва бошқа даромадлар кўринишида ҳисобланган ва ҳақиқатда тўланган суммалар тўғрисида, шунингдек ушбу даромадларга солинадиган солиқ суммалари тўғрисидаги маълумотларни тақдим этишнинг сўнгги куни*** (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 14.03.2002 йилда 1110-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслар даромадига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 38-банди);

– июль ойи учун мактаб таълимини ривожлантиришга мажбурий ажратмалар бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва тўлов тўлашнинг сўнгги куни*** (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 31.01.2005 йилда 1446-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Мактаб таълимини ривожлантиришга мажбурий ажратмаларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида низомнинг 6-7-бандлари);

19

– июль ойи учун ер остидан фойдаланганлик (фойдали қазилмаларни қазиб олганлик ва техноген ҳосилалардан фойдаланганлик) солиғини тўлашнинг сўнгги куни*** (Солиқ кодекси, 109-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1098-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ер ости бойлиқларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 11а-банди);

– июль ойи учун ҳақиқий айланмадан келиб чиққан ҳолда акциз солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни*** (Солиқ кодекси, 84-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.03.2004 йилда 1325-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарлар бўйича юридик шахслар томонидан акциз солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 27-банди);

20

– июль ойи учун мол-мулк солиғи бўйича ойлик бўнақ (жорий) тўловини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 94-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 11.03.2002 йилда 1107-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 17-банди);

– июль ойи учун Республика йўл жамғармасига тўлов тўлашнинг сўнгги куни (ЎЗР Президентининг 25.10.2006 йилдаги ПҚ-499-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси даромадларини шакллантириш ва сарфлаш тартиби тўғрисида низомнинг 31-банди);

23

– июль ойининг II ўн кунлиги учун ҳақиқий айланмадан келиб чиққан ҳолда акциз солиғини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 84-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.03.2004 йилда 1325-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарлар бўйича юридик шахслар томонидан акциз солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 26-банди);

– июль ойининг II ўн кунлиги учун сотишнинг ҳақиқий ҳажмидан келиб чиққан ҳолда транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига жисмоний шахслардан ундириладиган солиқни тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 3.01.2002 йилда 1092-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслардан транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 12-банди);

3

– июнь ойининг III ўн кунлиги учун ҳақиқий айланмадан келиб чиққан ҳолда акциз солиғини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 84-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.03.2004 йилда 1325-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарлар бўйича юридик шахслар томонидан акциз солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 26-банди);

– июнь ойининг III ўн кунлиги учун сотишнинг ҳақиқий ҳажмидан келиб чиққан ҳолда транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига жисмоний шахслардан ундириладиган солиқни тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 3.01.2002 йилда 1092-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслардан транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 12-банди);

4

– 2007 йил III чораги учун назарда тутилаётган даромад (фойда)дан келиб чиққан ҳолда бюджетга даромад (фойда) солиғи бўйича жорий тўловлар ҳақидаги маълумотномани тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 43-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 13.03.2002 йилда 1109-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг даромади (фойдаси)га солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 28-банди);

– 2007 йил III чораги учун ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи бўйича жорий тўловлар ҳақидаги маълумотномани тақдим этишнинг сўнгги куни* (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 17.05.2007 йилда 1680-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган «Ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида» йўриқноманинг 9-банди);

5

– резидент юридик шахсларга тўланадиган дивидендлар ва фойзалар бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва солиқни тўлаш, шунингдек норезидент юридик шахсларга тўловлардан даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни** (Солиқ кодекси, 42-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 13.03.2002 йилда 1109-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг даромади (фойдаси)га солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 36-банди; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 5.10.2004 йилда 1416-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида чет эллик юридик шахсларнинг даромад (фойда)ларини солиққа тортиш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 40-банди);

– акцизли товарлар алоҳида турларининг харид қилиниши ва сотилиши (ички бозорда янги автомобиллар, алкогольли ва тамаки маҳсулотлари, ўсимлик ёғи, автомобиль бензини, дизель ёқилғисини сотиш) тўғрисида маълумотларни тақдим этишнинг сўнгги куни.

9

– июль ойи учун хўжалик юритувчи субъектлар томонидан сотилган маҳсулот ҳақиқий ҳажмидан мажбурий ажратмалар бўйича ҳисоб-китоблар, шунингдек ҳисобланган ва тўланган ягона ижтимоий тўлов суммалари ва фуқароларнинг меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан мажбурий суғурта бадаллари суммалари бўйича ҳисоб-китобларни тақдим этишнинг сўнгги куни***;

– июль ойи учун меҳнат пайтида майиб бўлиш ёки касбий касалланиш оқибатида тайинланган ва тўланган пенсиялар бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва харажатларни қоплашга тўлов кириш қилишнинг сўнгги куни (МВ, МАИМКВ, ДСҚ ва МБнинг АВ томонидан 6.04.2004 йилда 1333-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ягона ижтимоий тўловни ҳамда давлат ижтимоий суғуртасига мажбурий бадаллар ва ажратмаларни ҳисоблаш, тўлаш ва тақсимлаш тўғрисида низомнинг 38, 44, 46, 52-бандлари);

10

– июль ойи учун хўжалик юритувчи субъектлар томонидан бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси ҳисобварақларига сотилган маҳсулот ҳақиқий ҳажмидан мажбурий ажратмаларни, шунингдек ягона ижтимоий тўлов суммалари ҳамда фуқароларнинг меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан мажбурий суғурта бадаллари суммаларини тўлашнинг сўнгги куни (МВ, МАИМКВ, ДСҚ ва МБнинг АВ томонидан 6.04.2004 йилда 1333-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ягона ижтимоий тўловни ҳамда давлат ижтимоий суғуртасига мажбурий бадаллар ва ажратмаларни ҳисоблаш, тўлаш ва тақсимлаш тўғрисида низомнинг 15, 39-бандлари);

13

– июль ойининг I ўн кунлиги учун ҳақиқий айланмадан келиб чиққан ҳолда акциз солиғини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 84-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.03.2004 йилда 1325-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарлар бўйича юридик шахслар томонидан акциз солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 26-банди);

– июль ойининг I ўн кунлиги учун сотишнинг ҳақиқий ҳажмидан келиб чиққан ҳолда транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига жисмоний шахслардан ундириладиган солиқни тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 3.01.2002 йилда 1092-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслардан транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 12-банди);

14

– бир чорак учун умумий солиқ суммаси энг кам иш ҳақининг эллик бараваридан ошадиган корхоналар учун июль ойига сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва солиқни тўлашнинг сўнгги куни*** (Солиқ кодекси, 121-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1097-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 11, 13-бандлари);

– июль ойи учун Халқ банкига жамғариб бориладиган пенсия тизимида иштирок этувчи ходимлар реестри ва шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига 1 фойз миқдорига бадалларни тўлаш ҳақида тўлов топшириқномасини тақдим этишнинг сўнгги куни (ЎЗР ВМнинг 21.12.2004 йилдаги 595-сон қарори билан тасдиқланган Халқ банки томонидан фуқароларни жамғариб бориладиган пенсия тизимида шх ҳисобга олишни юритиш тартиби тўғрисида низомнинг 16-банди; МВ, ДСҚ ва МБнинг АВ томонидан 6.10.2005 йилда 1515-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Иш бевручилар томонидан фуқароларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига мажбурий бадалларни қўйиш ва тўлаш тартиби тўғрисида низомнинг 10-банди);

ТЎЛОВЧИНИНГ ТАҚВИМИ

2007 йил июль

(ЮРИДИК ШАХСЛАР УЧУН)

24

– 2007 йил биринчи ярми учун молиявий ҳисобот тақдим этиладиган сўнгги кун***** (АВ-томонидан 3.07.2000 йилда 942-сон билан рўйхатдан ўтказилган Чораклик ва йиллик молиявий ҳисоботларни тақдим этиш муддатлари тўғрисидаги низомнинг 4-банди);

– 2007 йил II чораги учун ягона ижтимоий тўловнинг ўсиб боруви яқун билан, давлат ижтимоий суғуртасига мажбурий ажратмалар ва бадалларнинг ҳисоблаб чиқарилиши ва тўланиши ҳақидаги ҳисоботни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ, МАИМКВ ДСҚ ва МБнинг АВ томонидан 06.04.2004 йилда 1333-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Давлат ижтимоий суғуртасига ягона ижтимоий тўловни, мажбурий ажратмалар ва бадалларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низомнинг 53-банди);

– 2007 йил II чораги учун даромад (фойда) солиғи бўйича ҳисоб-китоб тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси 41-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 13.03.2002 йилда 1109-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг даромади (фойдаси)га солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 32-банди);

– 2007 йил II чораги учун умумий солиқ суммаси энг кам иш ҳақининг 50 бараваридан ошмайдиган корхоналар учун сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва солиқни тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 121-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1097-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 11-банди);

– 2007 йил II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 120-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1097-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 11, 14-бандлари);

– 2007 йил II чораги учун рангли тош хом ашёси, палеонтологик қолдиқлар ва бошқа геологик коллекция материаллари намуналарини тўплаганлик учун солиқни тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 109-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1098-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ер ости бойликларида фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқноманинг 116-банди);

– 2007 йил II чораги учун қўшилган қиймат солиғидан озод қилинган ва (ёки) қўшилган қиймат солиғидан озод қилинган товарлар (ишлар, хизматлар) ишлаб чиқарадиган корхоналар томонидан имтиёздан фойдаланганлик тўғрисида маълумотномани тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 29.04.2003 йилда 1238-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқариладиган ва сотиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 28-банди).

* ҳисобот чорагида маҳсулотни сотишдан олган даромади (фойдаси) энг кам иш ҳақи даражасининг 200 бараваригача бўлган корхоналардан, ягона ер солиғини тўлашга ўтмаган қишлоқ хўжалиги корхоналаридан ташқари (деҳқон хўжаликлари бундан мустасно) ҳамда олдинги ҳисобот чораги учун ижтимоий инфратузилма объектларини тутиб туриш харажатлари суммаси соф фойда суммасига тенг ёки ундан кўп бўлган тўловчилардан, шунингдек ягона солиқ тўловини тўлашга ўтмаган микрофирмалар ва кичик корхоналардан ташқари;

** жисмоний шахсларга тўланадиган дивидендлар ва фойзалар тўғрисидаги маълумотлар МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 2002 йил 14 мартда 1110-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслар даромадига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқномага 2а-сон иловада акс эттирилади;

*** микрофирмалар ва кичик корхоналардан ташқари. ЎзР Президентининг 2005 йил 15 июндаги "Тадбиркорлик субъектлари томонидан тақдим этиладиган ҳисобот тизимини такомиллаштириш ва уни ноқонуний талаб этганлик учун жавобгарлиқни кучайтириш тўғрисида" ПҚ-100-сон қарорига мувофиқ микрофирмалар ва кичик корхоналар бюджет ва давлат мақсадли жамғармаларига солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича ҳисоб-китобларни ҳар чоракда, ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 25-кунидан кечиктирмасдан тақдим этадилар;

**** қишлоқ хўжалиги корхоналаридан ташқари. Ягона ер солиғини тўлашга ўтмаган қишлоқ хўжалиги корхоналари сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича ҳисоб-китобни бир йилда бир марта - ҳисобот йилининг 15 декабрига қадар топширадилар ва солиқ тўлайдилар. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун умумий солиқ суммаси бир чорак учун энг кам иш ҳақининг 50 бараваридан кам бўлган юридик шахслар солиқни чоракда бир марта, чораклик молиявий ҳисоботни топшириш учун белгиланган муддатларда тўлайдилар. Микрофирмалар ва кичик корхоналар чораклик ҳисоб-китобни ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 25-кунидан кечиктирмасдан тақдим этадилар;

***** ҳисобот чорагида маҳсулотни сотишдан олган даромади (фойдаси) энг кам иш ҳақи даражасининг 200 бараваригача бўлган корхоналар ва ягона ер солиғини тўлашга ўтмаган ҳамда жорий тўловларини тўламасдан, тўловларни ҳар чоракда йил бошидан ўсиб боруви яқун билан амалга оширадиган қишлоқ хўжалиги корхоналаридан ташқари;

***** микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан қўшилган қиймат солиғи ҳар ойда, ҳисобот ойдан кейинги ойнинг 25-кунидан кечиктирилмасдан тўланади;

***** вазирликлар, идоралар, уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва бошқа давлат мулкни бошқариш органлари, бюджет ташкилотлари ҳамда чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналар, микрофирмалар ва кичик корхоналардан ташқари. Вазирликлар, идоралар, уюшмалар, корпорациялар, концернлар ва бошқа давлат мулкни бошқариш органлари учун биринчи ярми йиллик учун чораклик молиявий ҳисоботни топшириш муддати 2007 йил 9 августда тугайди. Бюджет ташкилотлари ва қўшма корхоналар, шунингдек микрофирмалар ва кичик корхоналар молиявий ҳисоботни йилда бир марта топширадилар;

***** қуйидагилардан ташқари:

- ҳисобот чорагида маҳсулотни сотишдан олган даромади (фойдаси) энг кам иш ҳақи даражасининг 200 бараваригача бўлган корхоналар, - ягона ер солиғини тўлашга ўтмаган қишлоқ хўжалиги корхоналари (деҳқон хўжаликлари бундан мустасно), - олдинги ҳисобот чораги учун ижтимоий инфратузилма объектларини тутиб туриш харажатлари суммаси соф фойда суммасига тенг ёки ундан кўп бўлган тўловчилар,

- ягона солиқ тўловини тўлашга ўтмаган микрофирмалар ва кичик корхоналар;

***** муддатнинг сўнгги куни дам олиш (ишланмайдиган) кунига тўғри келиб қолса, муддатнинг тугаш куни бўлиб ундан кейин келувчи биринчи иш куни ҳисобланади.

25

– июль ойи учун ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи бўйича жорий тўловини тўлашнинг*****, шунингдек 2007 йил II чораги учун ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 17.05.2007 йилда 1680-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғини ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 9, 12-бандлари);

– 2007 йил II чораги учун мол-мулк солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 94-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 11.03.2002 йилда 1107-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 18-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан ер ости бойликларида фойдаланганлик (фойдали қазилмаларни қазиб олганлик ва техноген ҳосилалардан фойдаланганлик) солиғи бўйича ҳисоб-китобни, шунингдек 2007 йилнинг II чораги учун рангли тош хом ашёси, палеонтологик қолдиқлар ва бошқа геологик коллекция материаллари намуналарини тўплаганлик учун солиқ ҳисоб-китобини тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 109-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.02.2002 йилда 1098-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ер ости бойликларида фойдаланганлик учун солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқноманинг 10, 116-бандлари);

– 2007 йилнинг II чораги учун ягона солиқ тўлови бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва тўлов тўлашнинг сўнгги куни;

– танлаш ҳуқуқсиз ягона солиқ тўловини тўловчи – микрофирмалар ва кичик корхоналарга кирмайдиган корхоналар томонидан июнь ойи учун ягона солиқ тўлови бўйича ҳисоб-китобни тақдим этиш ва тўловни тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 28.03.2007 йилда 1667-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ягона солиқ тўловини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида низомнинг 36, 37-бандлари);

– 2007 йилнинг II чорагига транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига жисмоний шахслардан ундириладиган солиқ ҳисоб-китобини тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 3.01.2002 йилда 1092-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслардан транспорт воситалари учун бензин, дизель ёқилғиси ва газ истеъмолига солиқни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 13-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан мактаб таълимини ривожлантиришга мажбурий ажратмалар бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 31.01.2005 йилда 1446-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Мактаб таълимини ривожлантиришга мажбурий ажратмаларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низомнинг 6-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан ҳақиқий айланмадан келиб чиққан ҳолда акциз солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 84-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.03.2004 йилда 1325-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган товарлар бўйича юридик шахслар томонидан акциз солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 27-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан Республика йўл жамғармасига ажратмалар ҳисоб-китобини тақдим этишнинг сўнгги куни (ЎзР Президентининг 25.10.2006 йилдаги ПҚ-499-сон қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Республика йўл жамғармаси даромадларини шакллантириш ва сарфлаш тартиби тўғрисида низомнинг 31-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан ёлланиб ишловчиларга иш ҳақи ва бошқа даромадлар кўринишида ҳисобланган ва ҳақиқатда тўланган суммалар тўғрисида, шунингдек ушбу даромадларга солинадиган солиқ суммалари тўғрисидаги маълумотларни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 14.03.2002 йилда 1110-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Жисмоний шахслар даромадига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 38-банди);

– июнь ойи учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан ҚҚСни тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 29.04.2003 йилда 1238-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқариладиган ва сотиладиган товарлар (ишлар, хизматлар) бўйича қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 54-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун микрофирмалар ва кичик корхоналар томонидан импорт қилинадиган ишлар, хизматларга нисбатан қўшилган қиймат солиғи бўйича ҳисоб-китобни тақдим этишнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 15.04.2002 йилда 1123-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси ҳудудига импорт қилинадиган ишлар, хизматларга нисбатан қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 12-банди).

29

– 2007 йилнинг II чораги учун ҳисоб-китоб бўйича даромад (фойда) солиғини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 41-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 13.03.2002 йилда 1109-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг даромади (фойдаси)га солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 33-банди).

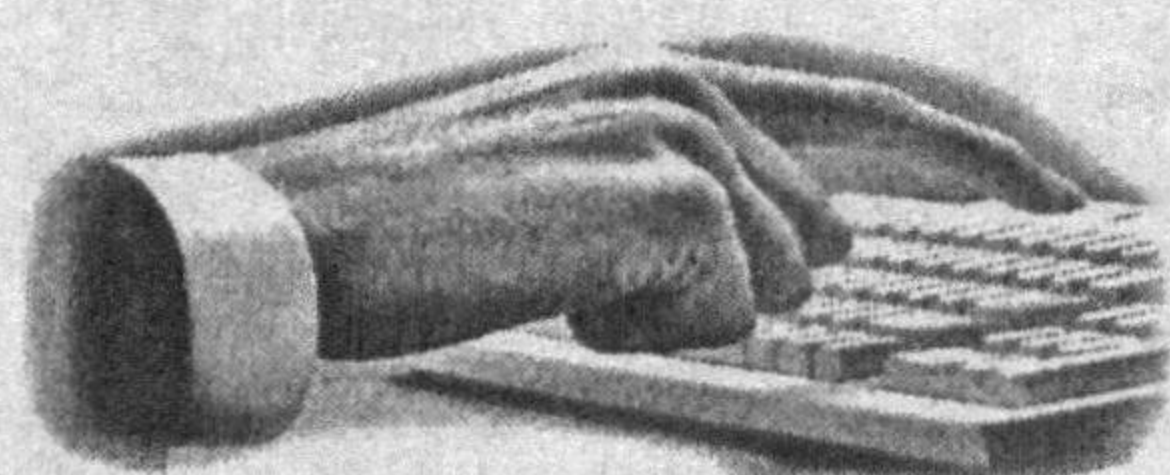
30

– 2007 йилнинг II чораги учун ҳисоб-китоб бўйича мол-мулк солиғини тўлашнинг сўнгги куни (Солиқ кодекси, 94-модда; МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 11.03.2002 йилда 1107-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 18-банди);

– 2007 йилнинг II чораги учун ҳисоб-китоб бўйича ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғини тўлашнинг сўнгги куни (МВ ва ДСҚнинг АВ томонидан 17.05.2007 йилда 1680-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган Ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғини ҳисоблаб чиқариш ва бюджетга тўлаш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 11-банди).

Солиқ тўловчининг тақвими - "Норма маслаҳатчи" газетаси ва "Norma" АХТ эксперт хизматининг муаллифлик ишланмасидир. Унинг бошқа ОАВларда қайтадан чоп этилиши ва электрон маълумотлар базаларида жойлаштирилишига "Норма маслаҳатчи" газетаси тахририяти ёки "Norma-Hamkor" МЧЖ билан тузилган шартнома асосидагина йўл қўйилади.

2007 йилнинг июнь ойи учун жисмоний шахслар даромадидан олинадиган солиқ ҳисоб-китоби

Солиқ солинадиган даромад миқдори	Солиқ суммаси
(5 x 74 520) = 372 600 сўмгача	Даромад суммасининг 13 фоизи
372 601 сўмдан (10 x 74 520) = 745 200 сўмгача	48 438 сўм + 372 600 сўмдан ортиқ сумманинг 18 фоизи
745 201 сўм ва ундан юқори	115 506 сўм + 745 200 сўмдан ортиқ сумманинг 25 фоизи

Январь-июнь ойлари учун энг кам иш ҳақининг жами миқдори 74 520 сўмни (12 420 + 12 420 + 12 420 + 12 420 + 12 420 + 12 420) ташкил қилади.

I МИСОЛ. Корхона ходимига июнь ойи учун 130 000 сўм иш ҳақи ҳисоблаб ёзилган.

Январь-июнь ойларидаги жами даромад 780 000 сўмни (130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000) ташкил қилади. Январь-май ойларида ушлаб қолинган солиқ суммаси 103 505 сўмга тенг.

Ходимнинг июнь ойи учун иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда ушланади:

1. Январь-июнь ойлари учун солиқ суммаси (780 000 сўм даромаддан) аниқланади:

$$115\,506 + (780\,000 - 745\,200) \times 25\% = 124\,206 \text{ сўм.}$$

2. Июнь ойидаги даромаддан ушланадиган солиқ суммаси аниқланади:

$$124\,206 - 103\,505 = 20\,701 \text{ сўм.}$$

3. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварагига иш ҳақидан 1% миқдорида мажбурий ушланмалар суммаси январь-июнь ойлари учун 7 800 сўмни (780 000 x 1%) ташкил қилади, январь-май ойларида 6 500 сўм ушлаб қолинган, июнь ойида 1 300 сўм (7 800 - 6 500) ушлаб қолиниши лозим.

4. Июнь ойи учун 19 401 сўм (20 701 - 1 300) миқдоридан даромад солиғи суммаси ўтказилади.

II МИСОЛ. Солиқ кодекси 59-моддасининг 2-бандига мувофиқ имтиёзга эга бўлган корхона ходимига (масалан, вақтинча Афғонистон Республикасида бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибидан хизматни ўтаган ҳарбий хизматчига) июнь ойи учун 130 000 сўм иш ҳақи ҳисоблаб ёзилган.

Январь-июнь ойлари учун жами даромад 780 000 сўмни (130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000) ташкил этади.

Имтиёз ҳуқуқига эга бўлган фуқароларнинг жами даромадидан, Солиқ кодекси 59-моддасининг 2-бандига мувофиқ, ҳар ойда энг кам иш ҳақи миқдорининг 4 бараварига тенг даромад суммаси чиқариб ташланишини ҳисобга олганда, унинг январь-июнь ойлари учун солиқ солинмайдиган жами даромади қуйидагидек ташкил этади: $4 \times (12\,420 + 12\,420 + 12\,420 + 12\,420 + 12\,420 + 12\,420) = 298\,080$ сўм. Ходимнинг январь-май ойларидаги даромадидан ушлаб қолинган солиқ суммаси 56 763 сўмни ташкил қилган.

Унинг январь-июнь ойлари учун иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда ушланади:

1. Солиқ солинадиган даромад аниқланади:

$$780\,000 - 298\,080 = 481\,920 \text{ сўм.}$$

2. Январь-июнь ойлари учун солиқ суммаси аниқланади:

$$48\,438 + (481\,920 - 372\,600) \times 18\% = 68\,115,6 \text{ сўм.}$$

3. Июнь ойидаги даромаддан ушлаб қолиниши лозим бўлган солиқ суммаси аниқланади:

$$68\,115,6 - 56\,763 = 11\,352,6 \text{ сўм.}$$

4. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварагига январь-июнь ойлари учун солиқ солинадиган иш ҳақидан 1% миқдорида мажбурий ушланмалар 4 819,2 сўмни (481 920 x 1%) ташкил қилади, январь-май ойларида 4 016 сўм ушлаб қолинган, июнь ойида 803,2 сўм (4 819,2 - 4 016) ушлаб қолиниши лозим.

5. Июнь ойи учун ўтказиладиган даромад солиғи суммаси 10 549,4 сўмга (11 352,6 - 803,2) тенг.

III МИСОЛ. Ходимга июнь ойи учун 130 000 сўм миқдоридан иш ҳақи ҳисоблаб ёзилган. Юбилей санаси муносабати билан январь ойида унга қиймати 100 000 сўм бўлган қимматбаҳо совға берилди.

Солиқ кодекси 58-моддасининг «л» бандига кўра юридик шахслардан қимматбаҳо совға олган жисмоний шахслар даромад солиғи бўйича имтиёз ҳуқуқига эгалар (солиқ солинадиган жами даромаддан энг кам иш ҳақи миқдорининг 6 бараварига тенг сумма чиқариб ташланади), яъни мазкур ҳолатда $12\,420 \times 6 = 74\,520$ сўм.

Январь-июнь ойлари учун жами даромад 880 000 сўмни (130 000 + 100 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000) ташкил этади. Январь-май ойларида 109 875 сўм солиқ ушлаб қолинган.

Ходимнинг июнь ойидаги иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда ушланади:

1. Солиқ солинадиган даромад:

$$880\,000 - 74\,520 = 805\,480 \text{ сўмга тенг.}$$

2. Январь-июнь ойлари учун солиқ суммаси (805 480 сўм даромаддан) аниқланади:

$$115\,506 + (805\,480 - 745\,200) \times 25\% = 130\,576 \text{ сўм.}$$

3. Ушлаб қолинмайдиган солиқ суммаси аниқланади:

$$130\,576 - 109\,875 = 20\,701 \text{ сўм (июнь ойи учун солиқ суммаси).}$$

4. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварагига январь-июнь ойлари учун даромад солиғи солинадиган иш ҳақидан 1% миқдорида мажбурий ушланмалар суммаси 8 054,8 сўмни (805 480 x 1%) ташкил этади, январь-май ойларида 6 754,8 сўм ушлаб қолинган, июнь ойида 1 300 сўм (8 054,8 - 6 754,8) ушлаб қолиниши лозим.

5. Июнь ойи учун 19 401 сўм (20 701 - 1 300) миқдоридан даромад солиғи суммаси ўтказилади.

IV МИСОЛ. Ходимга июнь ойи учун 130 000 сўм миқдоридан иш ҳақи ҳисобланган. Оилавий шароити оғирлашгани муносабати билан унинг аризасига биноан январь ойида 80 000 сўм миқдорида моддий ёрдам берилган.

Солиқ кодекси 58-моддасининг «п» бандига кўра бир йил давомида энг кам иш ҳақининг ўн икки баравари миқдоригача кўрсатиладиган моддий ёрдам суммалари жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига киритилмайди.

Ходимнинг январь-июнь ойлари учун жами даромади 860 000 сўмни (130 000 + 80 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000 + 130 000) ташкил этади. Январь-май ойларида 103 505 сўм солиқ ушлаб қолинган.

Ходимнинг июнь ойидаги иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда ушланади:

1. Моддий ёрдам суммаси - 80 000 сўм имтиёз миқдоридан ошмаганлиги сабабли ($12\,420 \times 12 = 149\,040$ сўм), солиқ солинадиган даромад қуйидагига тенг:

$$860\,000 - 80\,000 = 780\,000 \text{ сўм.}$$

Кейинги ҳисоб-китоб I мисолдагидек тартибда амалга оширилади.

V МИСОЛ. Ходимга июнь ойи учун 130 000 сўм миқдоридан иш ҳақи ҳисобланган. Оилавий шароити оғирлашгани муносабати билан март ойида унинг аризасига биноан 175 000 сўм миқдорида моддий ёрдам берилган. Май ойида ушбу ходимга оила аъзосининг вафоти муносабати билан 150 000 сўм миқдорида моддий ёрдам берилди.

Солиқ кодекси 58-моддасининг «п» бандига кўра, бир йил мобайнида берилган моддий ёрдам суммалари: табиий офатлар, бошқа фавқулодда ҳолатлар муносабати билан бериладиган моддий ёрдам суммалари - тўлалигича;

вафот этган ходимнинг оила аъзоларига ёки оила аъзолари вафот этганлиги муносабати билан ходимга бериладиган моддий ёрдам суммалари - энг кам иш ҳақининг ўн бараваригача миқдорда;

бошқа ҳолларда - энг кам иш ҳақининг ўн икки бараваригача миқдорда жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига киритилмайди.

Ходимнинг январь-июнь ойлари учун жами даромади 1 105 000 сўмни (130 000 + 130 000 + 130 000 + 175 000 + 130 000 + 130 000 + 150 000 + 130 000) ташкил этади. Январь-май ойларида 116 445 сўм солиқ ушлаб қолинган.

Ходимнинг июнь ойидаги иш ҳақидан даромад солиғи қуйидаги тартибда ушланади:

1. Жисмоний шахсларнинг солиқ солинадиган даромадига киритилмайдиган моддий ёрдам суммаси аниқланади:

$$12\,420 \times 12 = 149\,040 \text{ сўм;}$$

$$12\,420 \times 10 = 124\,200 \text{ сўм.}$$

Солиқ солинмайдиган моддий ёрдам суммаси 149 040 + 124 200 = 273 240 сўмни ташкил этади.

2. Солиқ солинадиган даромад аниқланади:

$$1\,105\,000 - 273\,240 = 831\,760 \text{ сўм.}$$

3. Январь-июнь ойлари учун солиқ суммаси (831 760 сўм даромаддан) аниқланади:

$$115\,506 + (831\,760 - 745\,200) \times 25\% = 137\,146 \text{ сўм.}$$

4. Июнь ойидаги даромаддан ушлаб қолиниши лозим бўлган солиқ суммаси аниқланади:

$$137\,146 - 116\,445 = 20\,701 \text{ сўм.}$$

5. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварагига январь-июнь ойлари учун даромад солиғи солинадиган иш ҳақидан 1% миқдорида мажбурий ушланмалар суммаси 8 317,6 сўмни (831 760 x 1%) ташкил қилади, январь-май ойларида 7 017,6 сўм ушлаб қолинган, июнь ойида 1 300 сўм (8 317,6 - 7 017,6) ушлаб қолиниши лозим.

6. Июнь ойи учун 19 401 сўм (20 701 - 1 300) даромад солиғи суммаси ўтказилиши лозим.

VI МИСОЛ. Корхона ходимига июнь ойи учун 130 000 сўм миқдорида иш ҳақи ҳисобланган.

Корхона раҳбарининг буйруғига биноан март-июнь ойларида унга хизмат сафарлари учун «Нексия» русумли шахсий автомобилдан белгиланган тартибда фойдаланганлиги учун компенсация тўланган. Компенсациянинг ҳар ойлик миқдори ЭКИХнинг 5 бараварига тенг. Вазирлар Маҳкамасининг «Бюджетдан молияланадиган ташкилотларда хизмат энгил автотранспортларидан фойдаланишни тартибга солиш тўғрисида» қарори (1999 йил 2 апрелдаги 154-сон) 4-бандида ойлик компенсациянинг чегараланган миқдорлари белгиланган. «Нексия» русумли автомобиллар учун у энг кам иш ҳақи миқдорининг 5 бараварига тенг.

Солиқ кодекси 58-моддасининг «ф» бандига мувофиқ амалдаги қонун ҳужжатларида назарда тутилган меъёр доирасидаги компенсация тўловлари жисмоний шахсларнинг солиққа тортиладиган даромадига киритилмайди, меҳнат шартномаси бекор қилинганда фойдаланилмаган таътил учун компенсациялар бундан мустасно.

Компенсация миқдори бир ой учун 62 100 сўмни ($12\,420 \times 5$) ташкил қилади ва белгиланган чегараланган миқдордан ошмайди. Март-июнь ойлари учун компенсация миқдори 248 400 сўмни ($62\,100 + 62\,100 + 62\,100 + 62\,100$) ташкил этади.

Январь-июнь ойлари учун жами даромад 1 028 400 сўмни (130 000 + 130 000 + 130 000 + 62 100 + 130 000 + 62 100 + 130 000 + 62 100 + 130 000 + 62 100) ташкил этади. Январь-май ойларида ушлаб қолинган солиқ суммаси 103 505 сўмга тенг.

Ходимнинг июнь ойидаги даромадидан солиқ қуйидаги тартибда ушланади:

1. Солиқ солинадиган даромад аниқланади:

$$1\,028\,400 - 248\,400 = 780\,000 \text{ сўм.}$$

Кейинги ҳисоб-китоб I-мисолдагидек тартибда амалга оширилади.

Ҳисоб-китобни эксперт Муҳиддин ЗАЙНИДДИНОВ тайёрлади.

ИШГА – ПОК ВИЖДОН БИЛАН

Хорижда

1 апрелдан Россия Ички ишлар вазирлигида «ихтисосини йўқотган шахслар» – Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги кодексни бузгани учун раҳбарлик лавозимларини эгаллаш ва компанияларнинг директорлар кенгашига кириш ҳуқуқидан маҳрум қилинган раҳбарларнинг реестри пайдо бўлди. Судларнинг ИИБ Бош ахборот-таҳлил марказига юбориладиган қарорлари менежерлар учун қора рўйхат бўлади.

Қонун бўйича аввал ҳам тайинланадиган раҳбарларнинг реестр бўйича текшириш лозим эди. Фақат бундай реестрнинг ўзи йўқ эди – иш берувчилар ҳам кўпинча раҳбарликка номзодларнинг олдинги айбларини эътиборга олмас эдилар. Ҳозир ҳокимият бундай амалиётни тугатишга имкон берадиган механизмни яратишга умид қилимоқда.

Ҳозир милициядан маълумотнома бўлмаган топ-менежерни ёллаб бўлмайди. Иш берувчининг уни расмийлаштириш учун 100 рубль тўлашига тўғри келади, ишга ёлланувчи эса пул тўламайди – паспортини кўрсатса бўлди. Бироқ компания ишга ёлланувчидан бундай маълумотнома тақдим этишни талаб қила олмайди. Зеро ишга қабул қилиш Меҳнат кодекси билан тар-

тибга солинади, унда эса бу ҳақда ҳеч нарсаси дейилмаган. Шу сабабли иш берувчининг ўзи бўлажак ходимининг ишончлилиги тўғрисида қайғуриши керак. Дарвоқе, бунинг учун сабаб ҳам жиддий – жарима 100 минг рублгача боради.

Айтмоқчи, қора рўйхатлар нопок топ-менежерларга жиддий зарба бўлмаса керак. Ихтисоси бекор қилинган раҳбарни, мисол учун, маслаҳатчи лавозимига тайинлашлари мумкин, компаниянинг расмий бошлиғи эса фақат «муҳрдор» бўлади.

Лекин бошқа нарсаси кўпроқ ташвиш уйғотади. Ҳақиқий хавфли жиноятчилар реестрга киритилмаслиги ҳам мумкин: «их-

тисосини йўқотиш» тушунчаси Жиноят кодексида эмас, балки фақат Маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги кодексга тегишлидир. Асосан меҳнат қонунчилигини қайтадан бузган раҳбарларгина ихтисосидан маҳрум қилинади. Реестрга содир этган жинояти учун маълум фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқидан маҳрум қилинган топ-менежерлар умуман киритилмайди. Масалан, пора олгани ёки ўғирлик қилгани учун ҳукм қилинган киши милициядан фамилияси ихтисосдан маҳрум қилинганлар рўйхатида йўқ, деган маълумотнома олиши мумкин, яъни унинг раҳбарлик лавозимига тайинланиши ҳеч гап эмас.

Хорижий матбуот саҳифаларидан.

ЭГАСИ ҚАЧОН ТЎЛАЙДИ?

Ижара шартномасини имзолаётганларнинг ҳаммаси ҳам бўлажак харажатлар тўғрисида ўйлайвермайди. Бироқ эртами-кечми ижарачининг таъмирлаш муаммоларини ҳал этишига тўғри келади. Бошқанинг мулкни тартибга келтиришдек керакмас харажатлардан қандай қўтилиш мумкин? Бу масала кўп ижарачиларни ташвишлантиради. Ушбу муаммони ҳал этишнинг бир неча йўлини кўриб чиқамиз.

КУТИЛМАГАН ҲОЛАТ

Озиқ-овқат маҳсулотларини чакана сотувчи МЧЖ узоқ вақт мулкдордан бинони дўкон сифатида ижарага олиб келган. Бино аста-секин яроқсиз ҳолга келган: шип сувоқлари кўча бошлаган, қувурлар тешилган, канализация ишламай қолган. Гарчи шартнома бўйича айни бино эгаси капитал таъмирлаши керак бўлса-да, у ёрдам тўғрисидаги барча илтимосларга эътибор бермаган. Натижада ижарачи барча харажатларни мулкдор билан келишиб, таъмирлашни ўзи амалга оширишга қарор қилди.

Бинода кенг қўламли ишлар бажарилди. Ижарачи барча қувурларни алмаштирди, полдаги плиткани ўзгартирди, пластик деразаларни ўрнатди, ички деворларни бутунлай ўзгартириб, майдонни қайтадан режалаштирди. Ва, албатта, барча деворлар ва шипни ғоятда сифатли бўёқ билан қоплади. Дўкон худди янгидек бўлди.

Қимматга тушган таъмирлаш туғанидан кейин унинг эгаси харажатларни қоплаши кераклигини «унутди». Мулкдор таъмирлаш қийматини ижара ҳақи ҳисобига ўтказиш тўғрисидаги илтимосларга жавоб бермай қўйди. Ижарачини бундай вазият жуда хайратга солди ва у адолат излаб судга мурожаат этишга қарор қилди.

ТАЪМИРЛАШ ҚАНДАЙ БЎЛАДИ

Таъмирлаш ҳақини ким тўлаши керак: мулкдорни ёки ижарачи? Мазкур масалани ҳал қилишда ижара шартномасида нима ёзилганлиги катта аҳамиятга эга бўлади. Агар ушбу ҳужжатда таъмирлаш муаммолари тартибга солинмаган бўлса, қонунга мурожаат қиламиз.

Фуқаролик кодексида таъмирлаш жорий ва капитал таъмирлашларга бўлинади. Капитал таъмирлаш учун ижарага берувчи жавоб беради (ФК 547-моддасининг биринчи қисми). Бироқ агар мулкдор капитал таъмирлаш мажбуриятини бажармаса, ижарага олувчи шошилиш зарурат тақозо этаётган капитал таъмирлашни амалга ошириб (ФК 547-моддаси тўртинчи қисмининг иккинчи хатбошиси), бунда қилинган харажатлар қийматини ундан ундириб олиши ёки ижарага олинган мол-мулкдан фойдаланганлик учун тўланадиган ҳақ ҳисобига ўтказиши мумкин. Бироқ бундай ҳолда бинонинг таъмирталаб ҳолатини ҳужжат билан қайд этиш керак, токи сўнгра ушбу ишларни бажариш заруратини исботлаш мумкин бўлсин.

Жорий таъмирлашни бинодан фойдаланувчи, яъни ижарага олувчи амалга оширади (ФК 548-моддаси). Бунда фирма мулкдордан жорий ишларга ҳақ тўлашни талаб қила олмайди. Шу сабабли, таъмирлашни бошлашдан аввал, уларнинг қайси бири капитал таъмирлаш эканлигини билиш зарур. Фақат шу йўл билан у кимнинг ҳисобига амалга оширилишини аниқлаш мумкин.

Амалдаги қонунчиликка мувофиқ барча эскирган конструктив элементлардаги носозликларни бартараф этиш, бино элементларини тиклаш ёки уларни анча узоқ фойдаланиладиган ва тежамли элементларга алмаштириш (масалан: ички деворларни янада прогрессивларига, пол қопламини янада мустаҳкам ва узоқ фойдаланиладиганига алмаштириш, янги дераза ва эшик блокларини ўрнатиш, бино ичидаги қувурларни қисман ёки тўлиқ алмаштириш) ва ҳоказолар капитал таъмирлаш деб тан олинади. Бу ишларнинг ҳаммасига мулкдор ҳақ тўлайди. Демак, сизнинг ҳола-

тингизда ижарачи фирманинг талаблари ҳақли.

ХАРАЖАТЛАР БОРАСИДАГИ НИЗОЛАР

Бироқ баъзан ҳатто судьялар таъмирлаш турини белгилаётганда қийин аҳволга тушиб қоладилар. Шундай аҳвол юзага келганда суд-қурилиш экспертизаси тайинланади ва мутахассислар ёрдамида ҳақиқат юзага чиқарилади.

Фирмалар кўпинча ижарага олинган майдонни капитал таъмирлаш харажатларини ким қоплаши ҳусусида судлашадилар. Кўплаб низоли маса-

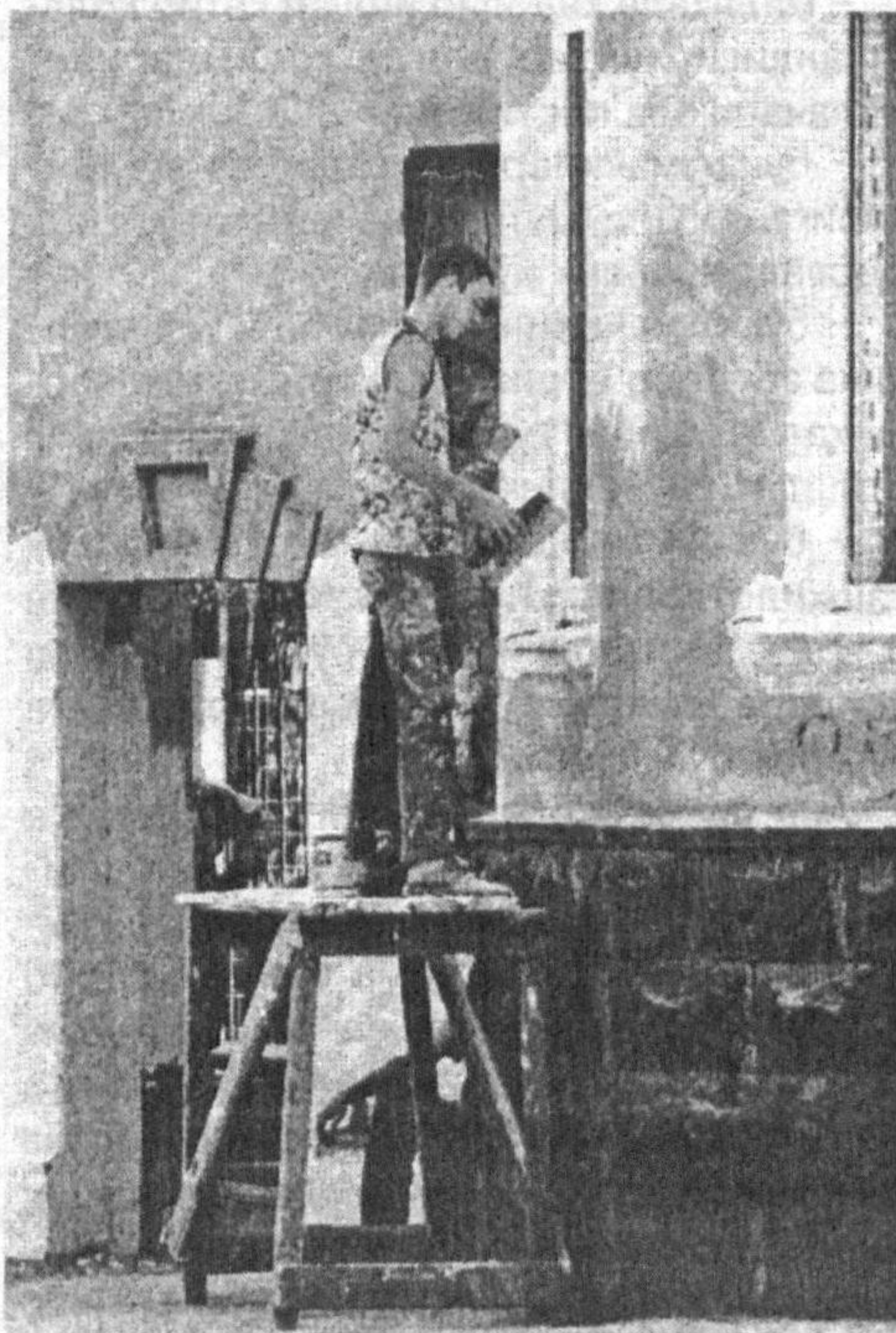

АНИҚЛИК КИРИТАМИЗ

Капитал таъмирлашга эскирган конструкциялар худди ўша ёки янада мустаҳкам ва чидамли конструкцияларга ўзгартариладиган ишлар киради. Бироқ асосий конструкцияларни (пойдевор, деворлар, синчни) алмаштириш реконструкция ҳисобланади. Жорий таъмирлаш олдини олувчи тадбирлар ва майда шикастланишларни бартараф этиш ёрдамида бинони муддатидан аввал эскиришдан сақлаб қолади.

лалар юзага келадики, уларни хўжалик судига мурожаат этиб ҳал этиш мумкин.

Чунончи, ижарага берувчи тадбиркорга нисбатан даъво билан судга мурожаат этиб, ижара

ҳақи бўйича қарзни сўндиришини талаб қилди. Жавобгар эса ижарага олган майдондан фойдалана олмаганлигини айтди, чунки бино капитал таъмирлашни талаб этган. Бироқ суд бу сабабни инобатга олмайди, чунки ижара шартномасида бинони капитал таъмирлашни, агар бунга зарурат туғилса, ижарачи ўз ҳисобидан, харажатларни ижара ҳақи ҳисобига киритмасдан бажариши қайд этилган эди. Бундан ташқари, ижарачи хонани ижарага олиш шартномасини тузarkan, у ёмон аҳволда эканлигини кўратуриб, бинони ижарага олишга рози бўлган. Шу сабабли судьялар уни мулкдорга қарз ва пеняни тўлашга мажбур этдилар, шунингдек ижара шартномасини бекор қилдилар, чунки жавобгар икки ойдан кўпроқ ижара ҳақини тўламаган. Гарчи қонун бўйича капитал таъмирлашни ижарага берувчи

амалга ошириши шарт бўлса-да, тадбиркор шартнома шартларига рози бўлгани учун ҳеч нарсани исботлай олмайди.

Бошқа бир вазиятда ижарачи фирма бинони таъмирлаб, суд орқали капитал таъмирлаш харажатларини қоплашни талаб қилган. Бунда у мулкдорни асоссиз бойлик орттиришда айблаган, чунки у фирма харажатларини тўлашдан бош тортган. Хўжалик суди даъвогар фойдасига қарор қабул қилган. Яна ўша ижара шартномаси (бироқ бир оз бошқача ту-

зилган) бунга асос бўлиб хизмат қилди. Унда ҳам ижарачи, зарурат туғилганда, капитал таъмирлашни ўз маблағлари ҳисобидан мустақил амалга ошириши қайд этилган эди. Харажатлар сметаси бино эгаси билан келилиши ва қўшимча битим тузилиши керак. Капитал таъмирлашдан кейин эса ушбу харажатлар ижара тўловлари ҳисобига қайд этилади. Бундан ташқари, майдон ижарачига берилмаётгандала далолатнома тузилиб, унда бино яроқсиз ҳолатдалиги ва капитал таъмирлаш талаб қилиниши кўрсатилган. МЧЖ ҳам смета, битим, таъмирлашга доир шартнома талаблари қатъиян амал қилган.

Ишнинг барча ҳолатларини ўрганиб, суд ижарачининг тарафини олди. Судьялар таъмирлаш харажатларини ҳисобга олиш ҳуқуқи қонун бўйича даъвогарга берилганлигини (ФК 547-моддасининг тўртинчи қисми), ҳатто қўшимча битим ва сметани мулкдор билан келишиб олмаслик уни харажатларни қоплашга доир ҳуқуқидан маҳрум эта олмаслигини ҳам таъкидладилар.

Бироқ суд ҳар доим ҳам ижарачининг тарафини олавермайди ва таъмирлашга сарфланган пулларни қайтаришга рози бўлавермайди. Ижарачи бинонинг эгаси билан келишиб олинмагани сабабли уни ўтказишдан бош тортганлиги далилини исботлай олмайдиган ҳоллар юз беради.

Озиқ-овқат дўкони билан боғлиқ вазиятда ҳужжатлар таъмирлашнинг зарурлигини тасдиқлаган, ишлар мулкдор билан келишиб олинган эди. Шу сабабли суд ижарачининг томонини олди ва бино эгасини у таъмирлашга қилган харажатларни ижара ҳақи ҳисобига инобатга олишга мажбурлади.

Ижарачининг таъмирлаш харажатлари ҳисобга олиниши учун қуйидаги шартларга риоя этиш зарурлигига эътибор беринг:

- ижарачи таъмирлаш зарурлигини тасдиқлаши керак;
- ишлар қатъиян капитал таъмирлашга киритилиши керак;
- мулкдор таъмирлашдан бўйин товлайди.

Агар ушбу ҳолатларга риоя этилмаса, ижарачи таъмирлаш харажатларини қоплашни ёки уларни ижара ҳақи ҳисобига инобатга олишни талаб эта олмайди.

Шу тариқа, ижара шартномасини тузаётганда унда дарҳол ким бинони таъмирлаши шартлигини назарда тутиш лозим. Агар бу иш ижарачининг зиммасига тушса, кейин сарфланган пулларни қайтариб олиш учун, юристларнинг тавсияларига қатъиян асосланиб ҳаракат қилиш зарур.

Артём АДЕЕВ,
«Норма маслаҳатчи» газетасининг
эксперт-юристи.

МАШИНА ҚЎЙИЛМАСИН

Челябинск маъмурлари шаҳар магистраллари ёнида жойлашган кичик дўконлар ва савдо павильонлари олдида машиналар туриши муаммосини ҳал қилишди. Машиналарни қўядиган жой бўлмаса, тадбиркорларга рухсат берилмайди. Ишлаб турган дўконлар эгаларининг машиналар турадиган жойларни ташкил этиш билан шуғулланишларига тўғри келади. Акс ҳолда савдо шохобчаси олдида махсус тўсиқлар ўрнатилади, йўлнинг машиналар юрадиган қисмида машинасини қолдирган харидор улар сабабли дўконга ўта олмайди.

ЙЎЛНИ ТЎСМА

Москва шаҳри кўчаларидан 2007 йил 1 январдан бошлаб тамаки рекламасигина эмас, балки реклама қилувчи «автомобиль-уйчалар» ҳам ғойиб бўлди. Монополияга қарши курашиш ҳудудий бошқармасининг фикрича, уларнинг ҳажми жуда катта, бундан ташқари, улар дўкелган жойга қўйилиб, уларни тўсиб қўяди.

КИЧИК БИЗНЕСНИНГ ЯНГИ ДОИРАЛАРИ

Россия фирмалари ходимларининг сонига ва товарларни (ишларни, хизматларни) сотишдан йиллик тушумига кўра ҚҚСни ҳисобга олмаган ҳолда ўрта, кичик ёки микрокорхоналар қаторига ўтказилиши мумкин. «Россия Федерациясида кичик ва ўрта тадбиркорлиқни ривожлантириш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси шуни тақлиф қилмоқда. Бу ҳужжатга кўра ходимлари сони 15 тагача бўлган фирма микрокорхона ҳисобланади, 100 тагача ходими бўлса кичик корхона ва 250 тагача ходими бўлса ўрта корхона ҳисобланади. Фаолиятнинг ҳар бир тури учун пул тушумининг энг юқори даражасини ҳукумат белгилайди.

РАССОМЛАР УЧУН МАХСУС ТАРТИБ

Халқ бадийи хунармандчилиги (ХБХ)га ихтисослашган тадбиркорлар солиқлардан анчагина тежашлари мумкин. Нижний Новгород вилоятининг губернатори депутатларга РФ Солиқ кодексини «ХБХ субъектлари учун ягона солиқ кўринишида солиққа тортиш тизими» боби билан тўлдиришни тақлиф қилди. Янги тизимда соддалаштирилган тизимдан фарқли равишда хунармандлар даромади харажатлар миқдорига камайтирилган объектдан 6 фоизлик ставка бўйича солиқ тўлашлари мумкин бўлади.

ДАВЛАТ ХИЗМАТЛАРИГА САРФЛАР КАМАЯДИ

Россияда ижроия ҳокимияти органларининг пуллик хизматлар рўйхатини тартибга солиш ва мақбуллаштиришга имкон берадиган меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқилмоқда. Ҳукуматнинг фикрича, давлат органлари ҳужжат бериш ёки рўйхатдан ўтказиш учун Солиқ кодексида назарда тутилган ҳоллардагина пул олишлари мумкин. Вазирлар маҳкамаси қонун лойиҳаларини 2008 йил 1 январдан амалга киритишни режалаштирмоқда.

ҲУҚУҚ ЭГАСИ ҲАРАКАТ ҚИЛМАГАНДА

Россия ФБХ ходимлари киритган қонун лойиҳасини ҳукумат маъқулласа ва қонун чиқарувчилар қабул қилсалар, тез орада Федерал божхона хизмати нафақат товарларнинг шубҳали туркумларини хатлашлари, балки уларни экспертиза қилишлари, шунингдек савдо маркасига ҳуқуқ эгасининг аризаси бўлмаса ҳам импортчиларга нисбатан даъво билан судлашишлари мумкин бўлади. Божхона ходимлари ташқи иқтисодий фаолият иштирокчилари кўпинча ўзларининг лицензия ҳуқуқларини ҳимоя қилмайдилар, дейишади. Бунинг сабаби, биринчидан, ҳар бир алоҳида ҳуқуқбузарлик ҳажмининг арзимас даражадалиги бўлса, иккинчидан, йирик компанияларнинг судлашиб вақт ва маблағ сарфлашни хоҳламаслигидадир.

Хорижий матбуот материалларидан.

Халоллигимга бўлса сенда гар гумон Ё иш юритувимдан кўнглингда – хижил. Андишани дарҳол даф эт ва ўшал он, Аудитор атоқлиқ тафтишчинг чақир*.

Вильям Шекспир, «Тимон Афинский»

Биринчи навбатда аудитор сизга нима учун кераклигини аниқлаб олишингиз зарур. Сиз:

– қонун ҳужжатларида белгиланган аудиторлик хулосасини имкон қадар тезроқ олмақчисиз;

– давлат органлари, энг аввало солиқ органлари томонидан бўлиши эҳтимол тутилган даъво ва эътирозлардан ўзингизни ҳоли қилмоқчисиз;

– бухгалтерия ҳисоби, ҳисоб-китоб юритиш ишлари, солиқ тўлаш ва умуман иқтисодий фаолият мақбул тарзда бўлишини таъминламоқчисиз;

– чет эллик шериклар билан иш олиб бориш учун халқаро стандартлар бўйича аудиторлик хулосасига эҳтиёж сезмоқчасиз.

Аудитор (маслаҳатчи) хизматлари-га мурожаат этишнинг энг кенг тарқалган сабаблари хусусан қуйидагилардан иборат:

• **Қизиқувчанлик.** Раҳбарлар кўпинча аудиторларни (маслаҳатчиларни) таклиф этишар экан, аслида нима учун шундай қилаётганликларини аниқ билишмайди ҳам. Аксарият ҳолларда буни одам табиатидаги одатий қизиқувчанликка, замонасозликка йўйиш мумкин. Уларни тасодифан эшитиб қолган ахборот қизиқтириб қўйган бўлади: фалон аудиторлик ташкилоти (маслаҳатчи) ишига гап йўқ, уларнинг хизматларидан фойдаланган Аҳмад мисли кўринмаган ютуққа эришган эмиш ва ҳоказо. Пировард натижада музокаралар чоғида буюртмачи белгилайдиган вазифалар ақл бовар қилмайдиган доирада айланиб қолади. Солиқ соҳаси бўйича маслаҳат бериш, яроксиз фармацевтика дориларини утилизация қилиш, корхонанинг чет эл бозорларида фаолият юритиши сингари вазифаларни ҳам тиқиштирмоқчи бўлишади.

• **Ташқи ва ички корпоратив лўттибозликлар воситаси.** Айтайлик, ўз манфаатларига ташқи дунё сари йўл очиш учун қандайдир пухта тадқиқот зарур. Бугунги кунда устав капитални шакллантиришда иштирокчи тарафлар ўртасида бу масала хусусида кўп гап-сўз келиб чиқаётганлиги учун устав капитални шакллантириш тўлиқлиги ва тўғрилигини текширишга доир хизматлар ёки кредит олиш учун банк талаби бўйича жорий молиявий ҳолатни тасдиқлаб беришга доир хизматлар анчагина кенг ривож топди. Аудиторлардан (маслаҳатчилардан) фойдаланишнинг бошқа бир усули бирон раҳбарга ёки муайян гуруҳга ташкилотдаги вазиятга таъсир кўрсатишнинг кўшимча йўллари зарур бўлиб қолган вазиятларда асқотади.

• **Далил олиш.** Раҳбарга ўз ҳаракатлари тўғрилигининг тасдиғи зарур дейлик. Бундай ҳолларда буюртмачига ўзгартишлар қилинишига ҳожат йўқ. У шунчаки ба-оброў компаниянинг омилорликлари билан тузилган хулосасини олишни истайди, холос. Таассуфки, бундай кезларда раҳбарлар кўпинча махсус хулосалар маълумотлари бўйича бир тўхтамга келиш юксак даражада асосли бўлишини таъминлаш нақадар машаққатли эканлигини тан олмайдилар, юзаки ёндашувнинг салбий оқибатлар келтириб чиқаришига парво ҳам қилмайдилар. Бундан ташқари шу аснода баъзан каттагина сармоя талаб этувчи ёки ҳуқуқий жиҳатдан анчагина муаммоли масалалар ўрганилиши жоиз эканлигини ҳам унутмаслик керак.

• **Бизнеснинг мавжуд соҳаларини мақбуллаштириш учун махсус билимлар ва технологиялардан фойдаланиш зарурати.** Бирон корхонада ўз ходимлари кучи билан жўяли ҳал этиш мушкул бўлган муаммо келиб чиқди дейлик. Бу ишда учраб турадиган оддий ҳол. Ҳатто дунёдаги ривожланган йирик компаниялар ҳам ауди-

торлар (маслаҳатчилар) хизматидан фойдаланади. Ташкилот фаолияти натижаларини яхшилаш жиддий ташвиш келтириб чиқарган кезларда, буюртмачининг ҳақиқий муаммолари устида қаттиқ иш олиб бориш зарурати туғилган дамларда одатда аудиторларни таклиф этадилар.

• **Таълим жараёни (маслаҳат ёрдамида билиш).** Бундай ҳолларда ҳамкорликка муайян масалани ҳал этишнинг воситаси сифатидагина эмас, балки муаммони таҳлил этиш ва ҳал қилишнинг янги усулларини ўзлаштириш имконияти сифатида ҳам қарайдилар.

• **Ташкилотга янгича, ҳолисона на-**

зар. Профессионализм бобида ва билимдонликда энг олди одамлар ҳам баъзан аъаналар ва умумэтироф этилган кадрларга интиқлик туйғусини ҳис этадилар. Зотан ташкилотни ривожлантиришнинг янги босқичларида ана шундай аъана ва кадрлар қўл келиши мумкин. Бу гап айниқса хусусийлаштирилган корхоналарнинг раҳбарларига тегишли. Улар ўз фаолиятида етук профессионал бўлса-да, воқеликни ўзига хос тарзда идрок этадилар. Тўғри, ташкилот ишига янгича назар муҳкам асосдаги тавсияларни эмас, балки уларни амалга оширишнинг реал тарздаги барча таомилларини ҳам мужассам этган тақдирдагина фойдалидир. Акс ҳолда сариқ чақалик фойдаси йўқ ҳайбаракаллачиликдан нари ўтолмайди. Сохта аудитор кўп масалаларни тушунтириб ўтирмайди, бошқа мутахассис топишни маслаҳат бериш билан ўзини қуруққа олади.

Аудитор (маслаҳатчи) билан ҳамкорлик қилишда шуни унутмаслик керакки, рақам ва баҳолаш варақлари жамламасига нисбатан баъзан ички сезги аҳамиятлироқ бўлиши мумкин. Масалан, бирон фирма раҳбари билан соф инсоний муносабатлар пухта замин асосида пайваста бўлаётганлигини туйқус пайқаб қоласиз. Айни ўша раҳбар билан ҳамкорлик қилсангиз ютқазмайсиз. Амалий ҳамкорликда шахс омилининг ролига баҳо бериб, америкалик машхур бир бизнесчи айтдики, аслида кўпчилик одамларни ҳисоботлар эмас, кўпроқ ўзлари ёқтириб қолган мутахассис қизиқтиради. Фаолият самардорлигини оширишни мўлжал қилар эканлар, улар айнан шу мутахассис билан ҳамкорликни бошлайдилар. Ёқтирганликлари учун ҳам мулоқотни давом эттирадилар.

ҚАЙДАСИЗ, ЭЙ АУДИТОРЛАР?

Компаниянгизга аудиторлик ёки маслаҳат йўсинидаги хизматлар кўрсатиш ҳуқуқи танловига тайёргарлик кўришни қуйидаги босқичларга бўлган маъқул:

- танлов комиссияси тузиш;
- танлов ҳақида таклифлар тайёрлаш ва зарур ҳужжатларни директор томонидан ёки унинг иқтисодиёт ёхуд молия бўйича ўринбосарлари, бош бухгалтер томонидан тасдиқлаш;
- нисбатан чоғроқ рўйхат тайёрлаш (сизнинг шартларингизни қаноатлантирувчи 4-5 фирма);
- танловда иштирок этиш учун таклифномалар юбориш (катта ташкилотлар танлов ҳақидаги ахборотни оммавий ахборот воситаларида эълон қилишлари мумкин);
- ўз таклифларини юборишга тайёр кишиларга топшириқларни жўнатиш;
- таклифларни баҳолаш;
- музокаралар олиб бориш ва шартнома тузиш.

Сиздаги муайян муаммони ҳал этиш учун энг яхши аудитор (маслаҳатчи) топиш асосий муддао экан, саралов сизнинг талаб-эҳтиёжларингизга муносиб фирмалар ўртасида ўтиши жуда муҳимдир.

Фирмаларнинг мухтасар рўйхатини тузиш учун улар ҳақидаги зарур ахборотлар керак бўлади. Бундай ахборот:

• лицензияланган фаолиятнинг хусусиятига, ташкилий тузилмага, ходимлар штати ва уларнинг малакасига доир;

• аудиторлик ва консалтинг хизматларини амалга ошириш ҳажмларига доир;

• раҳбарият ва мутахассисларнинг аудит – консалтинг соҳасидаги умумий иш тажрибасига доир маълумотларни қамраб олиши мумкин.

Шуни назарда тутиш керакки, мамлакатимиз аудит бозорининг ўзига хос хусусиятига кўра бу жабҳада кўпдан буён ишлаб келаётган аудиторлик ташкилотлари ҳам, малакали аудитор мутахассислар у фирмалардан бу фирмага «кўчавериши» муносабати билан, хизматларнинг юқори сифатида бўлишини кафолатлай олмайди. Шу сабабли ҳозирги вақтда аудиторлик ташкилоти раҳбари хусусидаги, унинг малакаси

ликда бу масала янада кескинлик касб этмоқда. Чунки шу йилдан эътиборан устав капиталда давлат улуши 50 фоиздан ортиқ корхоналар учун ташқи аудитор топишда танловлар ўтказиш таомили жорий бўлди.

Бундан ташқари юқорида тилга олинган аудиторлик ташкилотлари кўпинча ҳомийлик қилувчи тузилмаларнинг агенти вазифасини бажара бориб, аудитнинг барча таянч принципларини, шу жумладан аудиторлик текширувлари асосида олинган ахборотларнинг махфийлиги принципини бузмоқда. Бу, табиийки, қонунга ва одобга ҳилоф ишдир. Ана шундай аудиторлик ташкилотларининг фаолиятини жавобгарлик нуқтаи-назари-дан алоҳида қараб чиқиш лозим. Зотан улар аудитор деган юксак номни ва шарафли касбни давлат органлари ва иқтисодий жамоалар кўз ўнгиде камситганликлари учун жавоб беришлари ҳам керак.

4. Келгусида шерик бўлиши эҳтимоли

АУДИТ БОЗОРИ: БУЮРТМАЧИ БИЛАН ИЖРОЧИ БАҲАМЖИҲАТ БЎЛСА

ҳақидаги фикрларга, обрўси, доврўғига эътибор қилиш мақсадга мувофиқдир.

Ижрочини танлашда қуйидаги қоидаларга риоя этиш фойдалидир:

1. Айни ҳозирги вақтда сиз учун **муайян муаммони ҳал этиш муҳимми ёки шерик танлаш муҳимроқми**, аниқлаб олинг.

2. **Имкон қадар кўпроқ ҳажмда ахборот олинг** ва уни синчковлик билан таҳлил этиб кўринг.

3. **Аудиторлик-маслаҳат бериш фирмасининг иш кўлами ва тажрибаси** сифатли аудит тўғрисидаги тасаввурларингизга қанчалик мувофиқ эканлигини чамалаб кўринг.

Ҳолислик нуқтаи назаридан шуни таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда кўрсатилаётган аудиторлик хизматлари даражаси ривожланган мамлакатлардаги шу соҳа стандартларидан ҳали анчагина йироқ. Бунинг сабаблари бор. Энг асосийси бу институт ўзбекистонда ҳали ёш. Европада аудит тарихи неча юз йиллар билан ўлчанади. Бунинг устига:

– малакали кадрлар ишдан кетиб қолаётганлиги, ишлаб турган ходимларнинг малакаси эса пастлиги;

– буюртмачиларнинг талаб ва эҳтиёжларига монанд, мутаносиб ҳаракат қилиш, мослашувчанлик йўқлиги;

– буюртмачининг муаммоларига етарлича эътибор берилмаслиги, муаммоларни ҳал этишнинг тўғри усулларини таклиф этишдаги нўноқлик;

– буюртмачилар оз сонли аудиторлик ташкилотлари ортидан югуриб юрадиган даврлардан қолган «мерос» бўйича конвейер усулида ишлаш аудит соҳаси ривожига тўғаноқ бўлмоқда.

Ана шу сабаблардан энг хатарлисига тўхталиб ўтамиз. Бир пайтлар бу ташкилотларда ишлаган малакали кадрлар кейинчалик мустақил фирма очиб ажралиб чиқиш кетди. Эндиликда неча юзлаб аудиторлик ташкилотлари фаолият кўрсатиб турган бир паллада конвейер усули аввало яхши самара бермайди, қолаверса шу амалиёт билан шуғулланаётган компанияларнинг ҳар тарафлама ноқобиллигига, таъбир жоиз бўлса, кафолат вазифасини ўтайди. Шу сабабли бундай аудиторлик ташкилотлари турли тузилмалар, айтайлик вазирликлар, давлат қўмиталари, назорат қилувчи идоралар ва бошқа органлар билан дўст тутинишга мажбур. Негаки улар танлов ўтказишда ёнбосишлари, керакли иш ҳажмини таъминлашга қўмаклашиб юборишлари мумкин. Бундай аудиторлик ташкилотлари ана шу тахлит имтиёзли мавқе туфайли демпинг имкониятларига ҳам эга бўлиб қолмоқдалар. Натижада «Аудиторлик фаолияти тўғрисида»ги Қонунда, аудиторлик фаолиятига оид миллий стандартларда, Ўзбекистон аудиторларининг касб одоби кодексида баён этилган принциплар – аудиторлик фаолиятининг мустақиллиги, ҳолислиги, тўғрилиги ва профессионализи принциплари бузилмоқда. Энди-

бор аудиторнинг иш қобилиятини чамалаб кўринг, унинг интеллектуал ресурсларига (ишбилармон ва тадбиркорлар доирасида кенг алоқаларга эга эканлигига, ўртага қўйилаётган вазифаларни ҳал этиш учун тор ихтисосдаги мутахассисларни жалб эта олиш имкониятларига) ҳам эътибор қилинг.

Танлов жараёни соддалаштирилган кўринишда қуйидаги тарзда содир бўлади:

Т/р	Асосий мезонлар	Тузилма (%)
1.	Фирма ва унинг раҳбарияти тажрибасининг умумий тавсифи	40
2.	Ходимларнинг тажрибаси, малакаси	30
3.	Муаммони ҳал этишнинг таклиф қилинаётган усуллари сифати	30
4.	Молиявий таклиф (алоҳида, техник баҳолаш тугалланганидан кейин баҳолаган маъқул)	

Аудиторлик ташкилотига баҳо беришда уларнинг таклифларини асосий мезонлар бўйича тўртта катта гуруҳга бўлиш мумкин. Баҳолаш комиссиясининг ҳар бир аъзоси ҳар бир банд бўйича 0 дан 100 гача балл бериб баҳолайди (0–24 балл – ёмон; 25–49 балл – қониқарли; 50–74 балл – яхши; 75–100 балл – аъло). Шундан кейин танловнинг ўртача арифметик баҳоси аниқланади.

Масалан, «N» аудиторлик ташкилотининг шартли баҳоси қуйидаги тарзда кўриниш олиши мумкин:

Баҳолаш бўлими	Салмоқ (%)	Баҳолаш комиссияси аъзоси берган баҳо	Умумий баҳо
Фирма ва раҳбарият тажрибасининг умумий тавсифи	40	95	38
Ходимларнинг тажрибаси ва малакаси	30	80	24
Ижро мулдати ҳам кўрсатилган иш режаси	30	90	27
Жами	100		89

(Жадвалда умумий баҳо балларда чиқарилган баҳони фоиздаги салмоққа кўпайтириш ор-қали аниқланади).

Аудиторлик ташкилотининг танлов жараёнида ҳисобга олинандиган умумий тавсифлари ва кўрсаткичлари қуйидаги мезонлар асосида белгиланиши мақсадга мувофиқдир:

* Рихсвий Қосимов таржимаси. Охири. Боши «Норма маслаҳатчи»нинг 25 (102)-сониде.

ЎЗБЕКИСТОН ҚОНУНЧИЛИГИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

- «Ўзбекистон Республикаси Президентининг баъзи ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида».

• ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРЛАРИ:

- «Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тадбиркорлик субъектларини ихтиёрий тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхлатиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида» 2007 йил 27 апрелдаги ПҚ-630-сон қарори)»;

- «Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида»;

- «2010 йилгача Ўзбекистон Республикасида микромолиялаштиришни ривожлантириш дастури тўғрисида».

• ИДОРАВИЙ-МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТ

- ЎзР МВ, МАИМКВ, ДСҚ ва МББнинг «Қасаба уюшмалари органларининг ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун йўналтирилган маблағларни сарфлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» қарори.

• МЕЪЁРИЙ ҲУЖЖАТЛАРНИ РЎЙХАТДАН ЎТКАЗИШ ҲОЛАТИ ТЎҒРИСИДА 2007 ЙИЛ 2 ИЮНДАН 8 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БАЪЗИ ҲУЖЖАТЛАРИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 23-сон, 232-модда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ишлаб чиқаришни модернизациялаш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2007 йил 14 мартдаги ПФ-3860-сонли Фармонида мувофиқ:

1. Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 14 мартдаги ПФ-3860-сонли Фармони 5-бандидаги қоидалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Нефть ва газ конларини разведка қилиш ҳамда уларни қазиб чиқаришга бевосита хорижий сармояларни жалб этиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2000 йил 28 апрелдаги ПФ-2598-сонли Фармони, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ҳукуматининг вақтинчалик характердаги алоҳида қарорларига мувофиқ божхона тўловлари тўлашдан озод этиш

бўйича илгари берилган имтиёзлар муддати ўтгандан сўнг татбиқ этилмайди.

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг баъзи ҳужжатларига иловага мувофиқ ўзгартиш ва қўшимчалар киритилсин.

3. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Президентининг Мамлакатни ислоҳ қилиш ва янгилашнинг ҳуқуқий базасини такомиллаштириш масалалари бўйича Давлат маслаҳатчиси хизмати (И.Б.Абдуллаев) зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 5 июнь
ПФ-3883-сон.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2007 йил 5 июндаги
ПФ-3883-сонли Фармонида
ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ БАЪЗИ ҲУЖЖАТЛАРИГА КИРИТИЛАДИГАН ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 1997 йил 31 январдаги ПФ-1702-сонли Фармонининг 5-банди қуйидаги тахрирда баён этилсин:

«5. 1997 йилнинг 1 февралидан бошлаб кичик ишлаб чиқариш корхоналари ва лизинг компаниялари жалб этиладиган хорижий кредитлар ҳисобига белгиланган тартибда тасдиқланадиган рўйхатга мувофиқ олиб келинадиган технологик ускуналар, шунингдек технологик

ускуналар етказиб бериш контракти шартларида бутловчи буюмлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш назарда тутилган тақдирда, улар учун божхона божи тўловларидан озод қилинсин».

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 1998 йил 19 январдаги ПФ-1919-сонли Фармонида:

а) 1-бандининг биринчи хатбоши қуйидаги тахрирда баён этилсин:

KAPITALBANK 132 - 07 - 03

Хизматлар лицензияланган

Бир мақсадга интилиб
Муваффақиятга эришамиз

«Ўзбекистон Республикаси ҳудудига белгиланган тартибда тасдиқланадиган рўйхатга мувофиқ олиб келинадиган технологик ускуналар, шунингдек технологик ускуналар етказиб бериш контракти шартларида бутловчи буюмлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш назарда тутилган тақдирда, улар қўшилган қиймат солиғидан озод этилсин»;

б) 2-бандининг иккинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Янги корхоналарни ташкил этиш, шунингдек ишлаб турганларини модернизация қилиш ва техник қайта жиҳозлаш учун белгиланган тартибда тасдиқланадиган рўйхатга мувофиқ республика ҳудудига олиб келинадиган технологик ускуналар, шунингдек технологик ускуналар етказиб бериш контракти шартларида бутловчи буюмлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш назарда тутилган тақдирда, улар қўшилган қиймат солиғидан озод этилсин».

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Хусусий тадбиркорлик, кичик бизнесни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 1998 йил 9 апрелдаги ПФ-1987-сонли Фармонининг 3-банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Кичик бизнес корхоналари ўзлари ташкил этаётган ишлаб чиқариш учун белгиланган тартибда тасдиқлана-

диган рўйхатга мувофиқ олиб келинадиган технологик ускуналар, шунингдек технологик ускуналар етказиб бериш контракти шартларида бутловчи буюмлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш назарда тутилган тақдирда, улар божхона божи тўлашдан озод этилсин».

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Лизинг фаолиятини ривожлантиришни янада рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2002 йил 28 августдаги ПФ-3122-сонли Фармони 1-бандининг учинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«лизингга бериш учун Ўзбекистон Республикаси ҳудудига белгиланган тартибда тасдиқланадиган рўйхатга мувофиқ олиб келинадиган технологик ускуналар, шунингдек технологик ускуналар етказиб бериш контракти шартларида бутловчи буюмлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш назарда тутилган тақдирда, божхона тўлови ва қўшилган қиймат солиғидан озод қилинсин».

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «2006 — 2008 йилларда Тўқимачилик саноати корхоналарини модернизация қилиш ва техникавий қайта жиҳозлаш дастури тўғрисида» 2006 йил 13 ноябрдаги ПҚ-510-сонли қарорининг 5-банди «киритилган корхоналар» сўзидан сўнг «мазкур қарорда назарда тутилган лойиҳалар бўйича» сўзлари билан тўлдирилсин.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИНИНГ АЙРИМ ҚАРОРЛАРИГА
ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА (ЎЗБЕКИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ
ИХТИЁРИЙ ТУГАТИШ ВА УЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТЎХТАТИШ ТАРТИБИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА» 2007 ЙИЛ 27 АПРЕЛДАГИ
ПҚ-630-СОН ҚАРОРИ)**

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 23-сон, 237-модда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тадбиркорлик субъектларини ихтиёрий тугатиш ва уларнинг фаолиятини тўхтатиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида» 2007 йил 27 апрелдаги ПҚ-630-сон қарорига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг иловага мувофиқ

айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритилсин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 6 июнь
109-сон.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 6 июндаги 109-сон қарорига
ИЛОВА

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИНИНГ АЙРИМ ҚАРОРЛАРИГА
КИРИТИЛАЁТГАН ЎЗГАРТИРИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР**

1. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 17 ноябрдаги 555-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1994 й., 11-сон, 51-модда) билан тасдиқланган Мулкчилик ва хўжалик юриштирининг барча шаклларидаги корхоналар ва ташкилотларнинг Ягона Давлат реестри тўғрисидаги низомнинг 14-банди қуйидаги мазмундаги иккинчи — тўртинчи хатбошилар билан тўлдирилсин:

«Тадбиркорлик субъекти — юридик шахс ихтиёрий равишда тугатилган тақдирда КТЯДР эгаси юридик шахсларни давлат рўйхатидан ўтказадиган орган томонидан: юридик шахсларни давлат рўйхатидан ўтказадиган орган томонидан ихтиёрий тугатиш тўғрисидаги қарор нусхаси олинган кундан кейинги кундан кечикмай — юридик шахс тугатиш жараёнида эканлиги;

тугатиш тўғрисида Давлат реестрига ёзув қайд этилгандан кейин бир ҳафта муддатда — юридик шахс туга-

тилганлиги тўғрисида хабардор қилинади».

2. Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 3 июлдаги 327-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 1999 й., 7-сон, 35-модда) билан тасдиқланган Молия-хўжалик фаолиятини амалга оширмаётган ва қонунчиликда белгиланган муддатларда ўзларининг устав жамғармаларини шакллантирмаган корхоналарни тугатиш тартиби тўғрисидаги низомда:

а) 1.3-бандда:

иккинчи хатбоши қуйидаги таҳрирда баён қилинсин: «корхона муассислари (қатнашчилари)нинг қарори (ихтиёрий тугатиш)»;

банд қуйидаги мазмундаги хатбоши билан тўлдирилсин:

«Корхонани ихтиёрий тугатиш қонунчиликка мувофиқ амалга оширилади»;

б) 1.4-бандда:

биринчи хатбошидаги «ёки таъсис ҳужжатларида вакил қилинган органлар» ва «ва органлар» сўзлари чиқариб ташлансин.

учинчи хатбошидаги «ушбу ҳокимликлар ҳузуридаги» сўзлари «ушбу ҳокимликлар ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекциялари» сўзлари билан алмаштирилсин;

в) 3.1-бандда:

биринчи хатбошидаги «ёки таъсис ҳужжатлари билан вакил қилинган органларга» сўзлари чиқариб ташлансин;

иккинчи хатбоши куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Агар корхона икки ҳафта муддатда (акциядорлик жамияти — бир ой муддатда) ихтиёрий тугатишга киришмаган ёхуд корхона муассислари (қатнашчилар) ихтиёрий тугатишни амалга оширишни рад этган, шунингдек кўрсатиб ўтилган шахсларни аниқлаш мумкин бўлмаган тақдирда, рўйхатга олувчи орган бир ҳафта муддатда ҳўжалик судига корхонани тугатиш тўғрисидаги даъво аризасини белгиланган тартибда юборади»;

учинчи хатбошидаги «муассислар (қатнашчилар) ёки таъсис ҳужжатлари билан вакил қилинган орган ёхуд» сўзлари чиқариб ташлансин;

г) 3.2-банд куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«3.2. Корхонани тугатиш тўғрисида қарор қабул қилган ҳўжалик суди бу ҳақда корхонани давлат рўйхатидан ўтказган органга ҳамда махсус комиссияга ёзма равишда хабар бериши шарт. Шунинг асосида рўйхатдан ўтказувчи орган юридик шахсларнинг Давлат реестрига корхона тугатиш босқичида эканлиги тўғрисидаги маълумотларни ёзиб қўяди, махсус комиссия эса корхонани тугатишни амалга оширишга киришади»;

д) 3.3 ва 3.4-бандлар чиқариб ташлансин;

е) 3.5-банд куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«3.5. Хўжалик судининг қарори кучга кирган вақтдан бошлаб корхона ишларини бошқариш бўйича барча ваколатлар махсус комиссияга ўтади»;

ж) 3.6-бандда:

биринчи — учинчи ва еттинчи хатбошидаги «тугатиш» сўзи «махсус» сўзи билан алмаштирилсин;

иккинчи хатбошидаги «матбуот органларида корхонанинг тугатилиши тўғрисида эълон беради» сўзлари «бир ёки бир неча даврий босма нашрларда корхонанинг тугатилиши тўғрисида эълон берилишини ташкил этади» сўзлари билан алмаштирилсин;

еттинчи хатбошидаги «оралиқ тугатиш балансини» сўзлари «оралиқ тугатиш баланси лойиҳасини» сўзлари билан алмаштирилсин;

ўн биринчи хатбошидаги «оралиқ тугатиш баланси» сўзлари «оралиқ тугатиш баланси лойиҳаси» сўзлари билан алмаштирилсин;

ўн иккинчи хатбоши куйидаги тахрирда баён қилинсин: «Оралиқ тугатиш баланси рўйхатдан ўтказувчи орган билан келишилгандан кейин махсус комиссия томонидан тасдиқланади»;

ўн учинчи хатбоши чиқариб ташлансин;

з) 3.7-банднинг биринчи ва иккинчи хатбошидаги «ту-

гатиш» сўзи «махсус» сўзи билан алмаштирилсин;

и) 3.8-банд куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«3.8. Кредиторлар билан ҳисоб-китоблар тугаллангандан кейин махсус комиссия кредиторлар билан ҳисоб-китобларни тасдиқловчи банк тўлов ҳужжатлари нусхаларини илова қилган ҳолда тугатиш баланси лойиҳасини тузади ва келишиш учун рўйхатдан ўтказувчи органга юборади.

Рўйхатдан ўтказувчи орган ҳужжатлар олинган вақтдан бошлаб уч кун мобайнида тугатиш баланси лойиҳаси келишилганлиги ёхуд, рад этишнинг аниқ сабабларини кўрсатган ҳолда, келишиш рад этилганлиги тўғрисида ёзма билдиришнома бериши шарт.

Тугатиш баланси ҳудудий махсус комиссия томонидан тасдиқланади»;

й) 3.10-бандда:

биринчи ва иккинчи хатбошидаги «тугатиш» сўзи «махсус» сўзи билан алмаштирилсин;

учинчи хатбоши куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«Махсус комиссия тугатиш ишлари тугалланганлигини (қолган мол-мулк тақсимотини ҳисобга олган ҳолда) протокол билан расмийлаштиради»;

к) 3.11-бандда:

биринчи хатбоши куйидаги тахрирда баён қилинсин:

«3.11. Корхонанинг тугатиш ҳужжатлари тўлиқ пакети тўплангандан сўнг махсус комиссия тугатилаётган корхонани юридик шахсларнинг Давлат реестридан чиқариш тўғрисида куйидаги ҳужжатларни илова қилган ҳолда ариза билан рўйхатдан ўтказувчи органга мурожаат қилади»;

иккинчи хатбошидаги «рўйхатдан ўтказилган таъсис ҳужжатларининг асл нусхалари ва» сўзлари чиқариб ташлансин;

бешинчи хатбоши чиқариб ташлансин;

олтинчи хатбошидаги «корхонанинг муассислари (қатнашчилари) ёки таъсис ҳужжатлари билан вакил қилинган органи ёхуд» сўзлари чиқариб ташлансин;

л) 4.1-банднинг биринчи хатбошидаги «корхонанинг муассислари (қатнашчилари) ёки таъсис ҳужжатлари билан вакил қилинган органи ёхуд» сўзлари чиқариб ташлансин;

м) 4.2-бандда:

учинчи хатбошидаги «корхонанинг муассислари (қатнашчилари) ёки таъсис ҳужжатлари билан вакил қилинган органи ёхуд» сўзлари чиқариб ташлансин;

тўртинчи хатбошидаги «асл нусхаси» сўзлари чиқариб ташлансин;

бешинчи хатбоши чиқариб ташлансин.

3. Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 21 декабрдаги 595-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2004 й., 12-сон, 110-модда) билан тасдиқланган Халқ банки томонидан фуқароларни жамғариб бориладиган пенсия тизимида шахсан ҳисобга олишни юритиш тартиби тўғрисида низомнинг 19-банди куйидаги мазмундаги хатбоши билан тўлдирилсин:

«Тадбиркорлик субъекти — юридик шахс ихтиёрий тугатилган тақдирда тугатиш тўғрисида Халқ банки филиали юридик шахсларни давлат рўйхатидан ўтказадиган орган томонидан хабардор қилинади».

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИҲАЛАРИ ҲУЖЖАТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, ЭКСПЕРТИЗАДАН ЎТКАЗИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 23-сон, 238-модда)

Инвестиция лойиҳаларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш механизмининг такомиллаштириш, шунингдек лойиҳаларни амалга оширишни бошлаш учун тайёргарлик тартиботларини жадаллаштириш мақ-

садида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низом 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги «Давархитектқурилиш» қўмитаси, Молия вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси билан биргаликда бир ой муддатда ўз идоравий норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини мазкур қарорга мувофиқлаштирсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг 2-иловага мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

4. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳузуридаги Идоралараро экспертлар кенгаши томонидан енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилиш бўйича таклифларни кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги Низомни тасдиқлаш ҳақида» 2006 йил 1 декабрдаги 247-сон қарорига 1-иловада:

а) 10-банднинг иккинчи хатбоши қуйидаги тахрирда

баён қилинсин:

«Техник-иқтисодий асослашни ишлаб чиқиш ва экспертизадан ўтказиш инвестиция лойиҳалари учун умумий белгиланган тартибда амалга оширилади»;

б) 16-банд қуйидаги тахрирда баён қилинсин:

«16. Лойиҳа Экспертлар кенгаши томонидан маъқуллангандан кейин техник-иқтисодий асослашни тасдиқлаш инвестиция лойиҳалари учун умумий белгиланган тартибда амалга оширилади».

5. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари Р.С.Азимов ва Н.М.Ханов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 7 июнь
110-сон.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 7 июндаги 110-сон қарорига
1-ИЛОВА

ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИҲАЛАРИ ҲУЖЖАТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, ЭКСПЕРТИЗАДАН ЎТКАЗИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

1. УМУМий ҚОИДАЛАР

1. Ушбу Низом:

а) марказлаштирилган манбалар ресурслари ҳисобига амалга ошириладиган (Давлат бюджети ва бюджетдан ташқари жамғармалар маблағлари, айрим тармоқлар ва корхоналарнинг Ҳукумат қарорлари билан ташкил этилган махсус жамғармалари маблағлари, Ўзбекистон Республикаси кафолати остида ёки номидан жалб этиладиган хорижий кредитлар, Ўзбекистон Республикаси тикланиш ва тараққиёт жамғармаси маблағлари) инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини;

б) улар юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим қарорлари асосида солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича имтиёзлар бериш назарда тутилаётган инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини;

в) маҳсулот тақсимотига оид битимларга мувофиқ амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини;

г) устав фондида давлат улуши камида 25 фоиз бўлган корхоналар томонидан марказлаштирилмаган манбалар ҳисобига амалга ошириладиган, қиймати 10 млн АҚШ долларидадан ортиқ бўлган инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини;

д) молиялаштириш манбалари ва лойиҳа қийматидан қатъи назар, енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилишни назарда тутувчи инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини;

е) молиялаштириш манбаларидан қатъи назар, стратегик фойдали қазилмаларни қазиб олиш ва қайта ишлашни назарда тутувчи, қиймати 10 млн АҚШ долларидадан ортиқ бўлган инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартибини белгилайди.

2. Ушбу Низомнинг амал қилиши Ҳукумат қарорлари билан инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлашнинг алоҳида тартиби белгиланган инвестиция лойиҳалари ҳужжатларига татбиқ этилмайди.

3. Ушбу Низом мақсадлари учун қуйидаги тушунчалардан фойдаланилади:

инвестиция лойиҳаси (лойиҳа) — иқтисодий, ижтимоий ва бошқа манфаат кўриш мақсадида инвестициялар киритган ҳолда олдиндан белгиланган муддат мобайнида амалга ошириладиган ўзаро боғлиқ тадбирлар

ва ишлар комплекси;

лойиҳаолди ҳужжатлари — қабул қилинган параметрларга кўра лойиҳани амалга оширишнинг имконияти ва мақсадга мувофиқлигини, шунингдек унинг ҳаётийлигини асослаб берувчи ҳужжатлар йиғиндиси. Лойиҳаолди ҳужжатларига лойиҳанинг техник-иқтисодий асослаши (техник-иқтисодий ҳисоблаши), материаллар ва асбоб-ускуналар етказиб бериш, қурилиш-монтаж ишларини ва ишларнинг бошқа турларини бажариш юзасидан тендер ўтказиш учун танлов ҳужжатлари; лойиҳанинг якуний техник-иқтисодий асослаши ёки техник-иқтисодий ҳисоблаши, шунингдек молиявий таклифлар ва/ёки кредит ва инвестиция шартномалари (пул маблағлари жалб этилган тақдирда) киради;

лойиҳа ҳужжатлари — ишчи ҳужжатларни ишлаб чиқиш учун зарур бўлган архитектура-шаҳарсозлик ечимлари ва техник ечимларни, қурилишнинг смета қийматини ўз ичига оловчи ҳужжатлар. Лойиҳа ҳужжатлари тасдиқланган техник-иқтисодий асослаш асосида ишлаб чиқилади;

дастлабки техник-иқтисодий асослаш ёки дастлабки техник-иқтисодий ҳисоблаш (кейинги ўринларда ДТИА ёки ДТИХ деб аталади) — вариантларни кўриб чиқиш асосида лойиҳани оқилона жойлаштириш ва амалга оширишнинг энг самарали техник, ташкилий ва иқтисодий ечимини танлашни, умуман лойиҳанинг чекланган қийматини, шу жумладан, технологик асбоб-ускуналар қийматини асословчи, уни молиялаштиришнинг мумкин бўлган манбалари бўйича вариантларни ҳисобга олган ҳолда молиялаштиришга бўлган эҳтиёж ҳажмини белгиловчи ҳужжат;

якуний техник-иқтисодий асослаш ёки техник-иқтисодий ҳисоблаш (кейинги ўринларда ТИА (ТИХ) деб аталади) — инвестиция лойиҳасини амалга оширишнинг танлов савдолари асосида ва лойиҳани молиялаштириш шартларини ҳисобга олган ҳолда аниқланган якуний, энг самарали техник, ташкилий ва молиявий-иқтисодий ечимларини белгиловчи лойиҳаолди ҳужжати;

ишчи лойиҳа — чекланган қиймат ва иш ҳужжатларига эга бўлган асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар билан тасдиқланадиган қисмдан иборат ҳужжат;

халқаро молия ва иқтисодиёт институтлари (кейинги ўринларда ХМII деб аталади) — давлатлараро

битимлар асосида ташкил этилган, Ўзбекистон Республикасида инвестиция лойиҳаларини молиялаштирувчи/биргаликда молиялаштирувчи институтлар;

хорижий ҳукумат молия ташкилотлари (кейинги ўринларда ХХМТ деб аталади) — Ўзбекистон Республикасида инвестиция лойиҳаларини молиялаштирувчи/биргаликда молиялаштирувчи хорижий ҳукумат молия ташкилотлари;

бошқа тармоқлар — «Ўзбекистон Республикаси иқтисодий фаолияти турлари классификатори»га мувофиқ давлат бошқаруви тоифасига киритилган тармоқлар;

стратегик фойдали қазилмалар — қимматбаҳо, рангли ва нодир ер металлари, углеводородлар, кўмир, уран.

4. ДТИА (ДТИХ)ни ишлаб чиқиш юзасидан топшириқлар таркиби (кейинги ўринларда топшириқ деб аталади) ушбу Низомга 1-иловага мувофиқ белгиланади.

5. ДТИА (ДТИХ)ни ишлаб чиқиш юзасидан топшириқ лойиҳа ташаббускори томонидан ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон Республикаси «Давархитектқурилиш» кўмитаси ҳамда Иқтисодиёт вазирлиги билан келишилган ҳолда тегишли вазирлик (идора) раҳбари томонидан тасдиқланади.

II. ЛОЙИҲАОЛДИ ВА ЛОЙИҲА ХУЖЖАТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ ТАРТИБИ

6. ДТИА (ДТИХ) лойиҳа ташаббускори ёки унинг буюртмаси бўйича — лойиҳалаш ташкилоти ёки инжиниринг компанияси (танлов савдолари қолиби) томонидан, ишланма юзасидан топшириқ асосида ишлаб чиқилади.

7. Тасдиқланган ДТИА (ДТИХ) молиялаштиришга бўлган эҳтиёжни, лойиҳанинг чекланган қийматини белгилаш, танлов ҳужжатларини ишлаб чиқиш, танлов савдолари ўтказиш учун асос бўлиб хизмат қилади.

8. ТИА/ТИХ тасдиқланган ДТИА (ДТИХ), олинган молиявий таклифлар ёки тузилган кредит ва инвестиция шартномалари, шунингдек ўтказилган танлов савдолари натижалари асосида ишлаб чиқилади.

Ишчи ҳужжатлар тасдиқланган ТИА (ТИХ)нинг техник-иқтисодий кўрсаткичлари асосида ишлаб чиқилади.

9. Лойиҳани амалга ошириш шартларига боғлиқ ҳолда инвестиция лойиҳаси ҳужжатлари қуйидагича изчилликда ишлаб чиқилади:

а) ДТИА — молиялаштириш манбалари ва шартларини келишиш/танлов ҳужжатлари — ТИА — ишчи ҳужжатлар;

б) ДТИХ — молиялаштириш манбалари ва шартларини келишиш/танлов ҳужжатлари — ТИХ — ишчи ҳужжатлар;

в) ишчи лойиҳа-танлов ҳужжатлари.

Ҳужжатларни ишлаб чиқиш вариантлари схемаси ушбу Низомга 2-иловада келтирилган.

10. Лойиҳани амалга ошириш вариантларини ва инвестиция лойиҳаси ҳужжатлари таркибини танлаш қуйидаги мезонлар асосида амалга оширилади:

а) ТИАни (дастлабки ва якуний) ишлаб чиққан ҳолда — инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда, ушбу банднинг «б» ва «в» кичик бандларида назарда тутилган лойиҳалар бундан мустасно;

б) ТИХни (дастлабки ва якуний) ишлаб чиққан ҳолда — «бошқа тармоқлар» объектлари ва яқка тартибдаги лойиҳани ишлаб чиқишда ижтимоий соҳа объектлари бўйича инвестиция лойиҳаларини амалга оширишда;

в) ИЛни ишлаб чиққан ҳолда — намунавий ва такрорий қўлланадиган лойиҳаларни қўлланган ҳолда қуриладиган «бошқа тармоқлар» ва ижтимоий соҳа объектлари бўйича (ушбу банднинг «б» кичик бандига тўғри келадиган ҳоллардан ташқари), шунингдек аҳоли пунктларининг бош режаларида назарда тутилган муҳандислик коммуникацияларини қуришда.

III. ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИҲАЛАРИНИНГ ДТИА (ДТИХ)НИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, ЭКСПЕРТИЗАДАН ЎТКАЗИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ТАРТИБИ

11. Инвестиция лойиҳасининг ДТИА (ДТИХ) ушбу Ни-

зомга 3-иловага биноан таркибга мувофиқ, зарурат бўлганда, асосий техник ва технологик ечимларни ишлаб чиқишга лойиҳалаш ташкилотлари ва инжиниринг компанияларини танлов асосида жалб этган ҳолда ишлаб чиқилади.

12. Инвестиция лойиҳасининг ДТИА (ДТИХ) бўйича хулосаларни кўриб чиқиш ва тайёрлаш қуйидаги тартибда амалга оширилади:

а) Ўзбекистон Республикаси «Давархитектқурилиш» кўмитаси томонидан — ДТИА (ДТИХ) ҳамда тегишли вазирликлар ва лойиҳа ташаббускорлари бўлган идораларнинг — Шаҳарсозлик кодекси талабларига, норматив ҳужжатлар талабларига ва қабул қилинаётган қурилиш қийматининг қарор топган бозор конъюнктураси даражасига мувофиқлиги юзасидан тармоқ хулосаси тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда;

б) Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги томонидан — ДТИА (ДТИХ) ва «Давархитектқурилиш» кўмитасининг қуйидагилар бўйича хулосаси тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда:

ДТИА бўйича — иқтисодиётни барқарор, мутаносиб ривожлантиришни ишлаб чиқариш кучларини оқилона жойлаштиришни, таркибий қайта ўзгартиришларни, тармоқлараро кооперациялашни амалга оширишни, инвестиция сиёсатини рўёбга чиқаришни, ишлаётган қувватлардан фойдаланишни, шунингдек хом ашё ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар бозори конъюнктурасини таъминлаш нуқтаи назаридан лойиҳани амалга оширишнинг умумий иқтисодий мақсадга мувофиқлигини баҳолаш юзасидан;

ДТИХ бўйича — ижтимоий аҳамиятини, ижтимоий соҳанинг алоҳида тармоқларини ва «бошқа тармоқлар»ни ривожлантириш бўйича Ҳукумат қарорларига мувофиқлигини ишлаб турган қувватлардан фойдаланишни ва уларни жойлаштиришни мақбуллаштиришни ҳисобга олган ҳолда баҳолаш юзасидан;

в) Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан — ДТИА (ДТИХ) ҳамда «Давархитектқурилиш» кўмитасининг тавсия этилаётган маркетинг концепцияси, тайёр маҳсулотни сотиш истиқболлари асосида жаҳон бозори конъюнктураси, шунингдек тавсия этилаётган технологияга мувофиқ асбоб-ускуналарнинг техник даражаси ва нархларнинг чекланган параметрлари нуқтаи назаридан лойиҳани амалга ошириш имкониятини баҳолаш юзасидан хулосаси тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда.

Ташаббускор томонидан талаб қилинаётган асбоб-ускуналар (технологик линия), шу жумладан яқка тартибда тайёрланаётганларининг тўлиқ ва муфассал спецификациясини тақдим этиш мумкин бўлмаган тақдирда асбоб-ускуналарнинг техник даражаси ва нархларининг чекланган параметрлари Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан ТИА (ТИХ)ни экспертизадан ўтказиш жараёнида баҳоланиши мумкин. Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳамда Иқтисодиёт вазирлиги ўз ваколатлари доирасида ташаббускорга инвестиция лойиҳаларининг ДТИА (ДТИХ)ни ишлаб чиқишда прогнозланаётган уч беш йиллик давр учун ички ва ташқи бозорлар маркетингини ишлаб чиқишни ташкил этишда кўмаклашадилар;

г) Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан — ДТИА (ДТИХ) ва «Давархитектқурилиш» кўмитаси, Иқтисодиёт вазирлиги ҳамда Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигининг қуйидагилар бўйича хулосалари тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда:

ДТИА бўйича — лойиҳанинг молия-иқтисодий самардорлигини ва қопланувчанлигини баҳолаш, лойиҳанинг мақбул параметрларига эришишни таъминлайдиган молиялаштиришга эҳтиёжни аниқлаш, шунингдек лойиҳани

молиялаштиришнинг тавсия этилаётган вариантларини баҳолаш юзасидан;

ДТИХ бўйича — лойиҳани амалга оширишнинг мумкин бўлган вариантини танлаш, молиялаштиришнинг тавсия этилаётган схемасининг мақбуллиги, лойиҳанинг мақбул параметрларига эришишни таъминлайдиган молиялаштиришга эҳтиёжини аниқлаш юзасидан;

д) хизмат кўрсатувчи банк томонидан — ДТИА (ДТИХ) ва «Давархитектқурилиш» кўмитаси, Иқтисодиёт вазирлиги ҳамда Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигининг лойиҳанинг иқтисодий самардорлиги, лойиҳа ташаббускорларининг кредит тарихини ўрганиш, пул оқимлари таҳлили, таваккалчиликларни баҳолаш ва лойиҳанинг мақбул параметрларига эришишни таъминлайдиган молиялаштиришга эҳтиёжини аниқлаш юзасидан хулосалари тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда. Молиялаштиришни бюджет маблағлари ҳисобига (бошқа манбалардан фойдаланмасдан) амалга ошириш назарда тутилаётган объектлар бўйича хизмат кўрсатувчи банкнинг эксперт хулосаси талаб қилинмайди.

Иқтисодиёт вазирлиги ва Молия вазирлигининг ижтимоий аҳамиятга эга бўлган объектлар, жалб этилаётган кредитларни тўлаш учун маблағлар дефицитини бюджет маблағлари ҳисобига узишни назарда тутадиган ДТИА (ДТИХ) бўйича хулосаларида назарда тутилаётган бюджет маблағларининг мақсадга мувофиқлиги (мувофиқ эмаслиги) ҳамда ҳажмлари, шу жумладан солиқ имтиёзлари бериш тўғрисидаги хулосалар мавжуд бўлиши керак.

Ваколатли экспертиза органлари қайта ташкил этилган тақдирда хулоса ҳуқуқий ворис бўлган ташкилот томонидан берилади.

13. Лойиҳа ташаббускори Вазирлар Маҳкамасининг тегишли Ахборот-таҳлил департаментига ДТИА (ДТИХ)ни ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органларининг хулосаларини илова қилган ҳолда тақдим этади.

14. Вазирлар Маҳкамасининг тегишли Ахборот-таҳлил департаменти тасдиқлаш учун ушбу Низомга 4-иловага мувофиқ шакл бўйича ДТИА (ДТИХ)ни уч кун муддатда тайёрлайди.

15. ДТИА (ДТИХ)ни тасдиқлаш тўғрисидаги ҳужжат лойиҳанинг номи, унинг ташаббускори, қурилишнинг чекланган қиймати (шу жумладан импорт технологик ва бошқа асбоб-ускуналарни сотиб олиш харажатлари), объектнинг ҳисоблаб чиқилган қувватини (ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг йиллик ҳажми ва номенклатурасини), шунингдек иқтисодий самарадорлик кўрсаткичларини, шу жумладан экспорт ҳажми тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олиши керак.

16. ДТИА (ДТИХ) Вазирлар Маҳкамасининг тегишли комплекси раҳбари томонидан тасдиқланади.

Тасдиқланган ДТИА (ДТИХ)нинг битта нусхаси лойиҳа ташаббускорига берилади, иккинчи нусхаси эса сақлаш учун Вазирлар Маҳкамасининг Умумий бўлимида қолади.

17. Лойиҳанинг тасдиқланган ДТИА (ДТИХ) параметрлари, шу жумладан харажатлар турлари бўйича молиялаштиришнинг чекланган лимитлари асосида лойиҳа ташаббускори томонидан, белгиланган тартибда:

а) молиялаштириш манбалари белгиланади ва келишилади;

б) пудратчиларни ва лойиҳа бўйича харид қилинадиган технологик — асбоб-ускуналарни етказиб берувчиларни аниқлаш учун танлов ҳужжатлари ишлаб чиқилади.

IV. ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИХАЛАРИНИНГ ТИА (ТИХ)НИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, ЭКСПЕРТИЗАДАН ЎТКАЗИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ТАРТИБИ

18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси-

нинг тегишли комплекси раҳбари томонидан тасдиқланган ДТИА (ДТИХ), танлов савдолари натижасида танлаб олинган технологик ва бошқа асбоб-ускуналар бўйича таклифлар асосида, молиялаштиришнинг ишлаб чиқилган манбалари ва шартларини ҳисобга олган ҳолда лойиҳа ташаббускори томонидан инвестиция лойиҳасининг ТИА (ТИХ) ушбу Низомга 5-иловага мувофиқ таркиб бўйича ишлаб чиқилади.

19. Лойиҳанинг ТИА (ТИХ)ни экспертизадан ўтказиш у тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда Ўзбекистон Республикаси «Давархитектқурилиш» кўмитаси, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги ва молиялаштирувчи банк, Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги томонидан айти бир вақтда ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ҳар қайси ваколатли экспертиза органларининг ваколатлари доирасида амалга оширилади.

20. Лойиҳа ташаббускори Вазирлар Маҳкамасининг тегишли Ахборот-таҳлил департаментига ТИА (ТИХ)ни киритади, унга:

Вазирлар Маҳкамасининг инвестиция лойиҳасини амалга ошириш тўғрисидаги қарори лойиҳасини;

ушбу Низомга 6-иловага мувофиқ шакл бўйича инвестиция лойиҳасининг асосий техник-иқтисодий параметрларини;

кредитларни тўлашнинг прогноз жадвалларини (кредитлар марказлаштирилган манбалардан жалб этилган тақдирда);

ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органлари хулосаларини икки нусхада илова қилади.

21. Лойиҳа ташаббускори амалга оширишда солиқ ва божхона имтиёзлари ёки бошқа преференциялар берилишини, Ўзбекистон Республикаси номидан ёки кафолати остида кредитлар, Ўзбекистон Республикаси Тиклаши ва тараққиёт жамғармаси маблағлари жалб этилишини назарда тутадиган лойиҳалар юзасидан Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини тайёрлайди ва белгиланган тартибда киритади.

22. Вазирлар Маҳкамасининг тегишли Ахборот-таҳлил департаменти Вазирлар Маҳкамасининг қарори лойиҳасини кўриб чиқади ва Вазирлар Маҳкамасининг Иш тартибига мувофиқ ҳужжатларни тасдиқлаш учун киритади.

Лойиҳанинг ТИА (ТИХ)нинг асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлари лойиҳани амалга ошириш бўйича Вазирлар Маҳкамаси қарорига илова сифатида тасдиқланади.

23. Тасдиқланган ТИА (ТИХ)нинг бир нусхаси лойиҳа ташаббускорига берилади, иккинчи нусхаси эса сақлаш учун Вазирлар Маҳкамасининг Умумий бўлимида қолади.

V. ЕНГИЛ САНОАТ КОРХОНАЛАРИНИ ҚУРИШ, ҚАЙТА ИХТИСОСЛАШТИРИШ ВА МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ БЎЙИЧА ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИХАЛАРИНИНГ ТИА (ТИХ)НИ ИШЛАБ ЧИҚИШ, ЭКСПЕРТИЗАДАН ЎТКАЗИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ХУСУСИЯТЛАРИ

24. Енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилиш бўйича лойиҳаларни амалга оширишда ташаббускор томонидан Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳузуридаги Енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилишга доир таклифларни кўриб чиқиш бўйича Идоралараро экспертлар кенгаши (кейинги ўринларда Экспертлар кенгаши деб аталади) хулосаси асосида лойиҳанинг ТИАсини (ДТИАни ишлаб чиқмасдан) тайёрлайди.

Енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилиш бўйича лойиҳаларнинг ТИАсини ишлаб чиқиш ва экспертизадан ўтказиш ушбу Низомнинг IV бўлимига мувофиқ амалга оширилади.

ди.

25. Енгил саноат корхоналарини куриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилишни назарда тутувчи лойиҳаларнинг ТИАси, лойиҳани молиялаштириш манбалари ва қийматидан қатъи назар:

Экспертлар кенгаши томонидан тасдиқланадиган енгил саноат корхоналарини куриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилиш лойиҳаларини танлаб олиш бўйича мезонлар асосида ишлаб чиқилади;

у «Ўзбекенгилсаноат» ДАКда лойиҳа бўйича қабул қилинган технологик ечимни (фойдаланиладиган технологиялар даражасини, технологик жараён асбоб-ускуналарининг тавсия этилаётган занжири комплекслигини, юқори сифатли ва кенг ассортиментли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш имкониятини, халқаро стандартларга мувофиқ бўлган сифатни бошқариш тизими мавжудлигини, хом ашё базаси билан таъминланганлигини, шунингдек умуман тармоқ бўйича лойиҳани амалга оширишнинг комплекслигини) баҳолаш юзасидан экспертизадан ўтказилгандан кейин ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органларига (марказлаштирилган манбалар ҳисобига молиялаштирилган (биргаликда молиялаштирилган) ҳолларда — Молия вазирлигига) киритилади;

ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органлари хулосалари олингандан кейин ташаббускор томонидан Экспертлар кенгашига киритилади.

Лойиҳа Экспертлар кенгаши томонидан маъқуллангандан кейин ТИА ушбу Низомнинг IV бўлимида белгиланган тартибда тасдиқланади.

VI. ХМИИ ВА ХХМТ ҚАРЗ МАБЛАҒЛАРИНИ ЖАЛБ ЭТГАН ҲОЛДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИГАН ЛОЙИҲАЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ ВА КЎРИБ ЧИҚИШ ТАРТИБИ

26. ХМИИ ва ХХМТ қарз маблағлари жалб этилган ҳолда рўёбга чиқариладиган лойиҳаларни кўриб чиқиш ва тайёрлаш икки босқичда амалга оширилади.

27. Биринчи босқичда лойиҳа ташаббускорлари «Давархитектқурилиш» кўмитаси, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги ҳамда Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлигига ХМИИ/ХХМТнинг баҳолашдан олдинги миссиялари ҳисоботлари асосида тайёрланган, лойиҳа қийматининг дастлабки баҳосини ва жалб этиладиган қарз маблағлар миқдорини ўз ичига олувчи лойиҳани амалга ошириш зарурлиги тўғрисида таклифлар киритади.

Таклифларни экспертизадан ўтказиш ушбу Низомнинг 12-банди талабларига мувофиқ ҳар қайси ваколатли экспертиза органининг ўз ваколатлари доирасида айна бир вақтда у тақдим қилинган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда амалга оширилади.

Экспертиза органлари хулосалари олингандан кейин, лойиҳа ташаббускорлари илтимосига биноан, Вазирлар Маҳкамасининг Иқтисодиёт ва ташқи иқтисодий алоқалар масалалари йиғма ахборот-таҳлил департаменти бир ҳафта муддатда Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати номидан сўровнома тайёрлайди ва уни ХМИИ/ХХМТга юборади.

ХМИИ/ХХМТнинг лойиҳани молиялаштириш/биргаликда молиялаштириш юзасидан розилиги олинган тақдирда уларнинг баҳолаш комиссиялари ҳисоботлари асосида Ўзбекистон Республикаси билан ХМИИ/ХХМТ ўртасида ўзаро англашув тўғрисидаги меморандум белгиланган тартибда имзоланади.

28. Иккинчи босқичда лойиҳа ташаббускори ХМИИ/ХХМТнинг баҳолаш миссияси ҳисоботи асосида ТИАни ишлаб чиқади ва айна бир вақтда кўриб чиқиш учун уни ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органларига тақдим этади.

Экспертиза органлари хулосалари олингандан кейин ТИА ушбу Низомнинг IV бўлимига мувофиқ тасдиқланади.

ТИА (ТИХ) тасдиқлангандан кейин Ўзбекистон Республикаси билан ХМИИ/ХХМТ ўртасида қарз битими имзоланади.

29. Қарз битими имзолангандан кейин унинг доирасида танлов (тендер) савдолари ўтказилиши назарда тутилган лойиҳа ташаббускори тендер ҳужжатларини ишлаб чиқади ва танлов (тендер) савдолари бюджетини белгилайди ҳамда уларни Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ва «Давархитектқурилиш» кўмитаси билан келишиб олади.

VII. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТИКЛАНИШ ВА ТАРАҚҚИЁТ ЖАМҒАРМАСИ МАБЛАҒЛАРИ ИШТИРОКИДА АМАЛГА ОШИРИЛАДИГАН ЛОЙИҲАЛАРНИ КЎРИБ ЧИҚИШ ВА ТАСДИҚЛАШ ХУСУСИЯТЛАРИ

30. Ўзбекистон Республикаси Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси (кейинги ўринларда Жамғарма деб аталади) маблағлари ҳисобига молиялаштиришга/биргаликда молиялаштиришга тавсия этилаётган инвестиция лойиҳасининг ДТИА (ДТИХ) ва ТИА (ТИХ) ушбу бўлимда баён қилинган талабларни ҳисобга олган ҳолда мазкур Низомга мувофиқ ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

31. Жамғарма маблағлари ҳисобига молиялаштиришга/биргаликда молиялаштиришга тавсия этилаётган инвестиция лойиҳасининг ДТИА (ДТИХ) «Ўзоғирнефтьгазкимёлойиҳа» институти томонидан ишлаб чиқилади ва келишилади ҳамда «Ўзоғирнефтьгазкимёлойиҳа» институти Илмий-техника кенгашининг тегишли хулосаси мавжуд бўлган тақдирда лойиҳа ташаббускори томонидан ушбу Низомнинг 12-бандида кўрсатилган ваколатли экспертиза органларига киритилади.

32. ДТИА (ДТИХ) тасдиқлангандан кейин лойиҳа ташаббускори молиялаштириш масаласини кўриб чиқиш учун ДТИА (ДТИХ)ни Жамғарманинг ижро этувчи дирекциясига ва қайта молиялаштирувчи тижорат банкига киритади.

33. Қайта молиялаштирувчи банк тасдиқланган ДТИА (ДТИХ) тақдим этилган вақтдан бошлаб бир ҳафта муддатда иқтисодий самарадорлик, пул оқимлари таҳлили, лойиҳани амалга ошириш учун ташаббускорнинг молиявий жиҳатдан қодирлиги, лойиҳанинг таваккалчиликларини ва ҳаётийлигини баҳолаш, таклиф этилаётган молиялаштириш схемасининг мақбуллиги ва кредит бериш имконияти юзасидан хулоса тақдим этади.

34. Қайта молиялаштирувчи банкнинг хулосаси мавжуд бўлган тақдирда ДТИА (ДТИХ) тақдим этилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда, Жамғарманинг ижро этувчи дирекцияси ташаббускорга лойиҳани ва Иқтисодиёт вазирлигига унинг ваколатига киритилган масалалар юзасидан эксперт хулосасини тақдим этади.

35. Жамғарманинг ижро этувчи дирекцияси хулосаси мавжуд бўлган тақдирда Иқтисодиёт вазирлиги лойиҳанинг ДТИА (ДТИХ)ни лойиҳани Жамғарма маблағлари ҳисобига молиялаштирган (биргаликда молиялаштирган) ҳолда амалга оширишнинг мақсадга мувофиқлиги юзасидан кўриб чиқиш учун Жамғарма бошқарув кенгашининг навбатдаги мажлисига киритади.

36. Жамғарма бошқарув кенгашининг лойиҳани молиялаштириш (биргаликда молиялаштириш), лойиҳанинг тасдиқланган ДТИА (ДТИХ), Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳамда «Давархитектқурилиш» кўмитаси билан келишув бўйича белгиланган тартибда ўтказилган тендер савдолари натижалари (технологик асбоб-ускуналарни етказиб бериш ва қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш юзасидан розилик

берилган контрактлар), молиявий таклифлар ёки розилик берилган қарз битимлари тўғрисидаги (кредитлар, шунингдек бошқа манбалардан жалб этилган тақдирда) қарори асосида «Ўзоғирнефтьгазкимёлойиха» институти томонидан инвестиция лойиҳасининг ТИА (ТИХ) ишлаб чиқиладиган ва келишилади.

37. Ваколатли экспертиза органларининг хулосалари мавжуд бўлган тақдирда Жамғарма маблағлари ҳисоби-га молиялаштиришга/биргаликда молиялаштиришга тавсия этилаётган лойиҳанинг ТИА (ТИХ) ташаббускор томонидан Жамғарманинг ижро этувчи дирекциясига киритилади.

Лойиҳанинг ТИА (ТИХ) қайта молиялаштирувчи банк томонидан ТИА (ТИХ) бўйича хулосалар бериш билан айна бир вақтда маъқулланган тақдирда қайта молиялаштирувчи банк Жамғарманинг ижро этувчи дирекциясига кредит олиш юзасидан белгиланган шакл бўйича буюртманомга киритади.

38. ТИА (ТИХ) киритилган вақтдан бошлаб икки ҳафта муддатда Жамғарманинг ижро этувчи дирекцияси

лойиҳа ташаббускорига ва Иқтисодиёт вазирлигига унинг ваколатига киритилган масалалар бўйича эксперт хулосасини тақдим этади.

39. Иқтисодиёт вазирлиги лойиҳанинг ТИА (ТИХ)ни Жамғарма маблағлари ҳисобида молиялаштирган (биргаликда молиялаштирган) ҳолда лойиҳани амалга оширишнинг мақсадга мувофиқлигини кўриб чиқиш учун Жамғарма бошқарув кенгашининг навбатдаги мажлисига киритади.

40. Жамғарма бошқарув кенгашининг лойиҳани Жамғарма маблағлари ҳисобида молиялаштирган (биргаликда молиялаштирган) ҳолда амалга ошириш тўғрисидаги қарори асосида лойиҳа ташаббускори лойиҳанинг ТИА (ТИХ)ни белгиланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига киритади.

41. Вазирлар Маҳкамаси лойиҳанинг ТИА (ТИХ) бўйича тасдиқлашга тайёрланган материалларни кейинчалик Ўзбекистон Республикаси Президентининг тегишли масалалар бўйича Давлат маслаҳатчиси хизмати билан келишиш учун белгиланган тартибда киритади.

Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга
1-ИЛОВА

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Вазирлик, идора раҳбари

20__ й. «__» _____

«КЕЛИШИЛГАН»

Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси

20__ й. «__» _____

«КЕЛИШИЛГАН»

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги

20__ й. «__» _____

Лойиҳанинг дастлабки техник-иқтисодий асослаши/
дастлабки техник-иқтисодий ҳисоблашини (ДТИА/ДТИХ) ишлаб чиқиш учун
ТОПШИРИҚ

лойиҳанинг номи

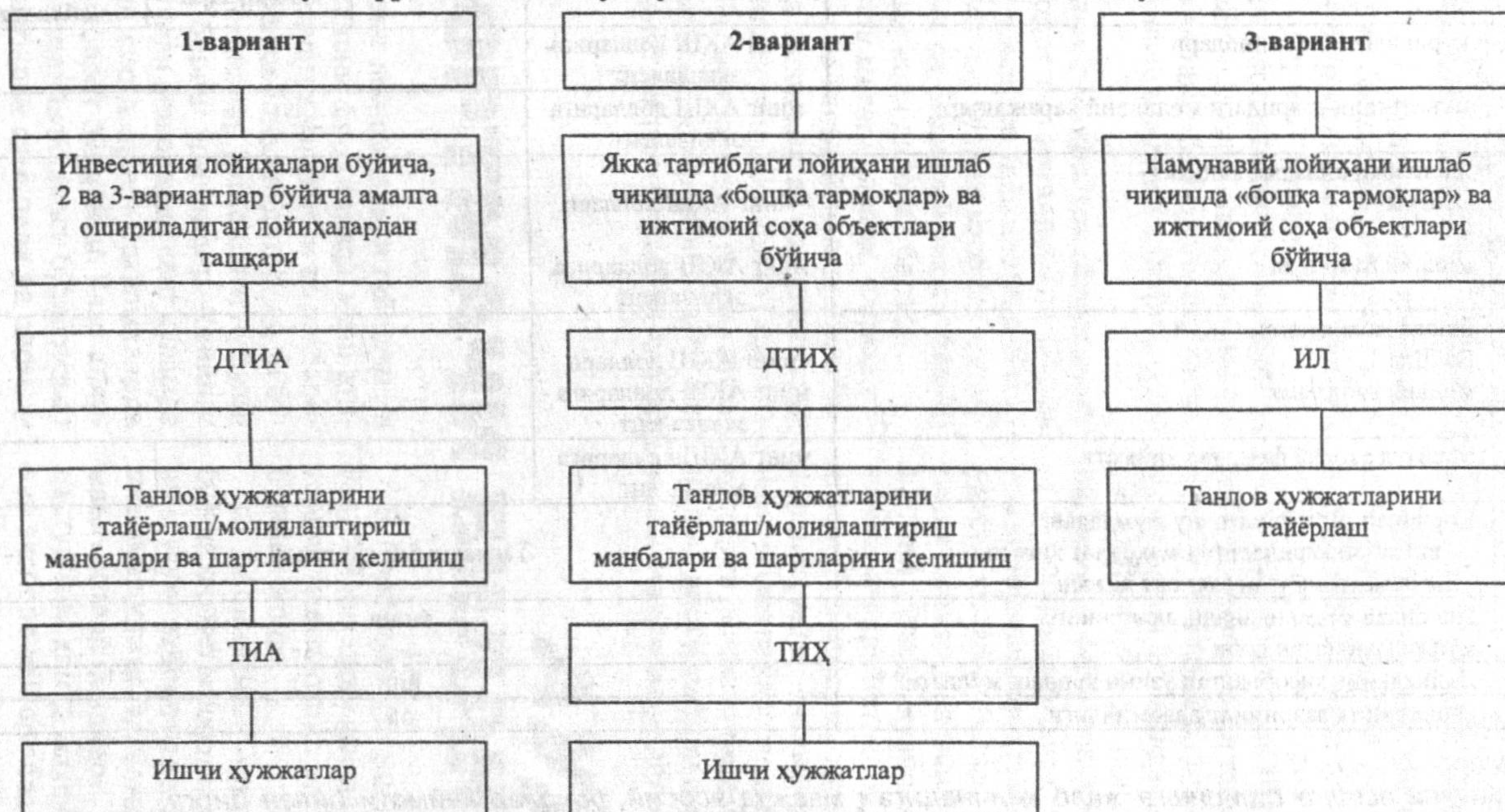
Т/р	Асосий маълумотлар ва талаблар номи	Асосий маълумотлар ва талаблар мазмунини
1.	Буюртмачи	
2.	ДТИА/ДТИХни ишлаб чиқиш учун асослар	
3.	Қурилиш тури	
4.	Буюртмачи реквизитлари	
5.	Лойиҳалаш босқичи	
6.	Лойиҳа ташкилоти — бош лойиҳачи номи	
7.	Корхонанинг лойиҳадаги қуввати	
8.	Лойиҳалаштирилаётган корхона таркиби	
9.	Технологик жараён ва асбоб-ускуналарга асосий талаблар	
10.	Корхонанинг иш режими	
11.	Ишлаб чиқариш кооперацияси Корхонанинг инфратузилмаси	
12.	Ташқи транспорт алоқаси ва таъминот схемаси	
13.	Атроф табиий муҳитни муҳофаза қилиш талаблари	
14.	Ҳудудларни рекултивация қилиш ва ободонлаштириш	
15.	Қурилишнинг белгиланган муддатлари (йил)	
16.	Комплексларни ишга тушириш навбатини ажратиш зарурияти	
17.	Муҳандислик-қидирув ишларига талаблар	
18.	Қурилишнинг алоҳида шартлари	
19.	Лойиҳалаштиришнинг алоҳида шартлари	
20.	Ҳисоб-китобларнинг (камида иккита) вариантлари	

Лойиҳа ташаббускори:

20__ й. «__» _____

Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга
2-ИЛОВА

ЛОЙИҲАОЛДИ ВА ЛОЙИҲА ҲУЖЖАТЛАРИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ СХЕМАСИ

Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш
ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга
4-ИЛОВА

«КЕЛИШИЛГАН»
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Комплекси раҳбари
200_йил «__» _____

«_____» лойиҳаси

лойиҳанинг номи

Инвестиция лойиҳасининг ДТИАси	(лойиҳанинг номи)
--------------------------------	-------------------

1. Инвестиция лойиҳасининг дастлабки техник-иқтисодий асосланиши қуйидаги ваколатли экспертиза органла-
рида белгиланган тартибда экспертизадан ўтди:

Ваколатли экспертиза органлари	Хулоса натижаси (тавсия этилди/рад этилди)
Иқтисодиёт вазирлиги	
Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги	
«Давархитектқурилиш» қўмитаси	
Молия вазирлиги	
Ваколатли банк (банклар)	

2. «_____» инвестиция лойиҳасининг

лойиҳанинг номи

ДТИАдаги асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлар:

Т/р	Кўрсаткичлар номи	Ўлчов бирлиги	Ҳаммаси	Молиялаштиришнинг назарда тутилган манбалари	
				Ўз маблағлари	Жалб қилинган маблағлар
1.	Лойиҳанинг чекланган қиймати*	минг АҚШ доллари, млн сўм			
2.	Капитал қўйилмаларнинг чекланган суммаси, жами				
	Шу жумладан: машина ва асбоб-ускуналар ЭМВда миллий валютада	минг АҚШ доллари минг АҚШ долларига эквивалент			

Т/р	Кўрсаткичлар номи	Ўлчов бирлиги	Ҳаммаси	Молиялаштиришнинг назарда тутилган манбалари	
				Ўз маблағлари	Жалб қилинган маблағлар
	қурилиш-монтаж ишлари	минг АҚШ доллариға эквивалент			
	инвестиция давридаги молиявий харажатлар	минг АҚШ доллариға эквивалент			
	дастлабки айланма капитал ЭМВда	минг АҚШ доллари			
	миллий валютада	минг АҚШ доллариға эквивалент			
	бошқа харажатлар ЭМВда	минг АҚШ доллари			
	миллий валютада	минг АҚШ доллариға эквивалент			
3.	Мавжуд асосий фондлар қиймати	минг АҚШ доллариға эквивалент			
4.	Корхонанинг қуввати, шу жумладан: — ишлаб чиқариладиган маҳсулот ҳажми — мўлжалланаётган экспорт ҳажми	Тегишли birlikларда			
5.	Иш билан таъминладиганларнинг мўлжалланаётган сони	киши			
6.	Лойиҳанинг ҳисобланган ўзини қоплаш муддати**	йил			
7.	Инвестиция даврининг давомийлиги	ой			

Изоҳлар:

* Лойиҳани амалга оширишга жалб қилинадиган мавжуд асосий фондлар қиймати билан бирга.

** Ушбу бандлар ДТИХни тасдиқлашда тўлдирилмайди.

Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга 3-ИЛОВА

ДАСТЛАБКИ ТЕХНИК-ИҚТИСОДИЙ АСОСЛАШ (ДТИА)НИНГ НАМУНАВИЙ ТАРКИБИ

1. Лойиҳанинг мақсади.
2. Объектнинг тавсифи — ишлаб чиқариш ва транспорт инфратузилмасининг мавжудлиги ва улардан фойдаланиш имкониятлари, ишчи кучлари мавжудлиги, ижара қиймати, ишлаб чиқариш бинолари ва ёрдамчи биноларни сотиб олиш ёки уларни янгидан қуриш имконияти ва бошқалар.
3. Шаҳарсозлик талабларини ҳисобга олган ҳолда, корхона (иншоот)ни жойлаштириш райони ва пунктини танлашнинг асосланиши.
4. Архитектура-қурилиш ва ҳажмий-режалаштиришнинг принципал ечимлари ва уларнинг асосий кўрсаткичлари.
5. Қуриш ва ишлатишда зарарли ташланмалар ва оқова сувларнинг тавсифи ва ҳажми, атроф муҳитни ифлослантиришнинг олдини олиш тадбирлари.
6. Объектни муҳандислик жиҳатидан таъминлаш ва жиҳозлаш (сув билан таъминлаш, канализация, иссиқлик, газ, электр энергияси билан таъминлаш, иситиш, шамоллатиш ва ҳаво ҳароратини мақбуллаштириш) бўйича принципал ечимлар.
7. Технологиянинг тавсифи ва технология асбоб-ускуналари вариантларининг асосий кўрсаткичлари (қуввати, энергетика ва моддий ресурслар истеъмоли ва бошқалар).
8. Маркетинг тадқиқотлари натижалари, улар: ташқи ва ички бозорлар конъюнктурасини ўрганишга асосланган тайёр маҳсулотни ички бозорда сотиш, шунингдек экспорт қилиш имкониятларини; потенциал истеъмолчилар томонидан тўлашга қодир талаб ва рақобатчилар томонидан таклиф ўрганилганлигини; маҳсулотнинг сифат ва нарх кўрсаткичлари бўйича ра-

- қобатбардошлигини таъминлаш чора-тадбирларининг мавжудлигини;
- лойиҳанинг энг аввало арзон нархдаги, талаб қилинадиган миқдор ва сифатдаги маҳаллий хом ашё ва бошқа моддий ресурслар билан таъминланганлигини;
- асбоб-ускуналарга қўйиладиган асосий талабларни, табиий-иқлим, ишлаб чиқариш омиллари ва бошқа омилларни ҳисобга олган ҳолда ватанимиз технологияларини ва хорижий технологияларни қиёслаш таҳлилига асосланган самарали ишлаб чиқариш технологияси, принципал техник ечимлар танланганлигини;
- таклиф этилаётган ишлаб чиқаришнинг мақбул ҳажмини;
- лойиҳани амалга ошириш, шу жумладан унинг инвестиция фазаси муддатларини тасдиқлаши керак.
9. Лойиҳа ташаббускорининг молиявий аҳволи ва унинг лойиҳани амалга ошириш бўйича имкониятлари таҳлили.
10. Лойиҳа ташаббускорининг техник ва молиявий имкониятларига асосланган лойиҳани амалга оширишнинг дастлабки схемаси, лойиҳани амалга ошириш учун зарур бўладиган ресурсларнинг мавжудлиги ва қиймати (шу жумладан – ЭМВда).
11. Танланган вариант асосида қурилишнинг чекланган қиймати, шу жумладан инжиниринг кузатувиға, ДТИАни ва лойиҳанинг якуний техник-иқтисодий асосланишини ишлаб чиқишга, технология асбоб-ускуналарига, ер участкаси ажратишга, бинолар ва иншоотлар қурилишига харажатлар, шунингдек айланма капиталнинг, жалб этиладиган кредитлар бўйича молиявий чиқимлар ва бошқаларнинг ЭМВ ва миллий валютадаги қиймати.
12. Харажатлар бўйича молиявий ресурсларга эҳтиёжнинг ҳисоб-китоблар вариантлари асосида, шу жумла-

дан жалб қилинаётган маблағлар ва уларнинг лойиҳани самарали амалга оширишни таъминлаш имконини берадиган жалб қилиш шартларини аниқлаш.

13. Лойиҳа таваккалчиликларининг таҳлили.

14. Нақд пул оқимлари дисконтини ҳисобга олган

ҳолда, барча инвестициялар базасида ҳисоблаб чиқилган лойиҳанинг ЭМВдаги молиявий-иқтисодий самарадорлигининг, ўзини ўзи қоплаши муддатининг, назарда тутилган кредитларни қайтаришнинг ҳисоб-китоблари.

ДАСТЛАБКИ ТЕХНИК-ИҚТИСОДИЙ ҲИСОБЛАШ (ДТИХ)НИНГ НАМУНАВИЙ ТАРКИБИ

1. Лойиҳанинг мақсади.

2. Объектнинг тавсифи — ишлаб чиқариш ва транспорт инфратузилмасининг мавжудлиги ва улардан фойдаланиш имкониятлари, ишчи кучлари мавжудлиги, ижара қиймати, ишлаб чиқариш бинолари ва ёрдамчи биноларни сотиб олиш ёки уларни янгидан қуриш имконияти ва бошқалар.

3. Шаҳарсозлик талабларини ҳисобга олган ҳолда, корхона (иншоот)ни жойлаштириш райони ва пунктини танлашнинг асосланиши.

4. Архитектура-қурилиш ва ҳажмий-режалаштиришнинг принципиал ечимлари ва уларнинг асосий кўрсаткичлари.

5. Қуриш ва ишлатишда зарарли ташланмалар ва оқова сувларнинг тавсифи ва ҳажми, атроф муҳитни ифлослантиришнинг олдини олиш тадбирлари.

6. Объектни муҳандислик жиҳатидан таъминотлаш ва жиҳозлаш (сув билан таъминлаш, канализация, иссиқлик, газ, электр энергияси билан таъминлаш, иситиш, шамоллатиш ва ҳаво ҳароратини мақбуллаштириш) бўйича принципиал ечимлар.

Изоҳ. Ишлаб турган ва янгидан фойдаланишга топшириладиган ижтимоий соҳа муассасаларини жиҳозлаш учун жалб қилинадиган хорижий кредитлар ҳисобига асбоб-ускуналар харид қилишда ДТИА (ДТИХ) тузилмайди.

Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга
5-ИЛОВА

ИНВЕСТИЦИЯ ЛОЙИҲАСИНИ ТЕХНИК-ИҚТИСОДИЙ АСОСЛАШ (ТИА)НИНГ НАМУНАВИЙ ТАРКИБИ

1. Лойиҳанинг мақсади (резюме).

2. Лойиҳанинг буюртмачиси:

2.1. Реквизитлар, мақоми, таркиби;

2.2. Бозордаги аҳвол, мавжуд амалий алоқалар ва амалий нуфуз;

2.3. Мавжуд ва прогноз қилинаётган салоҳият;

2.4. Иқтисодий ва молиявий кўрсаткичлар.

3. Лойиҳа стратегияси (лойиҳани яратиш тарихи ва шарт-шароитлари).

4. Маркетинг бозори ва концепцияси:

4.1. Талаб ва таклиф;

4.1.1. Бозор тузилмаси ва тавсифи. Маҳсулот тавсифи, унинг бозорда рақобатга бардошлилиги;

4.1.2. Тармоқнинг мавжуд салоҳияти, рақобатчи корхоналар, тармоқни ривожлантириш истиқболлари ва муаммоларини баҳолаш, ҳудудий жойлаштириш, маҳсулот сифати;

4.1.3. Тармоқнинг миллий иқтисодиётдаги роли, унинг устуворликлари ва мақсадлари;

4.1.4. Мавжуд талаб, унинг ўсишини прогноз қилувчи асосий омиллар ва кўрсаткичлар;

4.1.5. Импорт ва унинг келгусидаги тенденциялари, ҳажми ва нархлари;

4.2. Маркетинг концепцияси, сотиш прогнози;

4.2.1. Бозорларнинг жойлашган жойи, бозор сегментацияси;

4.2.2. Мавжуд потенциал маҳаллий ва хорижий ишлаб чиқарувчилар томонидан кутилаётган рақобат;

4.2.3. Сотиш дастури, сотишни ташкил этиш;

4.3. Фойдаланиладиган савдо маркалари ва маҳсулотнинг патент тозаллиги;

4.4. Маркетинг харажатларини баҳолаш.

5. Моддий ресурслар:

5.1. Хом ашё, материаллар, компонентлар таснифи;

5.1.1. Хом ашё базасининг мавжудлиги, хом ашёнинг қидириб топилган захиралари;

5.1.2. Хом ашё сифатига ва уни тайёрлаш усулларида қўйиладиган талаблар, маҳаллий хом ашёнинг технологиялар талабларига мувофиқлиги;

5.2. Лойиҳа бўйича эҳтиёж, материаллар ва компонентларнинг мавжудлиги ва улар билан таъминлаш, уларнинг таснифи, етказиб бериш дастури;

5.3. Энергия ресурслари билан таъминлаш;

5.4. Бўлим бўйича харажатларни баҳолаш.

6. Объектнинг жойлашган жойи:

6.1. Танланган участканинг тавсифи;

6.1.1. Хом ашё бозорларидан узоқлик ва тайёр маҳсулотни сотиш, транспорт коммуникациялари;

6.1.2. Ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилмани баҳолаш;

6.1.3. Минтақани ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш хусусиятларини ҳисобга олиш, афзаллик ва чеклашлар;

6.1.4. Экология, атроф муҳитга таъсир (умумий аҳборот);

6.2. Асосий позициялар бўйича участкани танлашни асослаш;

6.3. Бўлим бўйича харажатларни баҳолаш.

7. Лойиҳалаштириш ва технология:

7.1. Йиллар бўйича ўзлаштирган ҳолда ишлаб чиқариш қуввати;

7.2. Технология ва асбоб-ускуналар;

7.2.1. Технология ва асбоб-ускуналарни, технологик жараён схемаларини танлашни асослаш, афзалликлар

ва камчиликлар, асбоб-ускуналарнинг ишончилиги ва етказиб берувчининг кафолати;

7.2.2. Технологиянинг атроф муҳитга таъсири;

7.2.3. Асбоб-ускуналарни жойлаштириш схемаси;

ишлаб чиқариш асбоб-ускуналари;

ёрдамчи асбоб-ускуналар;

сервис асбоб-ускуналари;

эҳтиёт қисмлар, анжомлар;

7.2.4. «Ноу-хау»ни бериш шартлари, ходимларни ўқитиш;

7.2.5. Маҳсулотларнинг халқаро стандартларга мувофиқлиги. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг 9000 ИСО серияси талабларига мувофиқлигини таъминлаш тадбирлари ҳамда уларни амалга ошириш харажатлари;

7.2.6. Маҳаллийлаштириш истиқболлари (республика ҳудудида бутловчи буюмлар ва компонентларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш имкониятлари);

7.3. Курилиш;

7.3.1. Вазиятли режа;

7.3.2. Бош режа схемаси, бинолар ва корпусларнинг жойлаштириши;

7.3.3. Принципиал ҳажмли-режалаштириш ва конструктив ечимлар, уларнинг параметрлари, алоҳида талаблар;

7.3.4. Участкани тайёрлаш ва ўзлаштириш;

7.3.5. Муҳандислик коммуникациялари;

7.3.6. Курилиш-монтаж ишларининг пул ифодасидаги ҳажми;

7.4. Тугалланмаган курилишни ҳисобга олган ҳолда харажатларни баҳолаш.

8. Ишлаб чиқаришни ташкил этиш ва қўшимча харажатлар:

8.1. Корхонанинг ташкилий тузилмаси;

8.2. Қўшимча харажатлар (умумзаовд, маъмурий харажатлар);

8.3. Бўлим бўйича харажатларни баҳолаш.

9. Меҳнат ресурслари:

9.1. Меҳнат ресурсларига эҳтиёж ва уларнинг мавжудлиги;

9.2. Кадрларга қўйиладиган талаблар, уларни ўқитиш зарурияти ва ўқитишни ташкил этиш;

9.3. Бўлим бўйича харажатларни баҳолаш.

10. Лойиҳани амалга ошириш схемалари:

10.1. Лойиҳани амалга ошириш босқичлари;

10.2. Лойиҳани амалга ошириш жадвали;

10.3. Лойиҳани амалга ошириш бюджети.

11. Лойиҳани амалга ошириш вариантларини молиявий баҳолаш:

11.1. Тўлиқ инвестиция харажатлари;

11.2. Лойиҳани молиялаштириш: молиялаштириш механизми ва манбалари;

11.3. Сотилган маҳсулотларга тўлиқ чиқимлар;

11.4. Қарзга олинган маблағларнинг (улардан фойдаланилган тақдирда) қопланишини ва ўз вақтида қайтарилишини ҳисобга олган ҳолда иқтисодий самарадорликни баҳолаш, валютанинг қопланиши;

11.4.1. Лойиҳанинг асосий таваккалчиликларга сезгирлиги;

11.4.2. Соф жорий қиймат кўрсаткичлари ва капитал қўйилмаларнинг ички қайтарилувчанлиги нормалари;

11.5. Молиявий натижаларнинг мамлакат иқтисодиётига таъсирини баҳолаш.

12. Хулосалар:

12.1. Лойиҳанинг асосий афзалликлари ва камчиликлари;

12.2. Қабул қилинган вариантнинг муқобил вариантлардан афзалликлари;

12.3. Ноаниқлик таваккалчиликлари ва жиҳатлари;

12.4. Лойиҳани амалга ошириш имкониятини баҳолаш.

13. «А» илова:

«А» иловада миллий ва хорижий валюта харажати алоҳида акс эттирган ҳолда эркин шаклда молиявий ва иқтисодий кўрсаткичлар схемалари, шу жумладан қуйи-

дагилар мавжуд бўлиши керак:

13.1. Асосий капиталга инвестициялар;

13.2. Ишлаб чиқаришдан олдинги харажатлар;

13.3. Сотилган маҳсулотларга чиқимлар;

13.4. Соф айланма капиталга эҳтиёж;

13.5. Молиялаштириш манбалари ва режаси;

13.6. Қарзга олинган маблағлардан фойдаланиш ва уларни қайтариш;

13.7. Солиқ солишнинг амалдаги тизимини ва мажбурий тўловларни ҳисобга олган ҳолда мавжуд маблағлар (аниқ пуллар) оқими;

13.8. Мавжуд маблағларнинг дисконтланган оқими;

13.9. Дисконт фойда;

13.10. Фойда ва зарарлар прогнози;

13.11. Прогноз қилинаётган баланс.

14. «Б» илова:

«Б» иловада тасдиқловчи ҳужжатлар нусхалари, шу жумладан қуйидагилар мавжуд бўлиши керак:

14.1. Юридик ҳужжатлар:

корхона устави ва таъсис шартномаси;

ишлаб чиқариш фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқини тасдиқловчи лицензия, агар фаолият тури махсус лицензиялар талаб қилинадиган фаолиятнинг алоҳида турлари рўйхатига кирса;

раҳбарлар, асосий менежерлар, директорлар кенгаши, корхона аниқ мулкдорларининг қисқача биографик маълумотлари;

14.2. Контракт ҳужжатлари:

асбоб-ускуналар етказиб бериш ёки объектни фойдаланишга тайёр ҳолда топшириш юзасидан контракт;

курилиш пудрати ва курилишни моддий таъминлаш шартномаси;

хом ашё, бутловчи буюмлар етказиб бериш ва тайёр маҳсулотларни харид қилиш шартномаси (мўлжаллар протоколи);

лойиҳани амалга ошириш билан боғлиқ бўлган бошқа шартномалар;

14.3. Смета ҳужжатлари ва молиявий ҳужжатлар:

курилишнинг смета ҳужжатлари;

корхона (қарз олувчи, инвесторлар, кафиллар, лойиҳа бўйича гарантлар)нинг охириги уч йил учун солиқ инспекцияси томонидан тасдиқланган тўлиқ бухгалтерия (ҳар чораклик) ҳисоботлари;

бошқа банклардаги ҳисобрақамлари, қарз маблағлари ва уларни қайтариш шартлари тўғрисидаги маълумотнома;

хорижий шериклар (муассислар) тўғрисидаги маълумотлар – охириги икки йил учун халқаро стандартлар бўйича (таниқли аудиторлик компанияси томонидан тасдиқланган) йиллик ҳисобот;

14.4. Эксперт ҳужжатлари ва бошқа ҳужжатлар:

танланган технология ва технология асбоб-ускуналари бўйича идорадан ташқари экспертиза («Давархитектурилиш» кўмитаси, Давлат табиатни муҳофаза қилиш кўмитаси), мустақил консалтинг ташкилотининг хулосалари;

сотиб олиннадиган асбоб-ускуналарнинг техник паспортлари ва уларнинг танлов асосида танланишини тасдиқловчи ҳужжатлар;

кадастр (гаровга бериладиган ер ҳамда бино ва иншоотлар кадастри) ва мулкка эгалик қилиш ҳуқуқини тасдиқловчи бошқа ҳужжатлар;

асосий ишлаб чиқариш биноларининг технология асбоб-ускуналари жойлаштирилган ҳолдаги схемаси;

14.5. Тайёр маҳсулотни сотиш ва хом ашё, материаллар харид қилиш маркетинг тадқиқотлари бўйича ҳужжатлар.

15. Техник-иқтисодий ҳисоблашни ишлаб чиқишда техник-иқтисодий асослашлар таркибидан қуйидаги бандлар ва кичик бандлар чиқариб ташланиши керак: 2.2, 2.3, 2.4, 4 (кичик бандлар билан), 5.1 (кичик бандлар билан), 5.2, 6.1.1, 6.1.2, 7.1, 7.2 (кичик бандлар билан), 8 (кичик бандлар билан), 11.3, 11.5, 12.3, 13.2, 13.3, 13.4, 13.9, 13.10, 13.11, 14 («Б» илова).

**ЛОЙИҲАНИ ТЕХНИК-ИҚТИСОДИЙ АСОСЛАШНИНГ АСОСИЙ ТЕХНИК-ИҚТИСОДИЙ
КЎРСАТКИЧЛАРИ**

T/p	Кўрсаткичлар номи	Ўлчов бирлиги	Ҳаммаси	Шу жумладан:		
				бюджет	кредитлар, шу жумладан хорижий қарзлар, ХМНН қарзлари ҳам шу жумлага киради	марказлаштирилмаган маблағлар (ўз маблағлари)
1.	Лойиҳанинг умумий қиймати	минг АҚШ доллари				
2.	Капитал қўйилмалар суммаси, ҳаммаси	минг АҚШ доллари				
	Шу жумладан:					
	машиналар ва асбоб-ускуналар ЭМВда	минг АҚШ доллари				
	миллий валютада	минг АҚШ доллари эквиваленти				
	қурилиш-монтаж ишлари	минг АҚШ доллари эквиваленти				
	инвестиция давридаги молиявий чиқимлар	минг АҚШ доллари эквиваленти				
	дастлабки айланма капитал ЭМВда	минг АҚШ доллари				
	миллий валютада	минг АҚШ доллари эквиваленти				
	бошқа харажатлар ЭМВда	минг АҚШ доллари				
	миллий валютада	минг АҚШ доллари эквиваленти				
3.	Мавжуд асосий фондлар қиймати	минг АҚШ доллари эквиваленти				
4.	Корхона қуввати, шу жумладан: йиллик маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми мўлжалланаётган йиллик экспорт ҳажми			Тегишли бирликларда		
5.	Иш билан таъминланаётганларнинг мўлжалланаётган сони			киши		
6.	Лойиҳанинг ҳисобланган ўзини қоплаши муддати*			йил		
7.	Инвестиция даври муддати			ой		
8.	Яратилаётган ишлаб чиқариш фондлари қиймати			минг доллар (эквивалентда)		
9.	Кредитни ва бошқа қарзга олинган маблағларни қайтариш муддати			йил		
	шу жумладан, валюта маблағларини қайтариш муддати			йил		

Изоҳ. *ТИҲни тасдиқлашда тўлдирилмайди.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 7 июндаги 110-сон қарорига
2-ИЛОВА

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУКУМАТИНИНГ ЎЗ КУЧНИ ИҶҚОТГАН
ҚАРОРЛАРИ РЎЙХАТИ**

1. Вазирлар Маҳкамасининг «Инвестиция лойиҳаларини тасдиқлаш ва амалга ошириш мониторинги механизмларини такомиллаштириш, мурувват ёрдами юқларини ва техник кўмаклашиш маблағларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2005 йил 15 ноябрдаги 251-сон қарори 1-бандининг иккинчи хатбоши ва қарорга 1-илова (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2005 й., 11-сон, 61-модда).

2. Вазирлар Маҳкамасининг «Вазирлар Маҳкамасининг 2005 йил 15 ноябрдаги 251-сон қарори билан тасдиқлан-

ган Инвестиция лойиҳалари ҳужжатларини ишлаб чиқиш, экспертизадан ўтказиш ва тасдиқлаш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» 2006 йил 11 августдаги 170-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2006 й., 8-сон, 62-модда).

3. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисод. 1 алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги ҳузуридаги Идораларо экспертлар кенгаши томонидан енгил саноат корхоналарини қуриш, қайта ихтисослаштириш ва модернизация қилиш бўйича так-

лифларни кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» 2006 йил 1 декабрдаги 247-сон қарорининг 4-банди ва қарорга 2-илова.

4. Вазирлар Маҳкамасининг «Вазирлар Маҳкамасининг «Инвестиция лойиҳаларини тасдиқлаш ва амалга ошириш мониторинги механизмларини такомиллаштириш, мурувват ёрдами юklarини ва техник кўмаклашиш маблағларини ҳисобга олиш ва назорат қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2005 йил 15 ноябрдаги 251-сон қарорига қўшимчалар киритиш ҳақида» (Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Киото Протоколининг Мусавффо ривожланиш механизми доирасида инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2006 йил 6 декабрдаги ПҚ-525-сон қарори) 2007 йил 3 январдаги 5-сон қарори 1-бандининг «а» кичик

банди (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2007 й., 1-сон, 3-модда).

5. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Хукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида» (Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ижро этувчи тузилмасини такомиллаштириш тўғрисида» 2007 йил 12 мартдаги ПҚ-601-сон ҳамда «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ижро этувчи тузилмасини тасдиқлаш тўғрисида» 2007 йил 22 мартдаги ПҚ-607-сон қарорлари) 2007 йил 11 майдаги 96-сон қарорига 1-илованинг 10-банди (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2007 й., 5-сон, 26-модда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

2010 ЙИЛГАЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МИКРОМОЛИЯЛАШТИРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 23-сон, 239-модда)

Аҳолининг фаол қисми ўз бизнесини ташкил этиши ва бошлаши учун қулай шарт-шароитлар яратиш, айниқса қишлоқ жойларда аҳоли бандлигини оширишга кўмаклашувчи кичик ва микробизнес субъектлари фаолиятини ривожлантириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

1. 2010 йилгача Ўзбекистон Республикасида микромолиялаштиришни ривожлантириш дастури (кейинги ўринларда Дастур деб аталади) иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Қуйидаги вазифаларни босқичма-босқич амалга ошириш Дастурнинг асосий йўналишлари этиб белгилансин: микромолиявий хизматларга муҳтож бўлган аҳоли тўлиқ қамраб олиншини таъминлаган ҳолда мамлакатнинг барча минтақаларида кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари тармоғини кенгайтириш учун иқтисодий ва ташкилий шарт-шароитлар яратиш;

норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш ҳамда кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг барқарор ривожланишини таъминловчи улар фаолиятини тартибга солишнинг самарали тизимини яратиш;

молиялаштиришнинг тижорат манбалари, хусусан халқаро молия институтлари, тижорат банклари ва давлат

мақсадли жамғармаларининг кредит линиялари ҳисоби-га кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг ресурс базасини шакллантиришга кўмаклашиш;

микромолиялаштириш хизматларини кенгайтириш, хусусан микролизинг хизматларини ривожлантириш;

кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари профессионал хизматларга ва зарур кредит ахборотларига кириб боришини таъминловчи ёрдамчи хизматларни ва инфратузилмани ривожлантириш.

3. Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига йилнинг ҳар чорагида Вазирлар Маҳкамасига тегишли таҳлилий ахборотни тақдим этган ҳолда Дастурни амалга оширишнинг самарадорлиги устидан мониторинг ўрнатиш тавсия этилсин.

4. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Р.С.Азимов ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси Ф.М.Муллажонов зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири
Ш.МИРЗИЁЕВ.**

Тошкент ш.,
2007 йил 8 июнь
114-сон.

Вазирлар Маҳкамасининг
2007 йил 8 июндаги 114-сон қарорига
ИЛОВА

2010 ЙИЛГАЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МИКРОМОЛИЯЛАШТИРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАСТУРИ

1. Мазкур Дастур Ўзбекистон Республикаси Президенти И.Каримовнинг 2007 йил 12 февралда Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузасида белгилаб берилган мамлакатни иқтисодий ривожлантиришнинг асосий устуворликлари амалга оширилишини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқилган.

1. МИКРОМОЛИЯВИЙ ХИЗМАТЛАР СОҲАСИНИНГ ЖОРИЙ ҲОЛАТИ

Ҳозирги вақтда республикада микромолиялаштириш-

ни ривожлантириш учун зарур норматив-ҳуқуқий база яратилган. Жумладан, «Микромолиялаштириш тўғрисида», «Кредит уюшмалари тўғрисида», «Микрокредит ташкилотлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Вазирлар Маҳкамасининг «Микромолиявий хизматлар бозорини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2007 йил 19 февралдаги 37-сон қарори қабул қилинган.

Қабул қилинган қонун ҳужжатларини амалга ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан микромолиявий муассасаларни лицензиялаш

тартиб-қоидаларини бошқарадиган норматив ҳужжатлар, улар томонидан молия операциялари амалга оширилиши қоидалари, бухгалтерия ҳисоби ҳисоб рақамлари режаси ишлаб чиқилган.

2007 йил 1 майдаги ҳолатига кўра Марказий банк томонидан 38 та кредит уюшмаси рўйхатга олинган. Фаолият кўрсатаётган кредит уюшмалари аъзолари сони 50 минг кишидан ошди (2006 йил бошида — 33 минг киши). Кредит уюшмаларининг асосий қисми Бухоро вилоятида (4), Фарғона вилоятида (6), Андижон вилоятида (6) ва Тошкент шаҳрида (10) жойлашган.

Кредит уюшмаларининг жами активлари 2007 йил 1 майдаги ҳолатига кўра 26,0 млрд сўмни ташкил этди (2006 йилнинг тегишли давридагига таққослаганда ўсиш 160%). Бунда кредит уюшмалари активларининг 85 фоизидан ортиғини кредит қўйилмалари ташкил этади, бу ушбу молиявий институтлар томонидан ўз аъзоларини кредит билан қўллаб-қувватлаш учун пул ресурсларидан фаол фойдаланилишини акс эттиради. Кредит уюшмалари томонидан бериладиган кредитлар асосан ўзида касаначиликни ривожлантиришга, ихчам ишлаб чиқаришларни ташкил этишга, деҳқон ва фермер хўжалиklarини кенгайтиришга ҳамда узоқ муддат фойдаланиладиган товарларни сотиб олиш учун истеъмол кредитларига йўналтириладиган унча кўп бўлмаган суммани ифодалайди (ўртача 700-800 минг сўм).

2. МИКРОМОЛИЯЛАШТИРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАСТУРИНИНГ МАҚСАДЛАРИ ВА ЙЎНАЛИШЛАРИ

Айниқса қишлоқ жойларда микромолиялаштиришни ривожлантириш йўли билан қуйидагиларни таъминлаш ушбу Дастурнинг асосий мақсади ҳисобланади:

аҳолининг фаол қисми ўз бизнесини ташкил этиши ва бошлаши учун шарт-шароитлар яратиш;

аҳолининг иш билан бандлигини оширишга кўмаклашадиган кичик ва микробизнес субъектлари фаолиятини ривожлантириш;

микромолиялаштириш хизматларига муҳтож бўлган аҳолини микромолиялаштириш хизматлари билан тўлиқ қамраб олиш;

умуман мамлакатда молия тизимини янада ривожлантириш.

Кўрсатиб ўтилган мақсадларга эришиш учун қуйидагилар ушбу дастурнинг асосий йўналишлари ҳисобланади:

микромолиявий хизматларга муҳтож бўлган аҳоли тўлиқ қамраб олиншини таъминлаган ҳолда мамлакатнинг барча минтақаларида кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари тармоғини кенгайтириш учун иқтисодий ва ташкилий шарт-шароитлар яратиш;

норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш ҳамда кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг барқарор ривожланишини таъминловчи улар фаолиятини тартибга солишнинг самарали тизимини яратиш;

молиялаштиришнинг тижорат манбалари, хусусан халқаро молия институтлари, тижорат банклари ва давлат мақсадли жамғармаларининг кредит линиялари ҳисоби-га кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг ресурс базасини шакллантиришга кўмаклашиш;

микромолиялаштириш хизматларини кенгайтириш, хусусан микролизинг хизматларини ривожлантириш;

кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари профессионал хизматларга ва зарур кредит ахборотларига кириб боришини таъминловчи ёрдамчи хизматларни ва инфратузилмани ривожлантириш.

3. ДАСТУРНИ АМАЛГА ОШИРИШ МЕХАНИЗМИ

Дастурни самарали амалга ошириш учун турли дара-

**2-илова берилмайди.*

жалардаги манфаатдор томонлар — Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки, молиявий муассасаларнинг саъй-ҳаракатларини бирлаштириш зарур. Республика манфаатларидан келиб чиқиб халқаро институтлар томонидан техник кўмаклашиш, шунингдек мақсадли грантлар ва кредитлар шаклида тақдим этиладиган қўллаб-қувватлашдан самарали ва мақсадли фойдаланиш муҳим йўналиш ҳисобланади.

Дастурнинг асосий мақсадларини амалга ошириш йўллари мазкур Дастурга 1-иловага мувофиқ чора-тадбирларда акс эттирилган.

Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда микромолиявий муассасалар учун тегишли ҳуқуқий ва тартибга солувчи муҳитни таъминлайди, шунингдек улар фаолияти устидан назорат қилишнинг самарали тизимини яратиш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўради.

Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари уюшмаси микромолиявий муассасаларда микромолиялаштиришнинг илғор халқаро амалиётини жорий этиш, маслаҳат хизматлари кўрсатиш, таълим берадиган курслар ва семинарлар ташкил этиш, институционал салоҳиятни кучайтириш, айниқса бошқарув тизимида қатъийроқ стандартларни жорий этиш ва фаолиятнинг очиқ-ошкоралиги воситасида барқарорликка эга бўлиш ва касб маҳоратининг ўсиши бўйича чора-тадбирлар кўради.

Халқаро ташкилотларнинг грантлари ва кредитларини жалб этиш ва тақсимлашнинг самарали, очиқ-ошкора механизминини яратиш Дастурнинг муҳим қисми ҳисобланади. Ушбу мақсадларда «Микрокредитбанк»ни микромолиялаштириш учун манбалар сифатида республикага тушаётган молиявий маблағларнинг асосий олувчиси ва тақсимловчиси этиб белгилаш таклиф қилинади. Бунда «Микрокредитбанк» халқаро ташкилотларнинг жалб этилган маблағларини бир иш ўрни ёки янги бизнес бирлик яратишга кредит маблағларидан фойдаланишнинг самарадорлигидан келиб чиқиб танлов асосида микромолиявий муассасалар ўртасида тақсимлайди.

Республика минтақаларида кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг фаолиятини рағбатлантириш ишида ва мазкур Дастурнинг аниқ вазифаларини ҳал этишда маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг фаол иштирок этиши назарда тутилади.

4. КУТИЛАЁТГАН НАТИЖАЛАР

Мазкур Дастур амалга оширилиши қуйидагиларни таъминлайди:

мазкур Дастурга 2-иловага* мувофиқ республиканинг барча минтақаларидаги ва микромолиявий хизматларга муҳтож бўлган аҳолини (ҳисобланган 350 — 400 минг киши) тўлиқ қамраб оладиган микромолиялаштиришнинг самарали ва рақобатга бардошли тизимини яратиш (97 микрокредит ташкилоти ва 67 кредит уюшмаси);

кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг кредит қўйилмалари жами ҳажмини 2007 йил 1 майдаги ҳолати бўйича 22,9 млрд сўмдан 2010 йил бошида 127 млрд сўмгача кўпайтириш;

самарали назорат қилишни таъминлайдиган яхлит қонунчилик ва тартибга солиш базасини яратиш ҳамда тегишли равишда микромолиявий хизматлар бозорида очиқ-ошкора фаолият кўрсатиш тизими-га эга бўлган соғлом микромолиявий муассасаларнинг ҳозир бўлиши ҳисоби-га микромолиявий секторни ва унинг инфратузилмасини барқарор ривожлантириш.

**2010 ЙИЛГАЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА МИКРОМОЛИЯЛАШТИРИШНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
ДАСТУРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ**

Т/р	Дастурни амалга ошириш чора-тадбирлари	Амалга ошириш шакли	Бажариш муддат- лари	Масъул бажарувчилар
1. Норматив-ҳуқуқий базани такомиллаштириш ҳамда кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари фаолиятини тартибга солишнинг самарали тизимини яратиш				
1.1	Микрокредит ташкилотларида бухгалтерия ҳисобининг соддалаштирилган тизимини жорий этиш.	Норматив базадаги ўзгаришлар	2007 йил III чорак	Марказий банк
1.2	Пул маблағлари сақланишини ва микромолиявий хизматлар кўрсатиш мақсадида пул маблағларини банк ҳисоб рақамларидан тўсиқсиз олишни назарда тутадиган кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари томонидан касса операциялари ўтказиш қоидаларини такомиллаштириш.	Норматив базадаги ўзгаришлар	2007 йил III чорак	Марказий банк, тижорат банклари
1.3	Қуйидагиларни ўз ичига оладиган кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари фаолиятини тартибга солиш ва назорат қилишнинг самарали тизимини яратиш: — кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари ҳисобот бериши ва молиявий фаолияти кўрсаткичларининг соддалаштирилган тизими; — кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари фаолиятининг молиявий таҳлили натижаларига асосланган улар фаолияти устидан масофадан туриб назорат қилиш тизими.	Комплекс чора-тадбирлар	2007 йил IV чорак	Марказий банк
1.4	Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларини қайта ташкил этиш ва тугатишнинг очиқ-ошкора механизмини жорий этиш.	Норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиш	2007 йил II ярим йиллик	Марказий банк, Адлия вазирлиги
1.5	Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларини ташкил этишни рағбатлантириш, шу жумладан преференциялар ва имтиёзлар бериш бўйича таклифларни ишлаб чиқиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2007 йил II ярим йиллик	Молия вазирлиги, Марказий банк, Давлат солиқ қўмитаси
2. Молиялаштиришнинг тижорат манбалари ҳисобига кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг ресурс базасини шакллантиришга қўмаклашиш				
2.1	«Микрокредитбанк» орқали микромолиялаштириш учун танлов асосида грантлар ва кредитлар жалб этиш ва тақсимлашнинг ягона механизмини яратиш.	Тегишли низомни ишлаб чиқиш	2007 йил II ярим йиллик	Марказий банк, тижорат банклари, Адлия вазирлиги
2.2	Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларига танлов асосида Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳузуридаги Бандликка қўмаклашиш жамғармаси ресурсларини бериш.	Танлаш ва Бандликка қўмаклашиш жамғармасининг ресурслари ҳисобига кредит линиялари ажратиш тўғрисида бош битимлар тузиш	Доимо	Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари
3. Мамлакатнинг барча минтақаларида кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг тармоғини кенгайтириш учун иқтисодий ва ташкилий шарт-шароитлар яратиш				
3.1	Рўйхатдан ўтказилган кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг инфратузилмасини кенгайтириш учун уларга белгиланган тартибда бинолар ва жойлар сотилишига қўмаклашиш.	Комплекс чора-тадбирлар	Доимо	Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари
3.2	Республика минтақаларида белгиланган тартибда микрокредит ташкилотлари ва кредит уюшмалари ташкил этиш ва уларни рўйхатдан ўтказишда ташаббускор гуруҳларга амалий ёрдам кўрсатиш.	Маслаҳатлар бериш ва амалий семинарлар ташкил этиш чора-тадбирлари жадвали	Доимо	Савдо-саноат палатаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари
4. Микромолиялаштириш хизматларини кенгайтириш ва кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотлари салоҳиятини кучайтириш				
4.1	Қуйидаги чора-тадбирларни амалга ошириш йўли билан (халқаро ташкилотларнинг қўллаб-қувватлаши остида) кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг молиявий ўзини ўзи қоплашини ошириш: — микрокредит ташкилотлари ва кредит уюшмалари микромолиялаштиришнинг илғор халқаро амалиётига киришини таъминлаш; — таваккалчиликларни бошқариш усулларини ва кредит портфели мониторинги тизимини такомиллаштириш; — айниқса қишлоқ жойларда аҳолининг эҳтиёжларини қондиришга йўналтирилган янги микромолиявий маҳсулотларни ишлаб чиқиш.	Комплекс чора-тадбирлар	Доимо	Марказий банк, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари

Т/р	Дастурни амалга ошириш чора-тадбирлари	Амалга ошириш шакли	Бажариш мuddат-лари	Масъул бажарувчилар
4.2	Молиявий технологияларни айирбошлаш, тижорат банкларида кредит ресурслари жалб этиш мақсадида тижорат банклари ва микромолиявий муассасалар ўртасидаги профессионал ва амалий алоқаларга кўмаклашиш.	Комплекс чора-тадбирлар	Доимо	Марказий банк, Кредит уюшмалари микрокредит ташкилотлари ассоциацияси, тижорат банклари
4.3	Кредит уюшмалари ассоциация ва микрокредит ташкилотларининг интернет-сайтларини яратиш ва доимий равишда янгилан туриш.	Комплекс чора-тадбирлар	Доимо	Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари
5. Кредит уюшмалари ва микрокредит ташкилотларининг профессионал хизматларга ва ахборотга киришини таъминлайдиган ёрдамчи хизматлар ва инфратузилмани ривожлантириш				
5.1	Кўрсаткичлар ва молиявий очиқ-ошкоралик стандартлари бўйича махсус тренинглар ташкил этиш.	Чора-тадбирлар жадвали	Доимо	Марказий банк, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари
5.2	Ходимларни ўқув ва консалтинг марказларида доимий равишда ўқитишни ташкил этиш орқали микрокредит ташкилотлари ва кредит уюшмаларининг институционал салоҳиятини кучайтиришга кўмаклашиш.	Ўқитишни ташкил этиш	Доимо	Банк-молия академияси, Минтақавий банк ўқув маркази, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари
5.3	Микромолиявий секторнинг ёрдамчи хизматлари ва инфратузилмасини ривожлантириш, шу жумладан Микрокредит ташкилотлари ассоциациясини таъсис этиш орқали ривожлантириш.	Комплекс чора-тадбирлар	2007-2008 йй. давомида	Марказий банк, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари
5.4	Куйидагиларни: — бухгалтерия, аудиторлик, маслаҳат бериш, ўқитиш хизматлари кўрсатиш учун консалтинг марказини; — микрокредит ташкилотлари ва кредит уюшмалари ўртасида ахборот айирбошлаш, энг яхши микромолиявий ташкилотлар тўғрисидаги ахборотни мамлакат ичида ва чет элда тарқатиш, техник ёрдам кўрсатиш мақсадида микромолиявий ресурс марказини ташкил этиш.	Комплекс чора-тадбирлар	2008 йил I ярим йиллик	Марказий банк, Кредит уюшмалари ассоциацияси, Микрокредит ташкилотлари ассоциацияси
5.5	«Кредит бюrolари фаолияти ва кредит ахборотини айирбошлаш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш.	Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш	2008 йил I ярим йиллик	Кредит ахбороти миллий институти, Банклар уюшмаси, Кредит уюшмалари ассоциацияси
5.6	Микрокредит ташкилотлари ва кредит уюшмалари томонидан кредитлар бўйича амалдаги фойз ставкалари тўғрисидаги ахборот ва мижозлар учун фойдали бўлган бошқа ахборот мунтазам эълон қилиниши.	Комплекс чора-тадбирлар	Доимо	Марказий банк, Кредит уюшмалари ассоциацияси, микрокредит ташкилотлари

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ,
МЕХНАТ ВА АХОЛИНИ ИЖТИМОЙ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВАЗИРЛИГИ,
ДАВЛАТ СОЛИҚ ҚЎМИТАСИ, МАРКАЗИЙ БАНКИ БОШҚАРУВИНИНГ
ҚАРОРИ

**КАСАБА УЮШМАЛАРИ ОРГАНЛАРИНИНГ ХОДИМЛАР ВА УЛАРНИНГ ОИЛА
АЪЗОЛАРИНИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ УЧУН ЙЎНАЛТИРИЛГАН МАБЛАҒЛАРНИ
САРФЛАШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА***

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2007 йил
14 июнда 1690-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилди.

(«Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами», 2007 йил, 24-сон, 257-модда)

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси, Ўзбекистон Республикаси «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2006 йил 18 декабрдаги ПҚ-532-

*2007 йил 24 июндан кучга киради.

сонли «Ўзбекистон Республикасининг 2007 йилги асо- сий макроиктисодий кўрсаткичлари прогнози ва давлат бюджети параметрлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ва Марказий банк Бошқаруви қарор

қиладилар:

1. Касаба уюшмалари органларининг ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун йўналтирилган маблағларни сарфлаш тартиби тўғрисидаги

Молия вазири
Р.АЗИМОВ.
56-сон

Меҳнат ва аҳолини ижтимоий
муҳофаза қилиш вазири в.б.
А.ХАИТОВ.
М-23-сон

низом иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Ушбу қарор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида давлат рўйхатига олинган кундан ўн кундан сўнг амалга киритилсин.

Давлат солиқ қўмитаси раиси
Б.ПАРПИЕВ.
2007-14-сон

Марказий банк
Бошқаруви раиси
Ф.МУЛЛАЖОНОВ.
287-В-сон

Тошкент ш., 2007 йил 15 май.

Молия вазирлиги, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги,
Давлат солиқ қўмитаси ва Марказий банк Бошқарувининг 2007 йил 15 майдаги
56, М-23, 2007-14, 287-В-сон қарори билан
ТАСДИҚЛАНГАН

КАСАБА УЮШМАЛАРИ ОРГАНЛАРИНИНГ ХОДИМЛАР ВА УЛАРНИНГ
ОИЛА АЪЗОЛАРИНИ СОҒЛОМЛАШТИРИШ УЧУН ЙЎНАЛТИРИЛГАН МАБЛАҒЛАРНИ САРФЛАШ
ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА
НИЗОМ

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси, Ўзбекистон Республикасининг «Касаба уюшмалари, уларнинг ҳуқуқлари ва фаолиятининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонунига мувофиқ касаба уюшмалари органларининг ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун йўналтирилган маблағларни сарфлаш тартибини белгилайди.

I. ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ
ФЕДЕРАЦИЯСИ КЕНГАШИНИНГ
ИЖТИМОЙ СУҒУРТА БЮДЖЕТИНИ
ШАКЛЛАНТИРИШ МАНБАЛАРИ

1. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг ижтимоий суғурта бюджети қуйидаги манбалар ҳисобига шакллантирилади:

Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари билан белгиланадиган, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашига ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун ягона ижтимоий тўловдан йўналтирилган ажратмалар ҳисобига;

белгиланган тартибда ходимларга даволаниш ва дам олиш учун берилган йўлланмалар учун улардан олинган маблағлар ҳисобига;

қонун ҳужжатлари билан тақиқланмаган бошқа маблағлар ҳисобига.

II. КАСАБА УЮШМАЛАРИ ОРГАНЛАРИНИНГ
БАНК МУАССАСАЛАРИДАГИ
ҲИСОБВАРАҚЛАРИ

2. Касаба уюшмалари органларининг ижтимоий суғурта маблағлари Ўзбекистон Республикаси банкларида депозит ва транзит ҳисобварақларида сақланади.

Банк муассасаларида депозит ва транзит ҳисобварақларини очиш Ўзбекистон Республикаси банкларида очиладиган банк ҳисобварақлари тўғрисидаги Йўриқномага мувофиқ (2001 йил 10 ноябрь, рўйхат рақами 1080 — Меъёрий ҳужжатлар ахборотномаси, 2001 йил, 21-сон) амалга оширилади.

3. Касаба уюшмалари органлари Қорақалпоғистон республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар бирлашмаларига (кейинги ўринларда — ҳудудий бирлашмалар деб юритилади) бухгалтерия ҳисоб счётилари режасига мувофиқ банк муассасаларида қуйидаги ҳисобварақлари очилади:

20212 «Нодавлат ва нотижорат ташкилотларининг талаб қилиб олингунгача депозитлари» баланс ҳисобварағида ижтимоий суғурта бўйича, ижтимоий суғурта маблағлари ҳисобига олинган йўлланмаларни сотиб олишдан тушган маблағларни ҳам ўз ичига олган ижтимоий суғурта маблағларини, улар белгиланган тартибда тақсимлангунига қадар — 20 фоизи Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясига, 80 фоизи ҳудудий бирлашмаларга йўналтирилади, ҳисобга олиш транзит ҳисобварақлари очилади;

ҳудди шу 20212 баланс ҳисобварағида тасдиқланган бюджетга мувофиқ ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун ҳудудий бирлашмалар ихтиёрига 80 фоиз миқдордаги ижтимоий суғурта маблағларини тақсимлашдан транзит ҳисобварақларидан келиб тушган маблағларни ҳисобга олиш учун жорий ҳисобварақлари очилади;

20205 (780-ҲШР) «Бюджетдан ташқари фондларнинг талаб қилиб олингунгача депозитлари» баланс ҳисобварағида ягона ижтимоий тўлов маблағларини белгиланган тартибда тақсимлангунига қадар ҳисобга олиш учун транзит ҳисобварақлари очилади;

ҳудди шу 20205 (780-ҲШР) баланс ҳисобварағида транзит ҳисобварақларидан ягона ижтимоий тўлови маблағларининг ҳудудий бирлашмалар ихтиёрига келиб тушган 80 фоизи, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши ихтиёрига келиб тушган 20 фоизини ҳисобга олиш учун жорий ҳисобварақлар очилади.

4. Ижтимоий суғурта маблағларининг ҳудудий бирлашмаларда бирлаштирилганлиги муносабати билан касаба уюшмаларининг республика, вилоят кенгашларининг ижтимоий суғурта бўйича ҳисобварақлари ёпилиши лозим.

III. КАСАБА УЮШМАЛАРИ ОРГАНЛАРИДА
ИЖТИМОЙ СУҒУРТА
МАБЛАҒЛАРИНИ САРФЛАШ ТАРТИБИ

5. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг маблағлари тегишли касаба уюшмалари органларининг қарорлари билан тасдиқланадиган бюджет ва сметаларида белгиланган мақсадларга мувофиқ ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш учун сарфланади. Улар:

санаторий-курортларда даволаниш, пансионат ва дам олиш уйларига йўлланмалар олишга;

корхоналар ва ўқув муассасаларидаги санаторий-профилакторийларда, санаторий-профилакторийларнинг ижтимоий суғурта учун тасдиқланган сметасига мувофиқ, ходимлар ёки талабаларни соғломлаштириш харажатларини қисман қоплашга (ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга, даволанувчиларнинг овқатланиши, даволаниши, уларга маданий хизмат кўрсатишга);

болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида болаларнинг таъминотида, болаларни соғломлаштириш оромгоҳларининг тасдиқланган сметаларига мувофиқ, ҳиссали иштирок этишга (ходимларнинг меҳнатига ҳақ тўлашга, болаларнинг овқатланиши, даволаниши, уларга маданий хизмат кўрсатишга);

касаба уюшмалари ҳузуридаги болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари (кейинги ўринларда — БЎСМ деб юритилади) ходимларининг меҳнатига ҳақ тўлаш ва молиявий имкониятлари даражасида спорт анжомларини харид қилиш, ўқув-спорт тадбирларини ўтказиш учун қисман маблағ ажратишга;

ўз спорт базалари бўлмаган тақдирда, ҳудудий бирлашмалар томонидан тасдиқланган БЎСМнинг сметасига мувофиқ, истисно тариқасида, биноларни ижарага олишга;

ижтимоий суғурта бўйича ташкилий-маъмурий харажатларни молиялаштиришга, кадрларни тайёрлаш, ўқитиш, соғломлаштириш тадбирларида иштирок этувчи шифокорлар ва бошқа кадрларнинг таъминотида;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг тасдиқланган сметаси ва реконструкция қилинадиган объектларнинг манзилли рўйхатига мувофиқ касаба уюшмалари соғломлаштириш муассасалари ва БЎСМ спорт иншоотларини реконструкция қилинишига;

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши раёсати томонидан тасдиқланган ижтимоий суғурта бюджети ёки сметаси доирасидаги ижтимоий суғурта маблағлари ҳисобига амалга ошириладиган ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини соғломлаштириш билан боғлиқ бошқа тадбирларга сарфланади.

6. Ижтимоий суғурта бўйича харажатларни тўлаш кредит тақсимловчилари томонидан имзоланган тўлов ҳужжатлари билан маблағларни ўтказиш йўли билан, қуйидаги қоидаларга риоя қилган ҳолда амалга оширилади:

а) ижтимоий суғурта маблағлари ҳисобига олинган санаторийлар, пансионат ва дам олиш уйларига йўлланмаларининг тўловлари йўлланмалар олинган тегишли ташкилотларнинг тузилган шартномалари ва юхатлари, ҳисоб-фактураларига асосан амалга оширилади. Шартнома тузилмасдан йўлланмаларни олиш учун маблағларни ўтказишга йўл қўйилмайди;

б) ходимларни, талабаларни санаторий-профилакторийларда соғломлаштиришга мўлжалланган маблағлар мазкур санаторий-профилакторийларининг жорий ҳисобварақларига тасдиқланган сметаларга мувофиқ ўтказилади;

в) болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида болаларни таъминотида ҳиссали иштирок этишга йўналтириладиган маблағлар соғломлаштириш оромгоҳларининг жорий ҳисобварақларига ёки ихтиёрида болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари бўлган бирлашган касаба уюшмалари кўмиталарининг қарорларига мувофиқ мазкур касаба уюшмалари кўмиталарининг жорий ҳисобварақларига ўтказилиши мумкин;

г) болаларни соғломлаштириш оромгоҳларида болаларни таъминлашни тасдиқланган сметага мувофиқ молиялаштириш харажатлари ижтимоий суғурта маблағлари, касаба уюшмаси бюджети маблағлари, соғломлаштириладиган болаларнинг ота-оналарининг оромгоҳга йўлланмалар учун тўлайдиган маблағлари, хўжалик юри-

тувчи субъектларнинг маблағлари ҳисобига амалга оширилади. Кўрсатилган харажатларнинг миқдорлари Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши Раёсатининг қарорлари билан белгиланади;

д) тасдиқланган сметага мувофиқ ижтимоий суғурта маблағларидан БЎСМларни таъминлаш учун дотациялар, БЎСМларини молиялаштириш учун очилган, ҳудудий жисмоний тарбия ва спорт жамиятларининг (кейинги ўринларда — ЖТСЖ деб юритилади) ижтимоий суғурта бўйича жорий ҳисобварақларига ўтказилади. Бунда БЎСМ бўйича ҳисоб ва ҳисобот ЖТСЖ аппаратини сақлашга мўлжалланган маблағларнинг ҳисобидан алоҳида юритилади;

е) ижтимоий суғурта аппарати ходимларини таъминлаш, кадрлар тайёрлаш учун мўлжалланган маблағлар тасдиқланган сметага мувофиқ ҳудудий бирлашмаларнинг тегишли жорий касаба уюшмалари бюджетлари ҳисобварақларига ўтказилади ва зарур ҳужжатларни илова қилган ҳолда тасдиқланган касаба уюшмаси бюджетига мувофиқ сарфланади.

7. Касаба уюшмалари органларига ижтимоий суғурта маблағларидан касаба уюшмаси эҳтиёжлари ёки ижтимоий суғурта билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш ёки уларни ўзлаштириш қатъиян тақиқланади.

8. Ўзларининг болаларни соғломлаштириш оромгоҳларига эга бўлмаган бюджет тизимидаги тармоқ кўмиталари ходимларининг фарзандларига йўлланмаларни олишда касаба уюшмаларининг туман, шаҳар, вилоят, Қорақалпоғистон Республикаси кенгашлари бюджетда «Болаларни соғломлаштириш оромгоҳларини таъминлаш» моддаси бўйича тасдиқланган сумма доирасида ижтимоий суғурта маблағлари ҳисобидан оромгоҳларни таъминлаш харажатларининг бир қисmini Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши томонидан ўрнатилган миқдорлардаги олинган йўлланмалар сонига мутаносиб равишда қоплаши мумкин.

9. Санаторий-профилакторийларни, болаларни соғломлаштириш оромгоҳларини таъминлаш, жиҳозлаш, таъмирлаш, уларда кўшимча иш ўринларини ташкил этиш, соғломлаштириладиганларнинг Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши томонидан белгиланган нормалардан ортиқроқ овқатланишини молиялаштириш харажатлари мазкур санаторий-профилакторий, болаларни соғломлаштириш оромгоҳлари балансида бўлган корхоналар, ташкилотлар, ўқув муассасалари ҳисобидан, улар томонидан тасдиқланган сметаларга мувофиқ амалга оширилади.

IV. ИЖТИМОЙ СУГУРТА МАБЛАҒЛАРИ БЎЙИЧА ҲИСОБОТ

10. Ҳудудий бирлашмалар тегишли ҳудудий солиқ органларидан ягона ижтимоий тўловнинг ҳисобланиши ва тўланиши ҳақидаги, давлат ижтимоий суғуртасига мажбурий ажратмалар ва бадаллар ҳақидаги йиғма ҳисоботлар нусхаларини олгандан сўнг, тегишли давр учун ижтимоий суғурта бюджетининг ижроси ҳақидаги йиғма молиявий ҳисоботни Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашига тақдим этадилар.

11. Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши республика бўйича ижтимоий суғурта бюджети ижроси ҳақидаги йиғма молиявий ҳисоботни ҳар чорақда Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигига тақдим этади.

V. ЯКУНИЙ ҚОИДА

12. Мазкур Низом Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши билан келишилган.

**Ўзбекистон касаба уюшмалари
Федерацияси Кенгаши раиси
Д.ЖАҲОНГИРОВА.**

Тошкент ш.,
2007 йил 15 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ:
ВАЗИРЛИКЛАР, ДАВЛАТ ҚЎМИТАЛАРИ ВА ИДОРАЛАРИНИНГ УМУМИЙ МАЖБУРИЙ ТУСДАГИ
НОРМАТИВ ХУЖЖАТЛАРИНИ ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИШ ҲОЛАТИ ТЎҒРИСИДА
2007 ЙИЛ 2 ИЮНДАН 8 ИЮНГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

I. ДАВЛАТ РЎЙХАТИДАН ЎТКАЗИЛДИ:

1. «Ахборотни ҳужжатлаштириш, давлат ахборот ресурсларини ҳисобга олиш ва рўйхатдан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги бош директорининг 2007 йил 2 майдаги 130-сонли буйруғи.

2007 йил 2 июнда 1558-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 12 июндан кучга киради).

2. «Ўзбекистон Республикаси банкларида электрон архив ишларини юритиш тартиби тўғрисидаги йўриқномани тасдиқлаш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Бошқарувининг 2007 йил 14 апрелдаги 11/3-сонли қарори.

2007 йил 2 июнда 1685-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 12 июндан кучга киради).

3. «Ўсимлик дунёси объектларидан махсус фойдаланиш тўғрисидаги рухсатномалар бланкалари намуналарини ҳамда давлат ўрмон фондига кирмайдиган дарахлар ва буталарни кесиш, шунингдек давлат ўрмон фонди ерларига кирмайдиган захира ерларида пичан ўриш ва чорва молларини ўтлатиш учун бериладиган рухсатномалар бланкаларини тўлдириш ва ҳисобини юритиш тартиби тўғрисидаги йўриқномани тасдиқлаш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раисининг 2007 йил 15 майдаги 01-705-сонли буйруғи.

2007 йил 4 июнда 1686-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 14 июндан кучга

киради).

4. «Иссиқлик энергиясини ишлаб чиқиш, узатиш учун ёқилғи, электр энергияси, иссиқлик энергияси ва сув сарфларининг меъёрларини ҳамда иссиқлик юкламаларини, шунингдек технологик йўқотишларни аниқлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» Ўзбекистон Республикаси Электр энергетикада назорат бўйича давлат инспекцияси, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Ўзбекистон нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш давлат инспекцияси, «Ўзкоммунхизмат» агентлиги ва Саноатда, кончиликда ва коммунал-маиший секторда ишларнинг беҳатар олиб борилишини назорат қилиш давлат инспекциясининг 2007 йил 7 майдаги 90, 29-П, 26, 71-сонли қарори.

2007 йил 7 июнда 1687-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 17 июндан кучга киради).

5. «Пахта толасини комплекс қайта ишлайдиган корхоналарни куриш, қайта ихтисослаштириш бўйича таклифларни тайёрлаш ва кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақидаги қарорни ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, «Ўзбекенгилсаноат» ДАКнинг 2007 йил 7 майдаги ЭГ-01/10-996, 3-3/4-8, 46, РР-1-сонли қарори.

2007 йил 7 июнда 1403-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 17 июндан кучга киради).

II. ДАВЛАТ РЕЕСТРИДАН ЧИҚАРИЛДИ:

1. Деворбоп материаллар ишлаб чиқарувчи ва якка тартибда уй-жой қурувчиларга ҳамда уй-жой куриш кооперативларига деворбоп материалларни имтиёзли нархларда реализация қилувчи корхоналарга чиқимларни тўлашнинг вақтинчалик тартиби. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан тасдиқланган (рўйхат рақами 51, 05.05.1994 й).

Адлия вазирининг 2007 йил 2 июндаги 103-мх-сон буйруғи билан реестрдан чиқарилди. Буйруқ 2007 йил 2 июндаги 51-2-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2007 йил 12 июндан кучга киради).

2. Ўзбекистон Республикаси банк тизимида электрон архив ишларини юритиш тўғрисида йўриқнома. Ўзбекис-

тон Республикаси Марказий банки томонидан тасдиқланган (рўйхат рақами 970, 15.09.2000 й).

Адлия вазирининг 2007 йил 2 июндаги 105-мх-сон буйруғи билан реестрдан чиқарилди.

3. Пахта толасини комплекс қайта ишлайдиган корхоналарни куриш, қайта ихтисослаштириш бўйича таклифларни тайёрлаш ва кўриб чиқиш тартиби тўғрисидаги низом. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлиги, Молия вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар агентлиги ва «Ўзбекенгилсаноат» ДАК томонидан тасдиқланган (рўйхат рақами 1403, 08.09.2004 й).

Адлия вазирининг 2007 йил 2 июндаги 108-мх-сон буйруғи билан реестрдан чиқарилди.

Мазкур ҳужжатлар амалдаги қонунчиликка ўзгартиришлар киритилиши ва/ёки янги норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиниши муносабати билан Давлат реестридан чиқарилди.

КУЧЕНИ ЙЎҚОТГАН ДЕБ ЭЪТИРОФ ЭТИЛДИ ВА ИЖРОДАН ЧАҚИРИБ ОЛИНДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг «Ўзбекистон Республикасида даволаш-профилактика жойларида шифобахш озиқ-овқатларни ташкиллаштириш тўғрисида» 1993 йил 19 мартда-

ги 122-сон ва «Республика аҳолисига кўрсатиладиган бепул тиббий-санитария хизматлар турлари Рўйхатини тасдиқлаш ҳақида» 1999 йил 11 январдаги 9-сон буйруқлари.

Ушбу ҳужжатлар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги тақдимномаси асосида давлат рўйхатидан ўтказилмаган ва амалдаги қонунчиликка зид ҳужжат сифатида кучини йўқотган деб эътироф этилди ва ижродан чақириб олинди.

Маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг
Идоравий-меъёрий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш бошқармаси
томонидан тайёрланди.

Саволлар ва таклифлар учун телефонлар: 133-38-67, 132-00-28.

I. Аудиторлик ташкилоти (фирмаси) ва унинг раҳбарияти тажрибасининг умумий тавсифи

1. Бозорда фаолият юритиши тажрибаси ва умумий вақти. Мазкур соҳадаги фаолият бўйича муайян тажриба тўплаганлар билан ҳамкорлик қилиш мақсадга мувофиқ ва самаралидир.

2. Фирманинг мижозлари (буюртмачилари). Ахборот материалларида фирма мижозлари – машҳур ташкилотлар тўғрисида маълумотлар бўлиши касб бобида муайян етуқлик ва билимдонлик рутбасига эришилганлигидан далолат беради.

3. Шарҳлов материаллари. Фирма ходимларининг ўз касби йўналишидаги наشريётларда эълон қилган материалларига, нашр этилган турли услубий қўлланмаларига ҳамда семинарларни ташкил этишдаги, анжуманлар, конференциядаги иштирокига, шунингдек турли норматив-ҳуқуқий

ти фаолиятига доир тавсия ҳамда ахборотларни айна ўзингиз учун керакли хизматлар доираси бўйича олганингиз маъқул.

7. Ошкоралик. Кўрсатилаётган хизматлар, фаолият қўлами, ходимлар сони, уларнинг профессионал тайёргарлик даражаси ва шу сингарилар тўғрисидаги ахборотдан эмин-эркин фойдаланиш мумкин эканлиги умуман олганда ташкилот профессионализмини белгиловчи муҳим омилдир.

8. Профессионал уюшмалар, иттифоқлар ва бирлашмаларда иштирок этиш ҳамда уларга аъзолик. Ташкилотнинг шу касбни ривожлантириш ва оммалаштириш тадбирларини қўллаб-қувватлаш борасидаги имкониятлари истиқболда ўз фаолиятини такомиллаштириш, хизматлар сифатини ошириш, янги йўналишларни моддий-техника, молия ва кадрлар ресурслари ажратиш ҳисобига ривожлантириш, ташкилий қўмаклашиш дастурларини амалга ошириш ниятида эканлигидан далолат беради.

III. Ҳал этишнинг таклиф этилаётган усуллари сифати

Бунда хусусан қуйидагиларга баҳо берилади:

- сиздагига ўхшаш муаммоларнинг борлиги ва уларни тўлиқ ҳамда тўғри тушуниш;
- таклиф этилаётган иш услубияти корхонагиздаги реал муаммоларга қанчалик мувофиқ эканлиги;
- лойиҳа бўйича иш режаси ва дастури;
- иш натижалари;
- ишларни бажариш муддатлари;
- ҳақ тўлаш муддатлари ва тартиби.

IV. Молия соҳасидаги таклифга баҳо бериш

Бозордаги реал вазиятни албатта инобатга олиш керак. Ортиқча ҳақ тўламаслик керак, аммо сўралаётган баҳо ҳаддан ташқари паст эканлиги сизни эҳтиёткорликка ундаши лозим. Негаки юқори малакали хизматлар арзон-гаров бўлмайди. Улар юқори сифатли бўлиши мутахассисларни

ган ишни 1,2 млн сўмга бажаришга тайёр. «Р» аудиторлик ташкилоти эса бу ишни 1 млн сўмга қилмоқчи. Қуйидаги натижага эга бўламиз:

– «Н»нинг молияга оид таклифи баҳоси = 1000000 (энг паст баҳо) / 1200000 (мазкур иштирокчи баҳоси) $\times 100\% = 83$;
– «Р»нинг молияга оид таклифи баҳоси = 1000000 (энг паст баҳо) / 1000000 (иштирокчи баҳоси) $\times 100\% = 100$.

Техник ва молиявий баҳони бирлаштириш алоҳида таомиллар тугалланганидан кейин амалга оширилади. Якуний натижа олишдан олдин уларнинг салмоғи – солиштирма улушини белгилаб олиш керак. Табиийки, иш ва ўртага қўйилаётган вазифалар қанчалик мураккаб бўлса, техникавий баҳо улуши ҳам шунчалик юқори бўлиши керак.

Мисол. Техникавий баҳо улушини 60 ва молиявий баҳо улушини 40 фоиз деб олайлик (мамлакатимиз амалиётида тескари нисбат унча кўп учрамайди).

Техникавий баҳо:

АУДИТ БОЗОРИ: БУЮРТМАЧИ БИЛАН ИЖРОЧИ БАҲАМЖИҲАТ БЎЛСА

ҳужжатларнинг лойиҳаларини тайёрлашга мутахассисларни фаол тарзда жалб этишга, аудиторлик компанияси ва раҳбариятининг профессионал аудиторлар ва буюртмачи корхоналар ўртасидаги нуфузига эътибор бериш ўринлидир. Кейинги вақтларда турли нашрларда кенг қўламда берилаётган қисқа эълон-рекламаларда керакли ахборот бўлмайди. Улар аслида эътиборни тортиш воситаси бўлиб хизмат қилади, бинобарин самарали ва сермахсул ҳисобланади. Аммо халқаро амалиётда аудиторлар (маслаҳатчилар) хизматини оммавий тарзда реклама қилиш одоб нуктаи назаридан маъқул саналмайди.

4. **Офис.** Бу анчагина муҳим кўрсаткич. Чунки унда аудиторлик фирмасининг профессионализми ҳам, олиб бораётган фаолияти натижаси ҳам ўз аксини топади. Мабодо раҳбарлар офис ва моддий-техника таъминотида маблағ аямаган эканлар, бу нараса аудиторлик ташкилотининг узоқ муддат ростманасига ишлаш истагида эканлигидан далолат беради. Офисга унинг қаерда жойлашганлиги, техник жиҳозлари, ташқи ва ички орасталиги, қанча ҳудудни эгаллаганлигига қараб баҳо берадилар.

5. **Машҳурлик.** Аудиторлар кўнгилочар томошалар юлдузлари эмас, албатта. Аммо ташкилот вақти-вақти билан яхши маънода оммавий ахборот воситалари эътиборига тушаётган экан, бу ҳол унинг профессионал даражасини кўрсатади.

6. **Обрў-эътибор.** Тавсиялар. Мазкур аудиторлик ташкилоти ва унинг раҳбария-

9. **Профессионал фаолиятни ахборот ва услубий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш.** Аудиторлик ташкилотиде хусусан қуйидагилар бўлиши жоиз:

а) фаолиятнинг турли йўналишлари бўйича ҳар хил ахборот тизимлари («NORMA» ва «хуқуқ» ахборот тизимлари, солиқ солиш амалиёти ва бухгалтерия ҳисобига доир маълумотлар базалари, молиявий таҳлил дастурлари ҳамда махсус базалар, масалан экспорт-импорт базалари);

б) аудит услубияти бўйича махсус ечим ва ишланмалар;

в) даврий нашрларга обуна («СБХ» + «Норма маслаҳатчи», «Солиқ тўловчининг журнали», Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари тўплами, Ихтисослаштирилган нашрлар, шу жумладан хорижий нашрлар);

г) тегишли профессионал адабиётлар, илмий ва амалий қўлланмалар ҳамда шу сингарилардан ташкил топган кутубхоналар.

10. **Муайян тармоқ билан олиб борилган иш тажрибаси.** Агар аудиторлик ташкилоти шунга ўхшаш корхоналар билан ишлаган бўлса, сизлардаги муаммолар моҳиятини тезроқ англаши мумкин.

II. Аудиторлик фирмаси ходимларининг тажрибаси, малакаси

Вазиятга реал баҳо беришда ишга жалб этиш мўлжалланаётган аудиторларнинг маълумоти ва иш тажрибаси тўғрисида қисқача маълумотлар олиш зарур. Раҳбар ходимлар ва етакчи мутахассислар тажрибаси ҳамда малакасига алоҳида эътибор бериш тавсия қилинади.

тайёрлаш, офис таъминоти, ахборот жиҳатидан қўллаб-қувватлаш, иш ҳақи ва шу сингари қатор кўрсаткичлар бўйича мўмагина сарф-харажат талаб қилади.

Жавобгарлик масаласини ҳам инобатга олиш керак. Номига доғ тушишини хоҳламайдиган таниқли аудиторлик ташкилоти жавобгарликни таваккалчиликлар суғуртаси дастури ҳисобига, миқдор ва сифат жиҳатдан салмоқли активлари, турли назорат қилувчи идоралар билан алоқаларига асосланиб таъмин этишни таклиф қилиши мумкин. Арзон-гаров хизмат кўрсатиш таклифи билан чиққан аудиторлик ташкилотларига келганда, уларнинг ходимлари малакаси – гувоҳномалар миқдори, фирманинг тарихи ва иш тажрибаси тўғрисида, шунингдек фирма ходимларининг айна сизниқига ўхшаш вазиятларни ҳал этишда самарали ёндашувлар, муаммолар ечимини топишда самарали усуллар топа билиш лаёқати тўғрисида имкон қадар кўпроқ ахборот олиш керак. Шартномага зарарларнинг ўрнини қоплаш тўғрисидаги банд киритилганлигининг ўзи сизнинг манфаатларингизни реал тарзда кафолатлай олмайди. Шу сабабли буюртмачи рутбасида иш кўришга отланаётганларга аудитор ташкилотининг шартномага аввал бошданок ўзи учун нореал суммадаги жавобгарлик чораларини киритишга рози эканлигига маҳлий бўлмасликни маслаҳат берган бўлур эдик. Оқил буюртмачи аудиторлик ташкилоти суғурталов вазифасини бажармаслигини билади. Бу ташкилот сиз томонингиздан содир этилган ҳуқуқбузарликларга индულгенция бермайди ҳам. Бинобарин, аудиторлик ташкилотини танлашда юқорида келтирилган жами тавсифларга таяниб, тушунган ҳолда иш кўрилса, ҳамisha оқилона кафолат олиш мумкин.

Молиявий ҳисобот аудитининг мақсади ва умумий принципларига оид халқаро аудит стандартида айтилишича, «Аудиторнинг фикри молиявий ҳисоботга бўлган ишонччи оширишига қарамай, фойдаланувчи бу фикрни субъектнинг келгусидаги ҳаётий қобилияти кафолати сифатида ҳам, мазкур субъектнинг раҳбарлиги остида ишларни юритиш самарадорлигининг тасдиғи сифатида ҳам қабул қила олмайди». Кўриниб турибдики, бу соҳада ҳам бозор иқтисодиётига хос каттагина таваккалчиликлар бор. Шерик танлашда сезгирлигингиз сизни доғда қолдирмаса бас. Аудиторлик ташкилоти сизни қийнаб келаётган муаммоларни самарали ҳал этиш ва бошқарув вазифаларини удалашда ёнингизда мададкор бўлади.

Аудиторлик компанияларининг **молияга оид таклифларини баҳолаш** нисбийдир. Сиз иштирокчиларнинг молияга оид барча таклифларини қиёслаб кўрасиз. Энг паст баҳога лойиқ кўрилган таклифлар 100 фоиз деб қабул қилинади. Бошқаларига ана шу энг паст баҳодан келиб чиққан ҳолда фоиз кўрсаткичи бўйича юқориқ баҳо берилади.

Мисол. Ўша биз юқорида зикр этиб ўтган «N» аудиторлик ташкилоти таклиф этилаёт-

– «N» – 89 балл (ҳисоб-китоб мисоли юқорида келтирилди);

– «R» – 67 балл.

Шундай қилиб, «N»нинг якуний баҳоси = 89 (техникавий баҳо) $\times 60\%$ (салмоқ) + 83 (молиявий баҳо) $\times 40\% = 53,4 + 33,2 = 86,6$ балл.

«R»нинг якуний баҳоси = 67 (техникавий баҳо) $\times 60\%$ (улуш) + 100 (молиявий баҳо) $\times 40\%$ (салмоқ) = $40,2 + 40,0 = 80,2$ балл.

«N» аудиторлик фирмаси, гарчи хизматлари бирмунча қимматга тушса ҳам, ғолиб чиқди. Бундай ҳолларда ҳаммаси устуворликларни аниқ белгилашга боғлиқ. Мабодо молиявий баҳо каттароқ салмоқни эгаллайдиган бўлса, ютуқ тегишли аудиторлик ташкилоти томонига ўтиши ҳам мумкин. Лекин ундан юқори сифатни, реал кафолатларни кутиб бўлмайди.

Мамлакатимизнинг кўпгина компаниялари ва корхоналари учун аудиторни (маслаҳатчини) танлаш тобора долзарблик касб этмоқда. Профессионал ишбилармонлик хизматлари соҳаси кўпгина иқтисодий ҳолатларни кўрсатувчи белги бўлиб, иқтисодий жараёнлар иштирокчиларининг ҳаракатларига сезиларли таъсир ўтказмоқда. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон аудиторлик хизматлари бозори йирик ва энг муҳими ихтисослашган, аудиторлик хизматларини юксак профессионал даражада ва аъло сифатда кўрсатишни таъминлайдиган ташкилотларни ривожлантиришни рағбатлантиришга қаратилган ислохотлар даврига кирди. Бундай ташкилотларнинг мослашувчанлиги, юксак даражадаги профессионал рағбат омиллари хизматларни халқаро талаблар даражасидан қолишмайдиган тарзда йўлга қўйиши тақозо этади.

Ижтимоий аҳамиятга молик ана шу институтни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя этишнинг шундай самарали тизимини яратиш керакки, бу тизим инсофли аудиторлик ташкилотлари қонунга итоаткор шерикларнинг талаб-эҳтиёжларини қаноатлантириш имконини беради, уларни турли тузилмалар тарафидан асосланмаган ва юзаки даъволар натижасида ўринсиз сабаблар юзасидан мудоааланувчи ролини ўйнашга мажбур этаётган вазиятларга чек қўяди. Худди шу сабабли ишбилармонлик ва тадбиркорлик хизматлари соҳасида профессионализм ҳамкорлигининг мақсадга мувофиқлигини белгилашда асосий мезон вазифасини ўйнамоғи лозим. Мамлакатимиз аудиторлари (маслаҳатчилари) тизими иқтисодиётдаги ижобий жараёнларни қучайтирувчи, инвестиция фаоллигини оширишга ҳамда тўғри ва самарали бошқарув қарорлари қабул қилишга қўмаклашувчи бағоят керакли, ҳурмат-эътиборга лойиқ институт сифатида узил-кесил эътироф этилиши бизнинг ўзимизга боғлиқдир.

Олег ДАМИНОВ,
«Flagman Universal Partners»
аудиторлик компанияси
бошқаруви раиси.

Бизнес Панорама

РЕКЛАМА & АХБОРОТ

«Норма маслаҳатчи» 26 (103)-сон

2007 йил 26 июнь

Бланкалар
Бандероллар
Тезтиккичлар
Бухгалтерия ва ёзув-чизув дафтарлари

АГЕНТ ВА ДИЛЕРЛАР ХАМКОРЛИККА ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ

Уяли: (99890) 187-9797, 188-9898

«KOMTEL» МЧЖ

LCD мониторлар,
компьютерлар,
телефонлар ва
маиший техника

Фирма дукони
(БОШПОЧТАМТ ёнида)

136-27-88, 136-00-02,
134-25-97, 134-26-31.
E-mail: komtel@albatros.uz

PR 046 07

«ANGOR ELITE SERVIS» МЧЖ

тезкор матбаани

Таймирлаш

нурланувчи
кутилар,
ҳарфлар,
баннерлар,
таклифномалар,
ташрифномалар

Дизайн
ва уларни
тайёрлаш

ва Ҳ.К. макбул нархлар

55-96-12, 55-82-32
(Шаҳар ДАН рўпарасида).

НОУТБУКЛАР
МОНИТОРЛАР
ПРИНТЕРЛАР
КОМПЬЮТЕРЛАРНИ

ТАЪМИРЛАШ

Устахона
БОШПОЧТАМТ ёнида.

136-27-88, 136-00-02, 370-27-88

PR 046 107

ХУСУСИЙ ЭЪЛОНЛАР

Кўчмас мулк бўйича юрист мас-
лаҳатлари. Кадастр*.
Тел. 448-74-69.

Корхоналарни рўйхатдан ўтқа-
зиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш*.
Тел. 361-52-39.

Юридик хизмат кўрсатиш*.
Тел. 343-41-56.

Корхоналарни тугатиш.
Тел. 361-52-39.

Бухгалтерия юриштиш. Расмий
ва малакали.
Тел.: 361-52-39, 100-50-30.

Хўжалик ишлари бўйича таж-
рибали юристлар*.
Тел.: 100-47-33, 330-45-71.

ЎЗИНФО-БУХГАЛТЕР компью-
тер дастури. «НОРМА» АХТни ула-
ган ҳолда бухгалтерия, солиқ, ом-
бор ҳисоби.
Молиявий таҳлил, ҳисобот.
Тел.: 770-11-23, 133-49-80.

Дебиторлик қарзини ундириш.
Корхоналарга юридик хизмат
кўрсатиш. Адвокат Шуман Неля
Сергеевна.
Тел.: 392-33-52, 302-33-52.

*Хизматлар лицензияланган

Тўлов
исталган шаклда

«GAMILON» МЧЖ таклиф этади

КАНЦТОВАРЛАР

Шартномавий
нархлар

Манзил: Халқлар дўстлиги шоҳқўчаси, 6 А

Тел.: 144-66-81, 144-85-23, 395-19-99

PR 024

АСІС «ASIAN COMMUNICATION TRANSPORT INVEST COMPANY»

ЎЗБЕКИСТОН-АМЕРИКА-СИНГАПУР ҚЎШМА КОРХОНАСИ

ЯПОН ВА АМЕРИКА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ
ФИРМАЛАРИНИНГ РАДИОАЛОҚА УЧУН
РАДИОСТАНЦИЯЛАРИ (РАЦИЯЛАРИ)НИ

ЕТКАЗИБ БЕРАДИ

РАДИОСТАНЦИЯЛАР ВА
МИНИ-АТСЛАРНИ МОНТАЖ ҚИЛАДИ ВА
СОЗЛАЙДИ

РАДИОСТАНЦИЯЛАРНИ
ТАЪМИРЛАЙДИ ВА УЛАРГА ТЕХНИК
ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ

Ўзбекистон, Тошкент ш., У.Носир кўч., 60.1

Тел./факс: +998 712 362-0276, 362-3176. E-mail: kvant@tps.uz

«ЦЕНТР ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ - LIGA»
АДВОКАТЛИК ФИРМАСИ

Хизматлар лицензияланган

- ◆ Хўжалик судларида вакиллик қилиш
- ◆ Корхоналарга юридик хизмат кўрсатиш
- ◆ Корхоналарни рўйхатдан ўтказиш ва қайта рўйхатдан ўтказиш
- ◆ Дебиторлик қарзини ундириш

PR 084 07

150-42-25, 108-03-28, 175-00-28
Liga-advokat@mail.ru, www.liga.uz

AGATA IMPREX LTD

РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТОР ВА КАФОЛАТЛИ СЕРВИС МАРКАЗИ

TOSHIBA
Leading Innovation >>>

НОУТБУКЛАР

«УЛЬТРАПОРТАТИВЛИК»
Portege M 400-139*

HOME COMPUTING
Satellite L30-134, A 100-912,
M 100-233, P 100-257*

«КОРПОРАТИВ ЕЧИМ»
Tecra A 8-183, Tecra A 8-185*

Шаҳрисабз кўч., М-1Б
Тел.: 133 0500, 136 0779
Факс 136 7902

E-mail: agata@agatagroup.com
www.agatagroup.com

Товар сертификатланган

DESK INVEST

МЕТАЛЛ
ЧЕРЕПИЦА,
ПРОФНАСТИЛ

ЎЗБЕКИСТОН-АВСТРИЯ ҚЎШМА КОРХОНАСИ

ва томнинг бошқа юқори сифатли элементларини рангли гаммада, исталган миқдорда ишлаб чиқаради ва монтаж қилади

Ҳақиқий Финляндия сифати. Кафолат - 50 йил

Шунингдек Россияда ишлаб чиқарилган,
қалинлиги 1,5 мм дан 30 мм гача бўлган

катта миқдорда **ПЎЛАТ ПРОКАТИ** мавжуд

УЛГҲРЖИ НАРХЛАР

Тел.: (99897) 103-20-42; (99893) 388-01-27

Товар сертификатланган

«ART-FLEX» МЧЖ

ХАММАСИ ОФИС УЧУН

- Тураи хил офис, ёзув, газета қоғози
- Кенг ассортиментдаги канцтоварлар
- Босма маҳсулот (блокнотлар, тезтиккичлар, жиллаар, болаалар китоблари)
- Телефон апаратлари, соатлар, лампалар
- Электр хўжалик маиший товарлар ва б.

144-04-93, 144-37-92, 360-97-53, 68-75-97

PR 149 07

«AL-VORIS» МЧЖ

Тўлов
исталган
шаклда

КАНЦТОВАРЛАР → мактаб ва офис анжомлари
САРОЛАШ МАТЕРИАЛЛАРИ → ташкилий техникага
ҲАР ҚАНДАЙ → бухгалтерия бланкалари ва буюртмага
ЭЛЕКТР-ХЎЖАЛИК, МАИШИЙ ТОВАРЛАР → кенг ассортиментда

Манзил: Тошкент ш., Навоий кўч., қуйи савдо расталари
Тел.: 144-53-15, 144-54-12, тел./факс 144-53-18

Panasonic га
3 йил кафолат

хизматлар лицензияланган

МИНИ-АТС

сертификатланган мутахассислар томонидан ўрнатилади

000 «EAST LINE TELEKOM» тел.: 188 78 80, 361 59 75

PR 119 07

«Панорама.

Товарлар ва хизматлар» руқни «Premier-press»
реклама агентлиги томонидан тайёрланди.
Тел.: 144-02-01, 144-02-40.

«JUS-LEGIS»

АДВОКАТЛИК ФИРМАСИ

қуйидагиларда адвокатлик ёрдамини таклиф этади:

- мулкчиликнинг барча шаклидаги, шу жумладан хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарни рўйхатдан ўтказиш, қайта рўйхатдан ўтказиш
- хорижий корхоналар ваколатхоналарини аккредитациялаш
- фуқаролик, жиноят ва хўжалик ишлари бўйича судларда манфаатларингизни ҳимоя қилиш
- мулкчиликнинг барча шаклидаги корхоналарга юридик хизмат кўрсатиш
- шартномалар лойиҳаларини тайёрлаш
- ҳуқуқий экспертиза, визалаш ва ҳулосалар бериш

Тел.: 267-96-72, 68-87-85, 267-37-51, 108-48-54, 168-02-16, 108-63-14, 103-50-15
Манзил: Тошкент ш., Буюк ипак йўли кўч., 42

Анвотлар лицензияланган

KINEK
 Хизматлар лицензияланган

МОЛ-МУЛКНИ БАҲОЛАШ
БИЗНЕС-РЕЖА ВА ТИАларни ИШЛАБ ЧИҚИШ

PR_563

Тел. 132-00-24, 175-74-62

E-mail: info@kinek.uz, web: kinek.uz

Хизматлар лицензияланган

«ELIF HISOB» МЧЖ

БАҲОЛАШ КОМПАНИЯСИ

- БАРЧА ТУРДАГИ АСОСИЙ ВОСИТАЛАРНИ БАҲОЛАШ ВА ҚАЙТА БАҲОЛАШ
- ТИА ВА БИЗНЕС-РЕЖАЛАР ТУЗИШ
- КРЕДИТНИ РАСМИЙЛАШТИРИШ УЧУН ГАРОВ ТАЪМИНОТИ БИЛАН МОЛ-МУЛКНИ БАҲОЛАШ
- ИПОТЕКА КРЕДИТИ БЕРИШ УЧУН БАҲОЛАШ

Жойига чиқиш билан

Хизматлар нархи - ҳаммабоп

444-59-60, 181-06-55, 279-08-04

Хизматлар лицензияланган

“WIND OF TIME” МЧЖ

баҳолаш компанияси

Хизматлар лицензияланган

жойига чиқиш билан

МОЛ-МУЛКНИ БАҲОЛАШ

Хизматлар қиймати мақбул тарзда

Манзил: Шахрисабз кўч., 21а

Тел.: 132-28-45, 128-35-64

Хизматлар лицензияланган

25.02.2003 й.даги 12/681144365-001-сон сугурта полиси

«LEKSAN INFO»

АУДИТОРЛИК ФИРМАСИ

- аудиторлик хизматлари
- бухгалтерия ҳисобини тиклаш ва юритиш
- маслаҳатлар
- бизнес-режа тузиш
- Буюртмачи шартларига мослаб “1С” урнатиш

Тел.: (3712) 167-94-31, 167-94-32, 173-24-50

Хизматлар лицензияланган ва сугурталанган

“GLOBAL-AUDIT” АФ

БАРЧА ТУРДАГИ АУДИТОРЛИК ХИЗМАТЛАРИ

БЕПУЛ МАСЛАҲАТЛАР

СОАТ 11.00дан 13.00гача

Манзил: Мухомий кўч., 190,
Телефонлар: 278-56-12, 173-64-39, 188-29-34
E-mail: global-audit@mail.ru
Самарқанддаги филиал тел.: 33-09-66, 31-07-66.

Хизматлар лицензияланган

“HOLIS KONSALT” МЧЖ

консалтинг компанияси

баҳолаш хизматларини таклиф этади

- *Асосий фондларни ҲАР ЙИЛГИ ҚАЙТА БАҲОЛАШ
- *БАҲОЛАШ:
- *қўчмас мулк, бино ва иншоотлар, тугалланмаган қурилишни
- *машиналар, ускуналар, автотранспорт ва қишлоқ хўжалиги техникасини
- *банкнинг гаров таъминотини
- *бизнесни
- *Устав фондига ҳисса сифатида муайян объектларни бериш ва расмийлаштириш

ЎЗ ИМКОНИАТЛАРИНГИЗНИ БАҲОЛАНГ!

Тошкент ш., Носиров кўч., 4-тор кўча, 16 (мўлжал: “Radisson Sas” меҳмонхонаси орқасида)

Тел./факс: 137-46-94. Тел.: 134-81-99, 341-33-10

E-mail: konsalt2004@list.ru, holiskonsalt@inbox.uz

Хизматлар лицензияланган

“Konservis”

муствақил баҳолаш компанияси

малакали баҳолаш хизматлари кўрсатади:

- асосий воситаларни ҳар йилги қайта баҳолаш
- устав фондига киритиш учун
- гаров билан таъминлаш учун
- инвестиция лойиҳалари учун
- корхоналарни тугатиш чоғида
- корхоналар бизнесини баҳолаш
- ускуналар, автотранспорт, бинолар, иншоотлар ва тугалланмаган қурилишни баҳолаш

ХИЗМАТЛАР НАРХИ ҲАММАБОП

Тошкент ш., Ўзбекистон шоҳкўчаси, 55 (ЎЗР Давлат мулки қўмитаси биноси)

Тел./факс: 139-22-13, 139-44-71, 342-10-02. E-mail: konservis@rambler.ru

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 1 июндаги ажримларига асосан Мирзо Улуғбек туманидаги банкрот деб эътироф этишга оид иш очилган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	СТИР	Ажрим рақами
“MONOLIT REK” МЧЖ	203493962	10-0710/7188
“DOV LINE” МЧЖ	204533475	10-0710/7187
“UZMAXSUS		
ТА’МИНЛАШ” МЧЖ	204942465	10-0710/7186
“LIMAN-XAZAR” МЧЖ	204890420	10-0710/7185
“NORD QURILISH” МЧЖ	205383844	10-0710/7184

Мазкур корхоналар бўйича тугатиш бошқарувчиси этиб Мирзо Улуғбек туман ДСИ ходими З.Ахмедов тайинланган. Корхоналар бўйича банкротлик иши 2007 йил 29 июнь соат 10.00 дан 11.20 гача Тошкент шаҳар хўжалик судида (Чўпон ота кўчаси, 6-уйда) кўрилади. Мурожаат учун манзил: Тошкент ш., Раҳматуллин кўчаси, 314-уй, 208-хона, Мирзо Улуғбек туман ДСИ биноси.

Тел. 162-17-82.

Тошкент вилояти хўжалик судининг 2007 йил 18 июндаги ажримларига асосан тугатилаётган Қибрай туманида солиқ тўловчи сифатида рўйхатга олинган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами
“URFON” МЧЖ	11-0722/5131
“Маъмуржон ўғли” ХК	11-0722/5132
“HAZRATI SULTON” ХФ	11-0722/5133
“KAROMATBONU” ХФ	11-0722/5134
“Қибрай” хўжалик ҳисобидаги футбол клуби	11-0722/5135

Мазкур корхоналарнинг Давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалари (асл нусхаси), муҳр ва бурчак тамгалари, рўйхатдан ўтказилган таъсис ҳужжатларини бекор қилинади ҳамда барча даъво эътирозлар 1 ой муддат ичида Тошкент вилояти Қибрай тумани Ҳокимияти қошидаги фаолият кўрсатмаётган корхоналар билан ишлаш комиссияси (манзил: Тошкент вилояти, Қибрай тумани, Қибрай ш.ф.й., Зебунисо кўчаси, 1-уй) томонидан қабул қилинади. Ушбу манзилда 2007 йил 29 июнь соат 11.00 да кредиторлар йиғилиши бўлиб ўтади.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 8 июндаги 10-0718/6852-сонли ажримига асосан “WISTRONG INTERNATIONAL LTD” АҚШ компаниясининг ваколатхонасига нисбатан банкротлик иши кўзғатилган ва кузатув жараёни қўлланилган. Кузатув бошқарувчиси этиб Яққасарой туман ДСИ ходими А.Жўраев тайинланган. Кредиторларнинг 1-йиғилиши 2007 йил 18 июлда соат 15.00 да ўтказилади. Корхонага нисбатан талаб ва тақлифлар Яққасарой туман ДСИ биносида қуйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент ш., Фарҳод кўчаси, 6а-уй, туман ДСИ биноси, 3-қават, 318-хона. Тел. 50-99-87.

Хизматлар лицензияланган

Бухгалтерлар ва аудиторларни ўқитиш ва қайта тайёрлаш уқув-услубий маркази

ЎЗР Молия вазирлиги тасдиқлаган дастурлар бўйича курслар

АУДИТОРЛАРНИ ТАЙЁРЛАШ - 200 соат.
АУДИТОРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ - 60 соат.

Халқаро сертификатлаштириш (CAP) дастури доирасидаги курслар

МОЛИЯ ҲИСОБИ 1 - 60 соат.
БОШҚАРУВ ҲИСОБИ 1 - 60 соат.
СОЛИҚЛАР ВА ҲУҚУҚ - 60 соат.
АУДИТ - 60 соат.

“БОШЛОВЧИЛАР УЧУН БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ” курслари - 40 соат.

ЎУМнинг барча ўқитувчилари CAP ҳамда ЎЗР МВ сертификатлари соҳибдирлар

Тошкент ш., Ўзбекистон кўч., 49,
Тошкент давлат иқтисодий университетининг 10-қавати

132-17-26, 132-09-36, 133-86-41

Хизматлар лицензияланган

“AUDITOR ADVISER ASSISTANT”

АУДИТОРЛИК ФИРМАСИ

“ААА” ЕКИ “ТРИ А”

Директор: Судаков Андрей Геннадьевич

Биз Манфаатингиз йўлида Хизмат Қиламиз

Нархлар эҳтимолий йўқотишлардан насл! Барча турдаги аудиторлик хизматлари ҳамда:

- Бухгалтерия ҳисобини тўғри йўлга қўйиш
- Ҳисоб сибсати
- Солиқ солишга доир маслаҳатлар
- Бизнес-режа
- Солиқ текширувига тайёргарлик
- Солиқ текширувининг аудиторлик кузатуви
- Тендер савдоларини ўтказиш ва аудит
- Бухгалтерия ҳисобини юритиш
- Аудиторлар ва бухгалтерларни ҳамкорликка таклиф этамиз

www.a-a-as.narod.ru
Тел.: 137 0351, 103 9337
E-mail: Andrey.Sudakov.7@mail.ru

Хизматлар лицензияланган

«KITOV AUDIT»

МЧЖ шаклидаги аудиторлик фирмаси

Барча турдаги аудиторлик хизматларини кўрсатади.

Манзил: 180000, Қашқадарё вил., Китоб тумани, Генерал Жўрабек кўчаси, 2-уй

8(375) 54-27041
Тошкент ш.: 775-45-50, 276-97-01, 100-06-11

144 02 01
144 02 40

• РЎЙХАТЛАР

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 31 майдаги қарорларига асосан Шайхонтоҳур туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ					
Корхона номи	СТИР	Рўйхатдан ўтган санаси ва рақами	Қарор рақами	Манзили	
“MUSLIMA-MUNAVVAR” ХК	205654775	02.05.05 769-09	10-0704-6213	Жаҳонаро ўтар кўч., 9	
“ORIGINAL-GOLD” ХК	206232342	22.03.06 1155-09	10-0704-6213	Беруний кўч., 41	
“ROLE MODEL” МЧЖ	205917960	21.12.05 1023-09	10-0704-6217	М-15-4-46	
“JAVOHIR-A’ZAM” ХК	205006924	19.04.04 215-09	10-0704-6217	Каттабўғ 2-тор кўч., 27	
“ALI-MUZAFFAR-BIZNES”	205133244	28.06.04 204-09	10-0704-6215	Гулобод мавзеси, 5-17	
“SINTEZ KOM” МЧЖ	206569334	19.05.06 1248-09	10-0704-6215	Guilobod mavzesi, 5-24	
“FENIX VEST” ХК	206411412	14.04.06 1194-09	10-0704-6219	Г.Узоқов, 60А-153	
“ERDON-NOR”	202136923	12.02.97 187/2	10-0704-6219	Ходи-Тахташ кўч., 23	
“NAFTAN”	202175155	14.03.97 327/3	10-0704-6222	Ибн Сино-2, 13-24	
“INTERNATIONAL COSMETICS” ХФ	204696606	17.10.03 000009-09	10-0704-6222	С.Муталибов, 18	
“SHERZODBEK-SHAVKATBEK SAVDO”	205270186	12.11.04 477-09	10-0704-6223	Е.Бобохон кўч., 55	
“DON KIHOT” ХФ	204130186	14.08.02 805	10-0704-6221	Г.Узоқов, 2	
“AL-BURI” ХФ	204115529	29.07.02 727	10-0704-6214	Увайсий, 8	
“BEK SHAXZOD BIZNES” ХК	205772068	03.08.05 874-09	10-0704-6218	Зарқайнар кўч., 1-83	
“BUTSIFAL-NSHF” МЧЖ	205954694	09.01.06 1050-09	10-0704-6120	Г.Узоқов кўч., 2	
“PROLIX SERVIS” ХК	205856642	27.10.05 972-09	10-0704-6216	Бешёғоч, 8а	
“BALAND-M-SAVDO” ХК	205247015	18.10.04 438-09	10-0704-6216	А.Хўжаев кўч., 11-21	

Мазкур корхоналарнинг думалоқ муҳр ва штамплари бекор қилинади. Дебитор ва кредитор даъволари эълон чоп этилган кундан бошлаб 2 ой муддат ичида махсус комиссия томонидан Тошкент ш., А.Қодирий кўч., 7а-уй манзили бўйича жойлашган Шайхонтоҳур тумани Ҳокимиятида (2-қават, Тадбиркорларни рўйхатга олиш хонасида) қабул қилинади. Тел. 142-87-45.

Тошкент вилояти хўжалик суди томонидан Оҳангарон шаҳридан рўйхатдан ўтган қуйидаги корхоналарга нисбатан соддалаштирилган тартибда банкротлик иши кўзғатилди ва суд мажлисла-ри Тошкент вилояти хўжалик суди биносида ўтказилиши белгиланди:

Корхона номи	Банкротлик иши рақами	Кредиторлар йиғилиши санаси	Суд мажлиси муҳокамаси санаси
“OHANGARON YOSHLARI” ХФ	11-0722/5276	03.07.07 (10.00)	04.07.07 (10.00)
“Ўзбекистон” КК	11-0722/5275	03.07.07 (10.30)	04.07.07 (10.30)

Кредиторлар йиғилишида ушбу корхоналарни банкрот деб эътироф этиш ҳамда тугатиш бошқарувчиси номзодини тайинлаш масалалари кўриб чиқилади. Барча кредиторларнинг қуйидаги манзил бўйича кре-диторлар йиғилишида қатнашишларини сўраймиз: Тошкент вилояти, Оҳангарон ш., Холмуҳаммедов кўча-си, Оҳангарон шаҳар ДСИ биноси, 2-қават, 18-хона. Тел.: 645-57-41, 645-17-28.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 8 июндаги ажримларига асосан Сергели туманидаги кузатув таомили қўлланган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами
“SHANZOD MEMOR” ХФ	10-0715/6845
“QUALITY UNIPROM” МЧЖ	10-0715/6846
“INFORGOLAM” ХК	10-0715/6847

Мазкур корхоналар бўйича муваққат бошқарувчи этиб Сергели туман ДСИ ходими М.Ахмурзаева тайинланди. Кредиторлар томонидан билдирилаётган талаблар эълон чиққан кундан бошлаб ўттиз кун давомида қуйидаги ман-зилда қабул қилинади: Тошкент ш., Сергели тумани, 3-мавзе, Янги Сер-гели кўчаси, 6а-уй, туман ДСИ биноси, 2/6-хонада бўлади. Тел. 57-74-51.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 11 июндаги 10-0720/5947-сонли ҳал қилув қарорига асосан Уч-тепа туманидаги “IRISTON” ХФ уму-мий тартибда банкрот деб топишган. Ушбу корхона бўйича тугатиш бош-қарувчиси этиб О.Пулатова тайин-ланган. Корхонага тегишли думалоқ муҳр ва уч бурчакли тамгалар бекор қилинган. Даъволар 6 ой мобайни-да Тошкент шаҳар, Учтепа тумани, М.Шайхзода кўчаси, 1а-уй, 310-хо-нада қабул қилинади. Тел. 275-95-10.

"БИЗНЕС ВА КАДРЛАР" ЎХМ
"КЕНТ ИЮНАНИЛИ БУХГАЛТЕР"
ИХТИСОСИГИ + КОМПЬЮТЕРДА
"1С БУХГАЛТЕРИЯ"НИ ЎЗЛАШТИРИШНИ
ТАКЛИФ ЭТАДИ

Мутахассисларнинг
тайёёрлашнинг 14 йиллик тажрибаси.

Чегирмаларнинг катта тизими амал қилмоқда.
Сайрам кўч., 39а (Бўзбозорнинг ўнг томонида)
тел.: 387-60-40, 267-74-61, 68-79-56.

1С: Предприятие дастурлар тизими

Корхоналарни автоматлаштириш

1С® МОС КЕЛАДИ!

Сифат сертификати

Халқлар дўстлиги кўч., 42-уй, 206-хона. Тел. 173-24-37, 127-37-79 E-mail: plussoft@uzpak.uz

1С:Франчайзинг "PLUS SOFT"

- Янги Ҳисобварақлар режаси
- Бухгалтерия ҳисоби
- Омбор ҳисоби
- Иш ҳақи ҳисоб-китоби
- GAAPга созлаш

ООО KASHTAN-SYSTEM

АНАЛИТИЧЕСКИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
разработка, внедрение, сопровождение, обучение

АСУ-отдел кадров - управление персоналом
Банковская деятельность и технологии
Биржевые торговые площадки - "MERCURY-KS"
Делопроизводство+Документооборот
Корпоративные информационные системы, IT-безопасность
NET-технологии: ADO.NET, ASP.NET
1С 7.7 и 8.1 "Предприятие" SQL настройка под GAAP
Промышленные СУБД: MS SQL Server, Oracle, DB2 и др.

МЫ ЗА ПРОЦВЕТАЮЩИЙ УЗБЕКИСТАН!

г.Ташкент, ул. Дружбы народов, 23А, офис 404
Тел.: (+99898) 300-35-57
E-mail: kashtan-uz@mail.ru

1С: ПРЕДПРИЯТИЕ дастурлар тизими

1С® TELEPORT

7.7 ва 8.0 лицензион версиялари
локал ва тармоқ ечимлари

Хўжалик ҳисобидаги
ва бюджет корхоналарининг
ҳисобга олиш ва
бошқарув функцияларини
автоматлаштириш

Компаниянинг шиори
ва мақсади:
"Буортмачининг
умидларини оқлаш"

тезкор
малакали
сифатли
етказиб бериш
татбиқ этиш
ўқитиш
кузатув

ишлаб чиқариш
бухгалтерия
савдо
иш ҳақи
молия
ҳисоботлар
кадрлар
омбор
ва б.

Тошкентдаги тел.: 137-49-20, 137-49-21, 137-10-63, teleport@1c.uz, "Ҳ.Олимжон" м.б., "Ранглиметаллойд" биноси, 414-хона
Самарқанддаги "ДАСТУР-САМ" ШК (3662) 34-14-76, dastursam@mail.ru;
Қўқондаги "ORIENT INTEX" ШК: (37355) 2-33-69, 3-14-72, (590) 556-24-94, orient_intex@mail.ru, батафсил маълумотлар WWW.1C.UZ сайтида

Бозорда 12 йил

1С: ФРАНЧАЙЗИНГ

"BEKASPLUS.BIZ"
дастурлаш гуруҳи
ТАКЛИФ ЭТАДИ **BEKASPLUS.BIZ**

бизнесни автоматлаштириш
вазифаларининг комплекс ечими

ЯНГИЛИК!
Бухгалтерия ҳисобини юриштининг ўзбек стандартига созланган

1С предприятие 8.0,
дастурининг ноёб конфигурацияси

Мутахассисларимиз мижознинг ҳар қандай хоҳиш ва талабларини инобатга олган ҳолда буортмага ишлайдилар.

Биз муаммоларингизни ҳал этишда ёрдам берамиз!

Манзил: Фетисов кўч., 1/1
Тел.: 191-60-63, 168-58-99, 108-59-63
E-mail: bekasplus@mail.ru

1С®:ПРЕДПРИЯТИЕ

Базавий версиялар
Стандарт ва малака
версиялари
Тармоқ версиялар
SQL учун версиялар

- Корхоналар фаолиятини автоматлаштириш
- 1С фирмаси дастурларини етказиб бериш
- Намунали конфигурацияларни жорий этиш
- Ихтисослаштирилган конфигурацияларни ишлаб чиқиш
- Ўрнатиш, ўқитиш, жойга бориш

- Бухгалтерия
- Иш ҳақи ва кадрлар
- Савдо ва омбор
- Молиявий режалаштириш
- Солиқлар ва ҳисоботлар
- Ишлаб чиқариш ва хизматлар

1С:ФРАНЧАЙЗИНГ «UniSOFT»

Амалий дастурий таъминот бўйича мажмуавий хизмат кўрсатиш

173-95-95, 173-30-18, 186-30-18, 173-97-12, 278-97-41

Манзил: Тошкент ш., Катторол кўч., 60, 705-хона

Тошкент шаҳар хўжалик судининг ҳал қилув қарорларига асосан
Ҳамза туманидаги банкрот деб эълон қилинган корхоналар
РЎЙХАТИ

Корхона номи	Қарор рақами	Санаси
"CHAMBARLI TOSH" МЧЖ	10-0710/2516	03.04.07
"XOTAM QURILISH" МЧЖ	10-0710/2517	03.04.07
"BULDING MEDIA" МЧЖ	10-0716/2631	18.04.07
"ORION SUN" МЧЖ	10-0716/2632	18.04.07
"SERPAK STROY" МЧЖ	10-0716/2633	18.04.07
"BUNYODKOR-QURILISH SERVIS LUKS" МЧЖ	10-0716/2634	18.04.07

Ушбу корхоналарнинг думалоқ муҳр ва бурчак муҳрлари топилмаганлиги
муносабати билан бекор қилинади.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 19 июндаги қарорла-
рига асосан Мирзо Улуғбек туманидаги умумий тартиб бўйича
банкрот деб эътироф этилган ва тугатишга оид иш очилган
корхоналар **РЎЙХАТИ**

Корхона номи	СТИР	Қарор рақами
"BLUE BASKIT" МЧЖ	205212368	10-0705/2678
"SAFEMIR BIZNES" ХК	204554394	10-0705/2679
"KAPITAL BUILDING" ШК	205153204	10-0705/2680

Мазкур корхоналар бўйича тугатиш бошқарувчиси этиб Мирзо Улуғбек туман
ДСИ ходими З.Ахмедов тайинланган. Корхоналарнинг топширилмаган думалоқ
муҳр ва бурчак штамплари бекор қилинди. Ушбу корхоналарга талаб, так-
лиф ва эътирозлар эълон босилган кундан бошлаб 2 ой давомида Тошкент
ш., Раҳматуллин кўчаси, 314-уйда жойлашган Мирзо Улуғбек туман ДСИ
биносининг 418-хонасида қабул қилинади. Тел.: 162-23-94.

Тошкент вилояти хўжалик судининг 2007 йил 28 майдаги 11-0706/3982-
сонли ҳал қилув қарорига асосан Охангарон шаҳридан рўйхатдан ўтган "KAVSAR-
ELIT" ХК (СТИР 205008454) ҳамда 2007 йил 11 июндаги 11-0706/4381-сон-
ли ҳал қилув қарорига асосан "OHANJARON JAHON SAVDO" ХК (СТИР 205857507)
банкрот деб эътироф этилган ва тугатилмоқда. Корхона бўйича тугатиш
бошқарувчиси этиб Охангарон шаҳар ДСИ ходими Б.Хайдаров тайинланган. Барча
даъволар эълон босилган кундан бошлаб 1 ой давомида қуйидаги манзилда
қабул қилинади: Тошкент вилояти, Охангарон шаҳри, Холмухамедов кўчаси,
Охангарон шаҳар ДСИ биноси. Тел.: 645-57-41, 645-17-28.

ALFAKOM 1С®

ягона ўқув маркази

Курсни тугатгандан сўнг Сиз:

қуйидаги курсларни
таклиф этади:

→ "Янгича бухгалтерия:
бухгалтерия ҳисобини
Ўзбекистоннинг янги
стандартлари бўйича
автоматлаштириш"

→ "Замонавий
бухгалтер"

ШУНИНГ ДЕК:

"1С" лицензион дастурининг 2006 йилги ЮТУҚЛИ ЎЙИНИДА иштирок этасиз

www.buh.uz сайтидаги "Ўқитиш, иш" ёпиқ бўлимига кира olasiz

Манзилимиз: Тошкент ш., Афросиёб кўч., 2, 2-қават, "Баракат-марказ". (Мўлжал: "Космонавтлар" м.б., "Жемчуг" дўкони)

152-25-75

152-21-65

Савдо менежерлари ва савдо агентлари танловини эълон қиламиз

108-30-71

ТАШКИЛИЙ ТЕХНИКАНИ
таъмирлаш ва тезкор
хизмат кўрсатиш

- ✓ Нусха кўчириш техникасини
тўлдириш ва таъмирлаш.
- ✓ Дастурий таъминот ўрнатиш.
- ✓ Ҳар қандай мураккабликдаги
маълумотларни узатиш
тармоқларини монтаж қилиш.

E-mail: odiseyalt@mail.ru Тел.: 139-17-87
119-38-29

- ✓ 2d Графика.
- ✓ Ландшафт.ли дизайн.
- ✓ Интерьер, экстерьер дизайни.

Тошкент вилояти хўжалик
судининг 2007 йил 8 июндаги
ажримларига асосан Оққўрғон
туманидаги кузатув эълон
қилинган фермер хўжаликлари
РЎЙХАТИ

Корхона номи	Ажрим рақами
"Эгам ота" ФХ	11-0715/5003
"Нафис-фарм" ХК	11-0715/5000
"Чарос-Люкс" ФХ	11-0715/4999
"Даврон" ФХ	11-0715/4998
"Шавкатбек" ФХ	11-0715/4997
"Осиё" ФХ	11-0715/4996
"Турон-Ф" ФХ	11-0715/4995
"Раёно Илёс қизи" ФХ	11-0715/4994
"Ашуров Обид" ФХ	11-0715/4993
"Жўрабой ота" ФХ	11-0715/4992
"Дилобархон Турдубоева" ФХ	11-0715/4991
"Умринисо" ФХ	11-0715/4990
"О.Жўрабой ота" ФХ	11-0715/4989
"Фароғат Икром қизи" ФХ	11-0715/5002
"Улжабой ота" ФХ	11-0715/5001

Мазкур корхоналар бўйича кузатув
ишлари бошланди. Муваққат бошқарувчи
этиб Оққўрғон туман ДСИ ходими Л.Аб-
дураимов тайинланди. Кредиторларнинг
1-йиғилиши 2007 йил 27 июнь соат 10.00
да Тошкент вилояти, Оққўрғон тумани,
Охунбобоев кўчаси, 3-уй, 7-хонада ўтқа-
зилади. Мўлжал: Оққўрғон туман ДСИ
биноси. Тел.: 55.21-034, 55.21-755.

РЎЙХАТЛАР

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 8 июнда ҳал
қилув қарорлари чиққан Учтепа туманидаги фаолият
кўрсатмаётган корхоналар **РЎЙХАТИ**

Корхона номи	Қарор рақами	Манзили
"NOMIRAN" МЧЖ	10-0714/5551	Гулистон 1-тор кўч., 16
"RENESSANS KAMOLA" ШК	10-0714/5552	Лутфий кўч., 10
"SAIPRO SINO" МЧЖ	10-0714/5553	Уйғур тор кўч., 53
"VIKI NAD PPLUS" ХК	10-0714/5555	Чилонзор 12-1-43
"GLORIOUS MOTHERLAND" МЧЖ	10-0714/5556	Зиё-Саид кўч., 104а
"SAFE ROOF BIZNES" ХК	10-0714/5558	Курувчи кўч., 77
"YODGOR SAVDO" ХФ	10-0714/5559	Курилиш кўч., 42
"NIZOMXON" ХФ	10-0714/5560	Шароф кўч., 18
"ILYA ALEKS" МЧЖ	10-0714/5561	Чилонзор 12-57-25
"RASH MILK PLUS" ХК	10-0714/5562	Чилонзор 14-14-62
"ABS MOTORS" ХФ	10-0714/5563	Хондамир 4-тор кўч., 44

"QANDOLAT SERVIS" МЧЖ	10-0714/5564	Байрок 1-тор кўч., 40
"ALP-SHANS" ХФ	10-0714/5565	Чилонзор 30-26-57
"UMID QUVONCHI" ХФ	10-0714/5566	Иброҳимов кўч., 26
"TRANS KANL SERVIS" МЧЖ	10-0714/5567	Чилонзор 23-18-77
"YODGOR OTA FARMESEVT" МЧЖ	10-0714/5569	Табрик кўч., 52
"HUMO BAXT SAVDO" ХФ	10-0714/5570	Саодат кўч., 57
"IBROHIM FARANGIZ" ХФ	10-0714/5571	Махорат кўч., 103

Мазкур корхоналарнинг тўрт бурчак тамға ва думалоқ муҳрлари бекор
қилинди. Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб 2 ой давомида Уч-
тепа тумани Ҳокимияти 1-қават, 4-хонада қабул қилинади.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2007 йил 11 июндаги ҳал
қилув қарорларига асосан Пискент туманидаги банкрот деб
эътироф этилган ва тугатиш ишлари бошланган
корхоналар **РЎЙХАТИ**

Корхона номи	Қарор рақами
"Dilsant sanoat servis" МЧЖ	11-0706/4384
"Arsinal argo" МЧЖ	11-0706/4383
"Замин" ХИЧК	11-0706/4385
"Хуршид текс сервис" ХК	11-0706/4382

Мазкур корхоналарнинг думалоқ муҳр, бурчак тамғаси ҳамда бир-
ламчи таъсис ҳужжатлари ва давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги
гувоҳномалари бекор қилинади. Кредиторлар талаблари 2 ой муддат
ичида қабул қилинади. Кредиторларнинг 2-йиғилиши 2007 йил 10 август
соат 10.00 да Тошкент вилояти, Пискент тумани, Бобур кўчаси, 66-уй,
2-қават, 16-хонада ўтказилади.

**ТИББИЙ
ХИЗМАТЛАР
КЎРСАТУВЧИ,
ДОРИВОР
ВОСИТАЛАРНИ
ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ
ВА СОТУВЧИ
КОРХОНАЛАРНИ
УШБУ РУКНДА
ИШТИРОК
ЭТИШГА ТАКЛИФ
КИЛАМИЗ**

“Панорама.
Товарлар ва хизматлар”
руқни “Premier-press”
реклама агентлиги
томонидан тайёрланди.
Тел.: 144-02-01,
144-02-40.

PR 564 **“ALFA-DENT” ХФ**
клиникалар тармоғи
• Тишларни даволаш ва протезлаш
• Юзнинг косметик жарроҳлиги, пирсинг
Тел.: 152-37-33, 54-24-24
Госпитал бозор ёнида ЦУМ ёнида

“Melanj” МЧЖ хизматларини кўрсатади
ХОНАЛАРГА САНИТАРИЯ ИШЛОВИ БЕРИШ
• **Дезинсекция** (суварақлар, чивинлар, кумурсқалар, пашшалар, каналар ва б.ни йўқ қилиш)
• **Дератизация** (каламус ва сичқонларни йўқ қилиш)
Бутун Ўзбекистон бўйлаб бир марталик ишлов беришлар ва йиллик хизмат кўрсатишга шартномалар тузамиз
Аъло натижа ва хизматларнинг юқори сифатли бўлишини кафолатлаймиз
Тел.: 162-36-48, 127-63-38

www.apteka.uz
САЙТИДАГИ

**БАРЧА МАЪЛУМОТЛАР
СОҒЛИККА ОИД**

**ЖИВИТЕ ДОЛГО И
КОМФОРТНО!**

Цинарикс

Обладает комплексным воздействием

- Стимулирует выделение желчи – рекомендуется при дискинезии, хроническом холецистите и других заболеваниях желчевыводящих путей.
- Защищает клетки печени и почек от неблагоприятного действия алкоголя и других токсических веществ, показан при гепатитах
- Способствует понижению содержания жиров в организме, показан при ожирении
- Снижает уровень холестерина в крови, показан при атеросклерозе
- Усиливает моторную деятельность кишечника – прекращает вздутие живота, запоры, тошноту, восстанавливает аппетит
- Цинарикс обладает хорошей переносимостью и практически полным отсутствием побочных эффектов. Это позволяет принимать Цинарикс продолжительное время без опасения нежелательных явлений.

Pharmed

тел.: 399-55-00

ҚОМАТИНГ ШАМШОД...

Хар йили мамлакатимизда минглаб кишиларнинг суяклари остео-пороз ёки суякларнинг ингичкала-шиши туфайли синади. У модда-лар алмашинувининг бузилиши билан боғлиқ ғоятда кенг тарқал-ган касаллик бўлиб, асосан ўрта ва кекса ёшдаги аёлларда учрайди. Бу хасталик тананинг орқа томонида кучли оғриқлар, арзимаган шика-стланишда суякларнинг (айниқса тос суяги ва қовурғанинг) синиши, шунингдек умуртқаларнинг қийша-йишига сабаб бўлади.

этиш нақадар оғир. Сон ва умурт-қа бўйинларининг синиши айниқ-са кучли оғриқ беради. Синган суяк берадиган оғриқ – масаланинг фақат бир томони. Синиш натижасида организмнинг қаршилиқ кўрсата олиши камаяди, демак, юқумли касалликлар, эмболия (лимфатик қон томирларнинг ўпкага қон ке-лишига ҳалақит берадиган даражада тўсилиб қолиши) ва ҳатто ўлим эҳтимоли ошади. Бундай суяк си-нишидан беморларнинг дастлаб-ки йил мобайнида вафот этиши 30,8

- 55 ёшдан ошган аёл ва эркак-лар;
- танаси ингичка тузилишга эга бўлган кишилар;
- ўтириб ишлайдиган кишилар;
- бефарзанд аёллар;
- чекувчи ёки сурункали ичув-чи кишилар;
- ҳаётининг охириги йилларида сон суяги синган кишининг авло-ди;
- узок вақт антиконвульсант, колестирамин, гепарин, тиреоид препаратларнинг катта дозалари, преднизолон, дексаметазон, кор-тизон сингари дориларни қабул қилган киши;
- лактозани ҳазм қила олмай-диган ёки бутун умр кальцийни кам олган киши.

Умр давомида суяклар доимо ўзгариб туради: эски суяк модда-си емирилади ва йўқ бўлади, янги суяк моддаси ҳосил бўлади. Ўрта ва кекса ёшдаги кишиларда, айниқ-са жинсий гормонлар ҳосил бўлиши сезиларли пасайганидан кейин емирилиш жараёнлари тикланиш устидан голиб кела бошлайди. Суяклар ингичкалашади, уларга му-стаҳкамлик ва қаттиқлик бағишлай-диган минерал моддаларнинг (каль-ций, магний, фосфат) тақчиллиги ҳис этилади ва осон синади.

Бироқ репродуктив гормонлар-нинг етишмаслиги – суяклар ингич-калашишининг ягона сабаби эмас. Стероид препаратларни мунтазам қабул қилиш (масалан, ревматик артрит, қизил тусдаги тери сили ёки бошқа яллиғланиш ва аутоиммун хасталикларда), қалқонсимон без ишлаб чиқарадиган ёки организм-га дори кўринишида келиб туша-диган ортиқча тироксин, кальцийни етарлича истеъмол қилмаслик, қаҳва ва газланган ичимликларга ружу қўйиш – буларнинг ҳаммаси суяк-ларни ингичкалаштириши мумкин. Бундан ташқари, кекса ёшли киши-ларда намоён бўладиган остеопо-розга ирсий мойиллик ҳам мавжуд (эслаб кўрингчи, ота-онангизда ар-зимаган зарбдан суяк синишлари бўлганми).

Касаллик Д витамини билан биргаликда кальций препаратлари билан даволанади. Бироқ ушбу услубият хар доим ҳам мақбул на-тижа беравермайди, чунки суяк-лар емирувчи хужайралар таъси-рида емирилишда давом этади. Бунга тўсик яратишда алоҳида мод-далар – даволашнинг «олтин стан-дарт» деб аталадиган бисфосфо-натлар ёрдам беради. Улар суяк-ларнинг касалланган участкаларига тез тушади ва ҳимоя плёнкасини бунёд этиб, касалликнинг ривож-ланишига йўл қўймайди. Бироқ дориларни кўп миқдорда мунтазам қабул қилиш кишининг ҳаёт кечи-риш сифатини ёмонлаштиради, бошқа тизимлар ва органларга салбий таъсир кўрсатади. Шу са-бабли бугунги кунда постменопа-узал остеопонозни даволаш учун энг самарали ва қулай препарат бўлиб «Бонвива» препарати (иш-лаб чиқарувчи Ф.Хоффманн-Ля Рош Лтд, Швейцария) ҳисобланади. «Бонвива» – сурункали касалликни даволаш учун ягона препарат, у бир ойда фақат 1 мартагина қабул қилинади.

Бутун дунё нафақат самарали, балки бемор учун ғоятда қулай бўлган препаратлар яратиш усти-да ҳам ишлаяпти. Ф.Хоффманн-Ля Рош (Швейцария) ва ГлаксоСмит-Кляйн (Буюк Британия) компани-яларининг ҳамкорлиги натижаси-да айни шундай – ҳақиқатан сама-рали, қулай қабул қилиш режими-га эга, беморларнинг даволанишга бўлган қайфиятини анча оширадиган препарат яратилишига муваффақ бўлинди. Бироқ ўзингизни ўзингиз даволаш билан шуғулланманг, ал-батта мутахассисларга мурожаат қилинг.

Остеопороз соҳасининг етакчи мутахассислари ёшлиқданок со-ғлом, нормал ҳаёт тарзига амал қилиш, тўлақонли ва тўғри овқат-ланиб, хар кунги рационга кальций, оксил ва витаминлар билан бой та-омларни қиритиш, шунингдек жис-моний фаоллиқни (пиёда юриш, рақсга тушиш ва ҳоказо) эсдан чи-

қармаслик кераклигини таъкидлай-дилар. Зеро айти шу мураккаб бўлмаган қоидалар соғлиқ, ишлаш қобилияти ва бардамликни узок йиллар давомида сақлаб қолишда ёрдам беради. Чайир мушаклар нафақат умуртқа ва суякларни тўғри ҳолатда тутиб туради, балки муво-занатни сақлаб қолиш ва, биноба-рин, жароҳат олишларга йўл қўйма-лик имконини ҳам беради.

Кальцийнинг бир кеча-кундуз-ги меъёри – 1400 мг. Бу бир литр кефир ёки сут демакдир. Таркибида кальций энг кўп нараса эса ... од-дий сельдерейдир.

Яна бир муҳим жиҳат: остеопоноз сунъий бўғимлар ёки суяк имплан-тантларини ўрнатиш чоғида жар-роҳларнинг ишини анча қийинлаш-тиради, чунки турли асоратлар, шу жумладан суякларнинг қайта синиш-лари ва имплантантларнинг шика-стланишлари юзага келади.

Остеопороз – ривожланишининг олдини олиш мумкин бўлган жуда кам учрайдиган касалликлардан би-ридир: остеопоноз (суяк массаси зичлигининг озгина камайишини) ўз вақтида ташхислаш ва даволаш суяк массасининг йўқолишига йўл қўймайди ва патологик синишлар юзага келишининг олдини олиш-да ёрдам беради.

Суяк тўқимаси зичлигининг ҳола-ти тўғрисида ишончли баҳо бериш имконини берадиган ягона усул – денситометрия ҳисобланади. Ушбу усул ультратовушли остеодегсито-метр ёрдамида остеопонознинг мав-жудлиги ва унинг даражасини, суяк синишларининг юзага келиш хата-рини аниқлаш имконини беради.

Тошкентда «Остеопорозга
– йўл йўқ!» телефон
линиялари ишлай бошлади
+99871 133-41-41,
162-47-03

Телефон линияси орқали етак-чи мутахассислар маслаҳат бе-радилар. Улар остеопонознинг олдини олиш, уни ташхислаш ва даволаш билан боғлиқ хар қан-дай саволга жавоб берадилар.

Остеопороз натижасида юзага келади умурутқаларнинг қийшай-иши гавдани тутиб туришининг ўзга-риши ва букчайиб қолишга олиб ке-лади (сурагга қаралсин).

Жаҳон статистикасининг гувоҳлик беришича, 50 ёшдан ошган аёллар-нинг тахминан хар учдан бири ва хар саккиз эркакдан бирининг су-яклари остеопоноз билан боғлиқ равишда синади. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумот-ларига қараганда, остеопоноз аҳамиятига кўра соғлиқни сақлаш-нинг иккинчи муаммоси ҳисобла-нади (биринчи ўринда юрак-қон томир касалликлари туради).

Остеопорознинг оқибатлари даҳшатли бўлиши мумкинлигини ҳис

дан 35,1 фоизга қадар бўлади. Суяк синишидан кейин яшаб қолганлар-нинг 78 фоизи бир йил мобайни-да ва 65,5 фоизи икки йил мобай-нида доимий қаровга муҳтождир. Ҳозирги вақтда остеопоноз жуда кўп ҳолларда ўлим билан тугайдиган касаллик ҳисобланиши ажабланарли ҳол эмас.

Хар биримизнинг суякларимиз кексайганимиз сари ўз кучини йўқо-тади ва ингичкалашади. Бу ҳол кексаликнинг муқаррар йўлдоши-дир. Дарвоқе, бу нормал ҳолат бўлиб, остеопоноз деб аталади. Бироқ хавфли босқичга етиб, у остеопонозга айланади. Ушбу ха-сталиқдан аввал қуйидагилар ха-вотир олишлари керак:

“INTERKABEL” МЧЖ“АНДИЖОНКАБЕЛЬ” ОАЖ ҚҚ РАСМИЙ ДИЛЕРИ **таклиф этади****КАБЕЛЬ-ЎТКАЗГИЧ
МАҲСУЛОТИ**ишлаб чиқарувчи “Андижонкабель”
ОАЖ ҚҚ нархларида**СЕТКАлар**Хак тўлаш исталган шаклда
латунли тўқилган (никель, бронза,
зангламайдиган ва рухланган пўлатдан)Товар
сертификатланган
Тошкент, Паркент кўч., 30В (мўлжал Паркент бозори)
Тел. 169 4314, факс 169 4390**Официальный дистрибьютор в Узбекистане**

miz1958@yandex.ru

“WESSEN”

www.wessen.ru

- ЛАМПЫ - ЛОН 60, 100, 150, 200, 300, 500 • ДРЛ 125, 250, 450 • ЛД 20, 40 ватт
- Бактерицидные ЛД-30 (0,9 м), ЛД-40 (1,2 м)
- СВЕТИЛЬНИКИ для потолков «Армстронг» (4x20) - пылевлагозащитные (2x40, 2x20), открытые (1x40, 2x40), точечные, щитки освещения - 6, 8, 10, 12, 15 мест
- СЕНСОРНЫЕ ВЫКЛЮЧАТЕЛИ-РЕГУЛЯТОРЫ «САФИР» 2503, дистанционное управление пультом, 10 программ
- ВЫКЛЮЧАТЕЛИ И РОЗЕТКИ - (Россия) “WESSEN”, гарантия 2 года, 250 наименований серии РОНДО, ПРИМА, РОНДО IP-44, ХИТ, W-45, WESSEN-59
- БЛОКИ ЗАЩИТЫ ламп «ГРАНИТ» увеличивают срок службы в 5-7 раз
- ЛЮМИНЕСЦЕНТНЫЕ ЛАМПЫ - 26 ватт, эконом-класс
- ТАЙМЕРЫ для САНУЗЛОВ - включает вентилятор через 30 сек., выключает через 5 минут
- ПАТРОНЫ - настенные с фотоэлементом, автоматы 16, 20, 25, 32, 40, 50, 63, 80, 100 А
- СВЕТОРЕГУЛЯТОРЫ «АГАТ» - мощностью 600, 1000, 1500 ватт работают с обычными клавишными выключателями
- СВАРОЧНАЯ ОМЕДНЕННАЯ ПРОВОЛОКА - для кемпи d-0,8, 1,2, 1,6 мм

139-83-74, 300-38-21,
167-87-20, 139-47-19С продукцией можно ознакомиться на
www.sitash.uz

PR_090_07

**ТОМ ЁПИШ материали
ва ГИДРОИЗОЛЯЦИОН****ПОЛИИЗОЛ**(фольгали, турли ранглар сепилган,
икки томонлама плёнка билан қопланган)Ишлаб чиқарувчидан
ЭНГ АРЗОН НАРХЛАРДА**ТОМ ЁПИШ ВА ГИДРОИЗОЛЯЦИОН
ИШЛАРНИ** бажарамиз

Тел.: 55-74-09, 55-64-53, 449-28-53. E-mail: adrant@ars-inform.uz

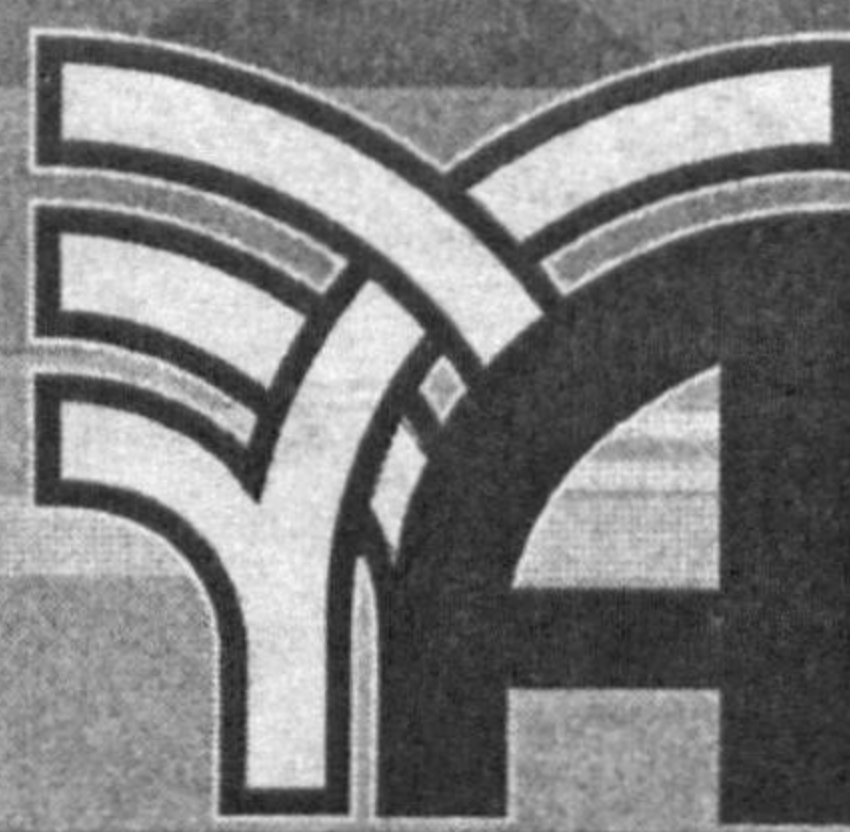
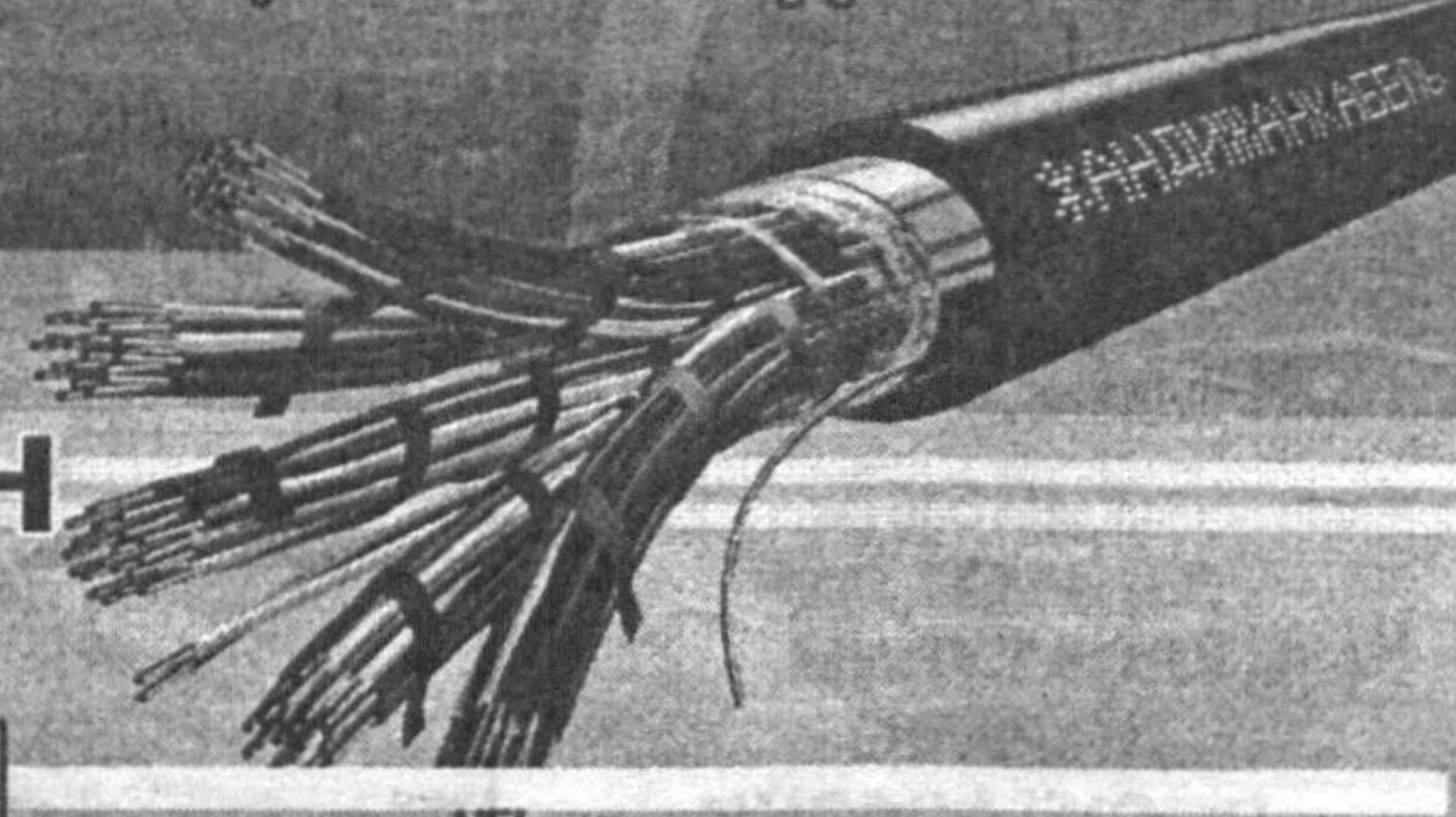
ЎЗР САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИНING МАРКАЗИЙ АРХИВИ
ҚУЙДАГИ ХИЗМАТ ТУРЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

- Сақлаш учун корхоналар ҳужжатларини қабул қилиш
- Ҳужжатларга илмий-техник ишлов бериш (йўқ қилиш)
- Бухгалтерия ҳужжатларини муқовалаш

Бизнинг манзил: Тошкент ш., Бухоро кўч., 6-уй
Тел.: 132-25-40, 133-26-90 arhivtp@rambler.ru(мўлжал: Амир Темур хийбони, шаҳар статбошқарма биноси
орқасида, ЎЗР Савдо-саноат палатасининг 2 қаватли биноси,
“UNITEL” биноси рўпарасида)

Товар сертификатланган

МДХдаги ЭНГ ЙИРИК ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАРДАН БИРИ

**АНДИЖОН
КАБЕЛЬ
ЗАВОДИ**

ТОВАР СЕРТИФИКАТЛАНГАН

**РЕАЛ НАРХЛАР БЎЙИЧА
СИФАТ ВА КАФОЛАТ**

Тошкент ш., М.Жалил кўч., 92. Тел.: 267-63-93, 267-63-30, e-mail: tashkent@ak.uz, www.cable.uz

BMZ
«Красный Октябрь»**MITTAL STEEL TEMIRTAU**
Магнитогорский
металлургический комбинат**Катанка (ММК)** 5,5-6,5 мм, ст.3 марки сталей**КРУГ** от 14 до 300 мм 3сп, 20-70, 20Х-40Х, 18ХГТ**Круг жаропрочный** - 50-210 мм 20-30Х13**ЛИСТ** МІТТАЛ Г/к Х/к 2-2,5-3-4-5-6-8-14-25-30-100 мм ст.3сп, 40Х, 65Г, 09Г2С 08КП 1,0 - 1,4 мм**Лист рифлёный** МІТТАЛ ст3сп.5 4x1250x6000мм**ТРУБА** котловая 28x3,0 мм 12Х1МФ**Лист нержавеющей** 1,5-3,0 мм 12Х18Н10Т

т/ф: 361-35-61, 55-76-74, 54-94-95 e-mail: vklim_70@mail.ru

PR_126_07

Тадбиркорликни ахборот жиҳатдан қўллаб-қувватлаш «Zakovat» жамоат фондининг 2006 йилдаги фаолияти тўғрисида

«Zakovat» ТАЖҚҚЖФ ўзининг уставда белгиланган мақсад ва вазифаларига мувофиқ 2006 йилда қуйидаги йўналишлар бўйича тадбиркорликни ахборот жиҳатдан қўллаб-қувватлашни амалга оширди:

1. Тадбиркорликни бутунжаҳон Интернет тармоғи орқали ахборот жиҳатдан таъминлашга қўмаклашиш ишлари давом эттирилди (rs.uz, artea.uz лойиҳалари устида иш-лаш, янги лойиҳа – restoran.uz).

2. «Zakovat» фонди муассис ҳисобланган (бошқа давлат, жамоат ва ҳўжалик тузилмалари билан бир-галикда) «Солиқ ва божхона хабар-лари», «Налоговые и таможенные вести», «Банк ахборотномаси», «Бан-ковские ведомости» ва «Частная собственность»-«Менинг мулким» газеталарини чиқариш амалга оши-рилди.

3. Фонд ва «Солиқ ва божхона хабарлари» газетаси тахририяти томонидан газета материаллари ва газетада чоп этилган солиқ қонун-чилигига доир қонун ҳужжатлари мат-нларини компьютер маълумотлар базаси шаклидаги электрон ташув-

чида тарқатиш амалга оширилди.

4. Ўзбекистонда ҳўжалик фаоли-ятини юритиш шарт-шароитини тар-тибга солувчи ҳуқуқий ҳужжатлар-дан кенг фойдаланишни таъминлаш мақсадида қатор давлат ҳокимия-ти ва бошқаруви органлари, Савдо-саноат палатаси, Бухгалтерлар ва аудиторлар уюшмаси, Аудиторлар палатасига электрон ахборот-ҳуқуқий маълумотлар базалари бепул тақ-дим этилди.

5. Солиқ мавзусидаги телекўрса-тувлар тайёрланди.

6. Солиққа тортиш, бухгалтерия ҳисоби ва бошқа масалалар бўйи-ча адабиётлар кутубхоналар ва олий ўқув юртларига тарқатилди.

7. Россия ва Евросиё иқтисодий ҳамжамиятидаги бошқа давлатлар-нинг бўлғуси инвесторлари инвес-тиция муҳити тўғрисидаги ахборот билан таъминланди (CD-дискларда).

8. Олий ўқув юртларини юридик ва иқтисодий мутахассислар бўйи-ча тугаллаётган талабалар ҳуқуқий ахборот билан таъминланди.

9. Тадбиркорларнинг товарлар ва нархлар бўйича маълумотларни эр-

кин олишлари таъминланди:

– Ўзбекистон Республикаси Ва-зирлар Маҳкамасининг 2003 йил 30 сентябрдаги 416-сон қарорига му-вофиқ ДБК ва ТИАИСВ томонидан нашр этилаётган Нарх маълумотлари бюллетени тарқатилди;

– товар гуруҳлари бўйича маъ-лумотлар базалари ва интернет сай-тлари яратилди.

10. Савдо-саноат палатасига «Ўзбекистон Республикасида бизнес учун ахборотлар-2006» кўргазмасини ташкил этишда қўмаклашилди.

11. Солиқ маданиятини ошириш бўйича ахборот-реклама фаолияти олиб борилди:

– «Пойтахт» ахборот радиоси фаолиятида иштирок этилди;

– солиқларга доир ҳуқуқий онг-ни оширишга қўмаклашувчи теле-ва радио реклама роликлари тай-ёрланди;

– радио эшиттиришлар ва теле-кўрсатувлар тайёрлашни ташкил этишга қўмаклашилди.

12. Миллий Интернет-ресурслар-ни тарғиб қилиш бўйича ОАВда рек-лама ташкил этилди.

Фондининг 2006 йил учун йиллик молиявий ҳисоботи (минг сўмда)

Фонд баланси 01.01.2007 йилда

А К Т И В

Асосий воситалар:

Дастлабки тиклаш қиймати 13122,6
Эскириш 7243,8

Қолдиқ қиймат 5878,8

Узоқ муддатли инвестициялар 57150,0

Ишлаб чиқариш захиралари 595,8

Бошқа активлар 11230,9

Баланс активи бўйича жами 74855,5

П А С С И В

Устав капитали 3000,0

Тақсимланмаган фойда 115,9

Фондининг асосий воситалари 5878,8

Мақсадли молиявий тушумлар 31729,6

Бошқа пассивлар 34131,2

Баланс пассиви якуни 74855,5

«Ким Аудит» аудиторлик фирмаси

Фондининг 2006 йил учун фаолиятини аудиторлик текширишини ўтказди ва «молиявий ҳисобот барча муҳим жи-ҳатларда фондининг молиявий аҳо-лини тўғри акс эттиради», деган

хулосага келди.

Фонд харажатларининг умумий суммаси 215075,4 минг сўмни ташкил этди, шу жумладан:

– маъмурий харажатлар – 33443,7 минг сўм;

– иқтисодий-ҳуқуқий мавзудаги босма маҳсулотларни бепул тарқатиш – 5955,6 минг сўм;

– электрон ҳуқуқий тизимларни бепул тарқатиш – 169131,1 минг сўм;

«Инфо-Бизнес 2006» кўргазмаси-ни ташкил этишга қўмаклашиш – 1000,0 минг сўм;

Солиқ қонунчилигига доир ахборот-ни тарқатиш учун компьютер техника-сини тақдим этиш – 2751,7 минг сўм.

«Ким Аудит» аудиторлик фирмаси директори Ким Л.А. хулосасига кўра «маблағлардан мақсадсиз фойдала-ниш далиллари аниқланмади».

2006 йилда Фондга ихтиёрий эҳсонлар қилинмаган, тадбиркорлик фаолиятидан даромад олинмаган.

2006 йилда фондининг Уставига ўзгартишлар ва/ёки қўшимчалар киритилмаган, фонд органларида ўзгартишлар бўлмаган.

**Ижрочи директор
М.ЗАЙНУТДИНОВ.****Иқтисодий-ҳуқуқий газета
НОРМА МАСЛАХАТЧИ**СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ
ҲУҚУҚБОШ МУҲАРРИР
ФАРҲОД ҚУРБОНБОВТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
100000, Тошкент ш.,
Ҳ.Олимжон майд., 10а.
E-mail: normapress@mail.ruНашр учун масъул:
Фарҳод
Қурбонбоев

Муаллифлар фикри доим ҳам тахририят нуқтаи-назарига мос келмавермайди. Чоп этилган тавсиялар, тушунтириш-лар, жумлалар, фактлар, статистик маълумотлар, реклама эълонларининг аниқлигига жавобгарлик материал муалли-фи зиммасига юкланади.

Тахририят оғоҳлантирадики, газетамизда мавжуд ахборотдан фойдаланганлик, фойдаланмаганлик ёки мувофиқ ра-вишда фойдаланмаганлик билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракатлар ва/ёки оқибатлар учун тахририят жавобгар эмас. Тахри-рият муштарийлар билан ёзишиб туриш имкониятига эга эмас.

«Норма маслаҳатчи» да эълон қилинган материалларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиш, электрон ва бошқа ман-баларда қўлайтириш, тарқатишга фақат «Норма» МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета тахририят томонидан тайёрланган диапозитивлар ёрдамида «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди (Тошкент ш., Буюк Турон кўч., 41). Буюртма Г-563. Адади 8590. Баҳоиси келишилган нархда

Газета 2007 йил 25 июнда соат 19.30 да топширилди.

1 2 3 4 5